

MATICA

MEDVEDGRAD - kameni biser na padinama Zagrebačke gore

Hrvatski iseljenici prosvjeduju
protiv presude Haškog suda

Razgovor: Martin Vuković,
predsjednik "Šokadije - Zagreb"

150 godina Hrvatske akademije
znanosti i umjetnosti

ISSN 1330-2140

9 771330 214009

MATIĆA

Mjesečna revija
HRVATSKE MATICE ISELJENIKA /
Monthly magazine of the
Croatian Heritage Foundation

Godište / Volume LXI
Broj / No. 5/2011

Nakladnik / Publisher
Hrvatska matica iseljenika /
Croatian Heritage Foundation

Za nakladnika / For Publisher
Katarina Fuček

Glavni urednik / Chief Editor
Hrvoje Salopek

Uredništvo / Editorial Staff
Željka Lešić, Vesna Kukavica

Tajnica / Secretary
Snježana Radoš

Dizajn i priprema / Layout & Design
Krunoslav Vilček

Tisak / Print:
Vjesnik, Zagreb

HRVATSKA MATICA ISELJENIKA
Trg Stjepana Radića 3, pp 241
10002 Zagreb, Hrvatska / Croatia
Telefon: +385 (0)1 6115-116
Telefax: +385 (0)1 6110-933
www.matis.hr

Naslovnica:
Medvedgrad
(snimio Ivica Lajtner)

File Edit View Favorites Tools Help

www.matis.hr

Posjetite stranice web portala Hrvatske matice iseljenika!

Web stranice
HMI čitaju se
diljem
svijeta,
dostupne su na
tri jezika
(hrvatski,
engleski,
španjolski)
i bilježe
stalan porast
posjećenosti.

Budite korak ispred ostalih i predstavite se hrvatskim
iseljeničkim zajednicama, uglednim poslovnim
Hrvatima u svijetu i njihovim partnerima.

Oglašavajte na web portalu Hrvatske matice iseljenika!

Internet marketing HMI osmislio je nekoliko načina oglašavanja:

■ BANERI ■ SPONZORIRANI ČLANAK ■ SPONZORIRANE RUBRIKE

Odjel za marketing i promociju HMI - Ivana Rora
tel. (+385 1) 61 15 116 ■ fax. (+385 1) 61 11 522
mob. 099 61 15 116 ■ E-mail: marketing@matris.hr

48
HRVATI U BIH:
ZAPADNOHERCEGOVAČKA
ŽUPANIJA

- 4 HMI: Znanstveni kolokvij o gradišćanskim Hrvatima
- 7 Hrvatski iseljenici prosvjeduju protiv haške presude
- 10 HMI: Izložba Branka Marića
- 12 Mostar: Hrvatski narodni sabor
- 14 Završetak pristupnih pregovora s EU
- 16 Hrvatska vojna industrija
- 18 Uspostavljena zračna linija New York – Krk
- 19 HMI: HiT 1 e-tečaj hrvatskoga jezika
- 22 Učenici iz Francuske u Dubrovniku
- 23 Zagreb: Izložba o Hrvatima u Beču
- 24 Razgovor: Stanko Horvat, predsjednik HKD Gradišće
- 26 Dubrovačka delegacija u Rueil-Malmaisonu
- 29 Razgovor: Martin Vuković, predsjednik 'Šokadije – Zagreb'
- 32 Matičin vremeplov
- 33 Medvedgrad - povijest, legende, Oltar domovine...
- 36 Hrvatski dječji festival u New Yorku
- 38 Naša kuhinja
- 39 Drago Miskiewicz Malvić, hrvatski pisac iz Venezuele
- 40 'Fešta' u Canberri
- 42 Čile: Smiljan Radic, arhitekt svjetskog ugleda
- 46 Hrvatsko-njemačka spisateljica Marica Bodrožić
- 47 Melbourne: Uručenje hrvatskih državljanstava
- 51 Sto pedeset godina HAZU-a
- 54 Knjiga 'Goli na Golom otoku' Dinka Jonjića
- 64 Dinamo proslavio 100. rođendan

KOLUMNE

11
Globalna Hrvatska
(Vesna Kukavica)

44
Povijesne obljetnice
(Željko Holjevac)

48
Hrvati u BiH: Županije
(Zvonko Ranogajec)

58
Govorimo hrvatski
(Sanja Vulić)

56
Legende o
rodijaku
Čipi
(Petar Miloš)

HRVATSKA MATICA ISELJENIKA
Trg Stjepana Radića 3, pp 241
10002 Zagreb, Hrvatska / Croatia
Telefon: +385 (0)1 6115-116
Telefax: +385 (0)1 6110-933
E-mail: matica@matiss.hr Web: www.matis.hr

GODIŠNJA PRETPLATA / ANNUAL SUBSCRIPTION
(zračnom poštom / airmail)
SAD / USA 60 USD, Kanada / Canada 65 CAD,
Australija / Australia 80 AUD,
Novi Zeland / New Zealand 60 USD,
Južna Afrika / South Africa 60 USD,
Južna Amerika / South America 60 USD
(običnom poštom / regular mail)
Europa / Europe 25 EUR, Hrvatska / Croatia 100 kn

DEVIZNI RAČUN BROJ /
FOREIGN CURRENCY ACCOUNT:
Acc. No. 702000-VAL-9100000-132344-273
IBAN HR06 2340 0091 5102 96717
SWIFT CODE: PBZGHR2X
Privredna banka Zagreb, Račkog 6

ŽIRO RAČUN ZA UPLATU U KUNAMA /
DOMESTIC CURRENCY ACCOUNT (IN KUNA):
Acc. No. 2390001-1100021305
Hrvatska poštanska banka

Naručite i vi svoju MATICU jer MATICA je most hrvatskoga zajedništva

Želite li primati MATICU kao dar koji će stizati na Vašu kućnu adresu? Jedino što trebate učiniti jest poslati nam popunjenu narudžbenicu i uplatiti na naš račun odgovarajući novčani iznos koji pokriva troškove slanja. MATICA će potom svaki mjesec stizati u Vaš dom. Naručite, čitajte i preporučite MATICU Vašoj rodbini i prijateljima, kako biste aktivno sudjelovali u ostvarivanju MATIČINE misije: biti čvrsti most između Hrvatske i Hrvata diljem svijeta.

Ime i prezime / Name and surname

Adresa / Address

Grad / City

Država / State

Pošt. broj / Zip Code

Tel.

Fax.

E-mail

Datum / Date

Razgovorni jezik gradišćanskih Hrvata

Iz rečenoga se može razabrati koliko je gradišćanskohrvatska zajednica vitalna u jezičnim pitanjima, ne samo da se hrvatski jezik održi u dnevnoj razgovornoj uporabi, nego da se oblikuje i njegov pisani, književnojezični izraz

Znanstveni skup otvorila je ravnateljica
HMI-a Katarina Fuček

Napisala: **Vesna Kukavica**
Snimila: **Snježana Radoš**

Kulturne i vjerske institucije, manjinski mediji i obitelji najzaslužniji su za očuvanje i razvitak materinskoga jezika među gradišćanskim Hrvatima, unatoč višestoljetnome snažnome utjecaju većinskoga jezika. Doktorska disertacija Aleksandre Šćukanec pod naslovom *Njemačko-hrvatski jezični dodiri u Gradišću: sistemskolingvistički, sociolingvistički i jezičnobiografski aspekti* potakla nas je da priredimo Znanstveni kolokvij na temu *Suvremene tendencije razgovornoga jezika gradišćanskih Hrvata*, a u prigodi devedesete obljetnice utemeljenja te najmlađe savezne austrijske pokrajine. Tim se riječima obratila ravnateljica Hrvatske matice iseljenika Katarina Fuček brojnim nazočnim ljubiteljima gradišćanskohrvatskih tema iz zagrebačke akademske zajednice i sudionicima Znanstvenog kolokvi-

ja, koji je održan u velikoj dvorani Hrvatske matice iseljenika 4. svibnja 2011.

Među brojnim uglednicima Znanstveni je kolokvij pratio i direktor Austrijskoga kulturnoga foruma u Zagrebu Georg Christian Lack te renomirani jezikoslovac dr. Velimir Piškorec. Kolokvij su pratili izaslanica ministra kulture mr. sc. Jasena Mesića Dubravka Đurić Nemec, načelnica u Odjelu za knjigu i književnost te Milan Bošnjak u ime Ministarstva znanosti, obrazovanja i športa, kao i Petar Barišić, načelnik Samostalne službe za Hrvate izvan domovine i kulturu Ministarstva vanjskih poslova i europskih integracija.

Uz znanstvenu novakinju dr. sc. Aleksandru Šćukanec s Filozofskoga fakulteta Sveučilišta u Zagrebu o temi su održali zanimljiva izlaganja dopisni član HAZU-a dr. sc. Nikola Benčić sa Znanstvenog instituta gradišćanskih Hrvata iz austrijskoga Trajštofa, te ugledni intelektualac i urednik *Hrvatskih novina* Petar Tyran iz Beča.

Zanimljiv prilog Znanstvenome kolokviu dala je voditeljica Odjela za školstvo, znanost i šport HMI-ja Lada Kanajet Šimić predstavivši prvi *Hrvatski internetski tečaj*, koji će poučavanje materinskoga jezika dovesti u svaki naš dom ma gdje se on nalazio.

POLIVALENTNA FUNKCIJA JEZIKA

Dopisni član HAZU-a dr. sc. Nikola Benčić, čijom je zaslugom i fascinantnom darovnicom u HAZU u Zagrebu pohranjena njegova vrlo vrijedna zbirka hrvatske literature iz Gradišća, komentirao je aktualne teme gradišćanskohrvatske jezične politike, založivši se za što bogatiju književnu produkciju suvremenih autora u Gradišću. U svome obraćanju ugledni je filolog opisao značajke raskoraka između razgovornoga i književnoga jezika gradišćanskih Hrvata, te dodao kako je polivalentna funkcija jezika došla do izražaja u djelima autora svih generacija gradišćanskih Hrvata.

Istaknuti dugogodišnji urednik tjednika gradišćanskih Hrvata Petar Tyran govorio je o razvitku gradišćanskohrvatskoga jezika u *Hrvatskim novinama*, kao najčitanijem manjinskom glasilu u kojemu su naraštaji autora brusili svoj stil

Kolokvij je pratila
brojna publika

Dr. sc.
Aleksandra
Ščukanec

i iskazivali veliku brigu za materinsku riječ, istaknuvši zahtjev da se Republika Hrvatska i njezine institucije više angažiraju u poticanju jezičnih i općenito kulturnih dodira gradišćanskih Hrvata u srednjoj Europi sa starom domovinom.

- Razgovorni jezik samo je jedan od segmenata koji je obrađen u mojoj disertaciji o njemačko-hrvatskim jezičnim dodirima u Gradišću. Dosad su se jezikoslovci uglavnom bavili fonološkim opisima mjesnih govora u Gradišću, dok je govoreni jezik bio zapostavljen. Iako neki ističu kako i jezik u uporabi može ukazivati na tendencije unutar čitavoga jezičnoga sustava, smatraju da govoreni jezik u prvome redu zahvaća individualnu dimenziju te da se o njemu ne može generalizirati. Kako je osobito posljednjih desetljeća gradišćanskohrvatski jezik doživio znatnije promjene (o razlozima je znanstvena novakinja govorila vrlo detaljno), prilikom jezičnoga opisa analiza govorenoga jezika neizostavan je dio, naglasila je dr. Aleksandra Ščukanec.

ŽIVA RIJEČ - SMJERNICE JEZIČNOG SUSTAVA

- Polazeći od pretpostavke da govoreni jezik uvelike određuje buduće smjernice razvoja sustava, uz pisane je izvore (književna djela, novinske članke, privatnu korespondenciju, jezičnobiografske tekstove, rječnike, udžbenike, gramatike i ostale priručnike) analiziran i govoreni jezik na temelju snimljenih narativnih intervjuova i spontane konverzacije, a u analizu su uključeni i primjeri s foru-

ma i blogova s obzirom na to da je jezik spomenutih novih medija, iako formalno još uvijek pisan, veoma blizak govorenom jeziku, dodala je dr. Ščukanec.

Iako su u istraživanju sudjelovali ispitanici svih generacija, najveći je broj ispitanika u dobi od 20 do 30 godina, jer smatramo da upravo o mlađoj generaciji, njihovim stavovima i angažiranosti ovisi očuvanje jezika.

Sudionici Znanstvenoga kolokvija složili su se s znanstvenom novakinjom dr. Aleksandrom Ščukanec u njezinim zapažanjima, naglasivši da u Austriji jezikoslovci imaju niz zapaženih radova s područja dodirnoga jezikoslovlja koje je autorica vrlo kreativno koristila u svome radu, osobito ona koja se tiču grdišćanskohrvatskoga jezika. Znanstvena novakinja također se koristila dosadašnjim rezultatima dr. Sanje Vulić, te mentora dr. Piškorca – izgrađujući osebujnu vlastitu metodologiju.

RAZINE JEZIČNIH DODIRA

Analiza Aleksandre Ščukanec je pokazala da se njemački utjecaji u govorenom jeziku prepoznaju u prvome redu na fonološkoj razini (izgovoru pojedinih glasova) i morfosintaktičkoj razini, što je potkrijepila primjerima.

No njemački su utjecaji najočitiiji kod tzv. prebacivanja koda, pojave da govornici usred rečenice koju izgovaraju na gradišćanskohrvatskome ubacuju njemačku riječ, izraz, frazu pa čak i čitavu rečenicu. O razlozima i motivaciji ovog fenomena uz Aleksandru, govorili su dr. Nikola Benčić i urednik *Hrvatskih novina* Petar Tyran.

Ravnateljica Hrvatske matice iseljenika, zahvalivši se sudionicima, pozvala je znanstvene novake da se još više angažiraju na istraživanjima dodirnoga jezikoslovlja iseljene Hrvatske. Također je poželjela da Znanstveni institut gradišćanskih Hrvata iz Trajštofa i Austrijski kulturni forum podupru zajedničko tiskanje disertacije znanstvene novakinje Aleksandre Ščukanec.

Znanstveni kolokvij se bavio i aktualnim stanjem u poučavanju materinskoga jezika u Austriji. U tekućoj školskoj

Dopisni član
HAZU-a dr. sc.
Nikola Benčić

godini u Gradišću djeluje 29 dvojezičnih osnovnih škola. Danas u Gradišću ne postoji ni jedna osnovna škola s isključivo hrvatskim nastavnim jezikom. No škole s isključivo hrvatskim nastavnim jezikom ne bi bile ni poželjne jer se danas teži višejezičnosti, a ne segregaciji, složili su se izlagači s autorima kakva je Kinda-Berlakovich, te mlada Aleksandra.

Izlagači su spominjali recentna istraživanja autorice Kinda-Berlakovich koja je konstatala da se u poratnom razdoblju do osamdesetih godina dvadesetog stoljeća provodila „potajna germanizacija dvojezičnih škola“. Dvojezična se nastava u pravilu ograničava samo na osnovne škole. Jedine su iznimke dvojezična gimnazija u Borti i glavna škola u Velikom Borištofu. U ostalim se srednjim, općim i višim zanatskim školama hrvatski, ako je to uopće slučaj, nudi tek u obliku posebnog nastavnog predmeta. Njemački jezik postaje sve dominantniji i u individualnoj jezičnoj uporabi pri čemu se „preferira *code-switching* ili čak i zamjena jezika“.

Iz rečenoga se može razabrati koliko je gradišćanskohrvatska zajednica vitalna u jezičnim pitanjima, ne samo da se hrvatski jezik održi u dnevnoj razgovornoj uporabi na razini mjesnih idiooma, nego da se oblikuje i njegov pisani, književnojezični izraz. ■

ENG Aleksandra Ščukanec's doctoral dissertation *German-Croat Linguistic Contact in Burgenland* has inspired the CHF to organise a symposium on the topic of *Contemporary Tendencies in the Burgenland Croat Vernacular* which will also coincide with the ninetieth anniversary of the founding of Austria's youngest federal state.

OBLJETNICA 'BLJESKA' - POLOŽENI VIJENCI I ZAPALJENE SVIJEĆE

OKUČANI - Polaganjem vijenaca i paljenjem svijeća državnih i drugih izaslanstava podno središnjeg križa u Spomen-parku hrvatskim vitezovima u Okučanima obilježena je 16. obljetnica vojno-redarstvene akcije "Bljesak" kojom su hrvatske snage tijekom 1. i 2. svibnja 1995. godine oslobodile zapadnu Slavoniju. U župnoj crkvi sv. Vida misu zadušnicu predvodio je vojni ordinarij mons. Juraj Jezerinac. U

akciji "Bljesak" sudjelovalo je 16.000 branitelja, pripadnika HV-a i MUP-a od kojih su poginula 42, a 162 su ranjena. U akciji je oslobođeno 500 četvornih kilometara teritorija te uspostavljen nadzor nad autocestom Zagreb-Lipovac i željezničkom prugom prema istočnoj Slavoniji.

UMAG POSTAO ŠPORTSKA DESTINACIJA

UMAG - Projekt stvaranja identiteta i branda Umaga kao jednog od najpopularnijih turističkih središta na Jadranu dobio je novi snažan poticaj potpisivanjem povelje o suradnji na izgradnji grada Umaga kao destinacije aktivnosti i športa. S ciljem dugoročnog povezivanja važnih športskih događaja, povelju su potpisali umaški gradonačelnik Vili Bassanese, predsjednik Uprave Istraturista Željko Kukurin, direktorica Turističke zajednice Umaga Sandra Bravar Radizlović te predstavnici pet velikih međunarodnih športskih natjecanja koja će se održati tijekom ljeta u Umagu. Već krajem svibnja u Umagu se održava Otvoreno prvenstvo Umaga u tenisu za veterane. Od 21. do 26. lipnja natjecat će se najbolji svjetski igrači odbojke na pijesku do 19 godina. Međunarodna natjecanja u športovima na pijesku u Umagu nastavlja se Prvenstvom Europe u rukometu na pijesku koje će se održati od 4. do 9. srpnja, kojemu će prethoditi od 30. lipnja do 2. srpnja natjecanje u juniorskoj konkurenciji. Vrhunac sezone, kao i svake godine, bit će ATP Studena Croatia Open Umag, jedan od najznačajnijih društveno-športskih događaja u Hrvatskoj koji će se ove godine održati od 21. do 31. srpnja.

SAD SNAŽNO PODUPIRE SKORO ZAKLJUČENJE HRVATSKIH PREGOVORA S EU

WASHINGTON - U sklopu službenog posjeta SAD-u predsjednik RH Ivo Josipović sastao se s američkim potpredsjednikom Joeom Bidenom. - Sjedinjene Američke Države snažno podupiru zaključenje pristupnih pregovora Hrvatske s Europskom unijom u 'bliskoj budućnosti' - istaknuo je Biden. Potpredsjednik Biden odao je priznanje predsjedniku Josipoviću za napredak Hrvatske u domaćim reformama, posebno u jačanju vladavine prava i borbe protiv korupcije. Također je izrazio priznanje SAD-a 'važnom radu Hrvatske kao NATO savezniku'. Hrvatski predsjednik sastao se u Washingtonu i s državnim tajnicom Hillary Clinton, te na Capitol Hillu s kongresnicima iz obje stranke, članovima Hrvatskoga kongresnog kluba među kojima su, između ostalih, i senator Mark Begich te zastupnik Dennis Kucinich. Predsjednik Josipović posjetio je u Chicagu Hrvatski etnički institut, a na prijemu u Hrvatskom konzulatu družio s članovima hrvatske zajednice. U posjet Chicagu uključio je i susret s hrvatskim studentima na Sveučilištu DePaul, kao i s uglednim ličnostima javnoga političkog i kulturnog života Chicaga.

MIROSLAV RADMAN DOBITNIK LWOFFOVE NAGRADE

DELFT - Hrvatski znanstvenik dr. Miroslav Radman dobitnik je Lwoffove nagrade - najuglednije europske nagrade na području mikrobiologije koju dodjeljuje Federacija europskih društava za mikrobiologiju (FEMS - Federation of European Microbiological Societies). Profesor Radman, redoviti član Francuske akademije znanosti, profesor izvanredne klase stanične biologije na Medicinskom fakultetu u Parizu te ravnatelj i suosnivač MediLS-a (Mediterranean Institute for the Study of Life) u Splitu, peti

je dobitnik tog iznimnog priznanja koje će mu 30. lipnja biti uručeno u Ženevi. "Drago mi je da ću dobiti prvu međunarodnu znanstvenu nagradu kao hrvatski znanstvenik i to na prijedlog Hrvatskoga mikrobiološkog društva", izjavio je tom prigodom Miroslav Radman.

ZAVRŠIO POPIS STANOVNIŠTVA, PRVI REZULTATI U LIPNJU

ZAGREB - Terenski dio Popisa stanovništva, kućanstava i stanova, nakon četiri tjedna provedbe, završio je 28. travnja, doznaje se u Državnom zavodu za statistiku u kojemu ističu da je popisivanje proteklo uspješno te da će prvi rezultati biti objavljeni do kraja lipnja ove godine, a konačni 2012. Popis stanovništva najveće je statističko istraživanje u Hrvatskoj, a provodi se redovito u desetogodišnjim razmacima od 1961. s ciljem prikupljanja podataka za provedbu gospodarskih i socijalno-razvojnih projekata te znanstvenih istraživanja.

Neprihvatljive teze o udruženome zločinačkom pothvatu

“U ovom trenutku mi stojimo uz generale, koji su bili spremni braniti integritet Hrvatske, stojimo uz njihove obitelji i naš narod i dijelimo gorčinu koju svi zajednički nosimo u svojoj nutrini”, rekao je o haškoj presudi predsjednik Hrvatske biskupske konferencije nadbiskup Marin Srakić

Generali Gotovina, Čermak i Markač

Tekst: Uredništvo

Haaški sud je u petak, 15. travnja, u prvostupanjskom postupku dvojicu hrvatskih generala, Antu Gotovinu i Mladena Markača, proglasio krivima i osudio na kazne zatvora od 24 i 18 godina zatvora za sudjelovanje u zločinačkom pothvatu, a generala Ivana Čermaka oslobodio je svake odgovornosti i Čermak je isti dan napustio pritvor u Schevenningenu.

Trojica hrvatskih generala mirno su saslušali prvostupanjsku presudu koju je čitao predsjedatelj sudskog vijeća Alphons Orie, a ni nakon izricanja presude nisu pokazivali nikakve vidljive emocije, dok se u galeriji za posjetitelje prolomio uzvik nevjerice.

Gotovinu i Markača sud je proglasio krivima kao sudionike udruženoga zločinačkog pothvata te ih proglasio krivima po osam od devet točaka optužnice

- za djela progona, deportacije, pljačke, razaranja, ubojstva, nečovječna djela i okrutno postupanje, a oslobodio ih je odgovornosti za jednu točku optužnice - prisilio premještanje.

TZV. UDRUŽENI ZLOČINAČKI POTHVAT

Generali Gotovina i Markač do sada su u pritvoru proveli 1.956 odnosno 1.477 dana i vraćeni su u pritvor. Njihovi odvjetnici najavili su da će podnijeti žalbu te izrazili razočaranje zbog takve presude, ističući da se sudsko vijeće nije držalo zakona i činjenica.

Sudsko vijeće Haaškog suda (ICTY) zaključilo je da su neki pripadnici hrvatskoga političkog i vojnog vodstva, na čelu s predsjednikom Franjom Tuđmanom, u ljeto 1995. sudjelovali u tzv. udruženome zločinačkom pothvatu čiji je cilj bilo trajno uklanjanje srpskog stanovništva s teritorija krajine, rekao je sudac Orie čitajući zaključke Vijeća. Kao jedan od

glavnih dokaza za postojanje tzv. UZP-a, Vijeće je uzelo “raspravu vođenu na bri-junskom sastanku predsjednika Tuđmana s vojnim zapovjednicima 31. srpnja 1995., nekoliko dana uoči operacije Oluja”, rekao je Orie, dodajući kako je Vijeće zaključilo da su osobe na sastanku razmatrale “važnost odlaska krajinskih Srba kao važnog rezultata i sastavnog dijela predstojećeg napada”.

OSUĐUJUĆE REAKCIJE U SVIM PODRUČJIMA DRUŠTVA

Presuda je izazvala lavinu osuđujućih reakcija u Hrvatskoj u svim područjima društva, a komentirao ju je i državni vrh. Predsjednik Ivo Josipović izjavio je da je presuda, sa svojim obrazloženjem i kaznom, posebno tezom o postojanju zajedničkoga zločinačkog pothvata koji uključuje i najviši politički i vojni vrh Hrvatske, ozbiljan pravni i politički akt koji je šokirao i njega. “Generale koji su tijekom rata dali velik doprinos obrani

Prosvjedi hrvatskih iseljenika

MELBOURNE - Veliki prosvjed potpore Anti Gotovini i Mladenu Markaču organizirali su 17. travnja na središnjem trgu u Melbourneu australski Hrvati, a okupilo se više od 4.000 ljudi. Transparenti s natpisima 'Gotovina heroj' i 'Oslobodite generale' izvješeni su na zgradama trga, upaljene su svijeće, a mnogi pojedinci nisu uspijevali zadržati suze. Skup je organizirala udruga Ujedinjeni hrvatski klubovi i Australije i Novog Zelanda koja je u kratkom vremenu uspjela obavijestiti hrvatsku zajednicu preko Facebooka, lokalnih hrvatskih medija i katoličkih crkava diljem Victorije. Predsjednik udruge Paul Šarić prisutnima se obratio riječima: "Iz ove presude vrlo jasno iščitavamo poruku da nismo imali pravo proglašiti svoju državu te da je nismo smjeli braniti. Bez obzira na to kakve presude donosili, s ovog mjesta poručujemo da su Hrvati iz domovine i dijaspora odlučni u obrani časti naših generala i dostojanstva svih nas."

BERLIN - U glavnome gradu Njemačke pred Ministarstvom vanjskih poslova održan je 20. travnja prosvjedni skup protiv haške presude, na kojoj je sudjelovalo oko tisuću berlinskih Hrvata, među kojima je bio veliki broj mladih. Na prosvjed je pozvao Hrvatski svjetski kongres u Njemačkoj (HSKNJ) u suradnji s velikim brojem hrvatskih udruga Berlina. Predsjednik HSKNJ-a Mijo Marić je rekao: "Ova današnja akcija nije jedina i neće biti zadnja. Zajedno s Hrvatima diljem Njemačke pripremamo daljnje prosvjedne akcije. Cilj mora biti da svijet, Europa i Njemačka vide da je granica prekoračena i da hrvatski narod, koji je dosta toga morao pretrpjeti, nakon 20 godina opet osjeća potrebu izaći na ulice."

SYDNEY - Više od pet tisuća australskih Hrvata održalo je 26. travnja u Hyde parku u Sydneyu miran prosvjed protiv presude hrvatskim generalima Gotovini i Markaču. Prosvjedu u organizaciji "Hrvatske mladosti" odazvao se većinom drugi i treći naraštaj Hrvata rođenih u Australiji, te članovi Ujedinjenih hrvatskih klubova i Novoga Južnog Walesa. Nakon što je fra Smiljan Berišić održao molitvu i kratki govor, okupljenoj mnoštvo koji su nosili hrvatske zastave i transparente obratio se Tomislav Lerotić, predsjednik "Ujedinjenih hrvatskih klubova". - Hrvati iz Australije traže da se poništi nepravdna presuda generalima, svim hrvatskim

uznicima i cijelome hrvatskom narodu – poručio je Lerotić. Na skupu je govorio Tomislav Beram, zatim i David Clark, zastupnik u Parlamentu države NSW, a inicijator skupa Oliver Zrnić poručio je da je Hrvatima sada potrebno zajedništvo, isto kao i kada je Hrvatska bila napadnuta devedesetih godina.

BUENOS AIRES - 28 hrvatskih udruga iz Argentine potpisalo je izjavu u kojoj između ostalog stoji: "Budući da je odluka Haškoga suda protiv Republike Hrvatske, protiv Vlade i protiv onih koji su branili Hrvatsku od vanjske agresije, i s obzirom na to da je Sud, za sada, kaznio samo spomenute generale, mi kao neposredni i posredni svjedoci događanja za vrijeme Domovinskog rata, koji je bio prije jedva 15 godina, ne možemo šutjeti i ne kazati istinu.

U globaliziranome svijetu, čvrsto združenom komunikacijom, koji poziva sve organizacije i institucije na poštivanje ljudskih prava i na pravo na istinu, iskazujemo našu odbojnost prema presudi Haškoga suda jer smatramo da je ona uvreda i ismijavanje tih prava koja pripadaju ne samo Hrvatima, nego i svim stanovnicima svijeta."

Hrvatske osudio je Međunarodni kazneni sud za teška kaznena djela i mnogi građani teško prihvaćaju te presude i razočarani su odlukom suda", izjavio je Josipović koji očekuje da će u žalbenom postupku mnoge od teza na kojima se temelji presuda biti temeljito preispitane, pa i osporene.

Predsjednik Hrvatskog sabora Luka Bebić za hašku presudu hrvatskim generalima rekao je da je riječ o političkoj presudi Domovinskom ratu i legitimnim akcijama kojima je izborna sloboda i nezavisnost Hrvatske te naglasio da generali Ante Gotovina i Mladen Markač, unatoč osuđujućoj presudi, nisu zločinci.

Vlada Republike Hrvatske ističe kao neprihvatljive izrečene teze o udruženoj zločinačkoj pothvatu, a vezano uz vojno-redarstvenu akciju "Oluja" koja za Republiku Hrvatsku predstavlja legitimnu obrambenu akciju poduzetu u cilju oslobođenja državnog teritorija. Vlada prihvaća zaključke iz Studije Akademije pravnih znanosti Hrvatske "Teo-

Haaški sud je 15. travnja donio prvostupanjsku presudu

rija zajedničkoga zločinačkog pothvata i međunarodno kazneno pravo – izazovi i kontroverze”. Vlada RH najavila je da će podnijeti zahtjev za stjecanje statusa prijatelja Suda u ovom predmetu.

IZGUBLJENA BITKA, ALI NE I RAT

Nadbiskup Marin Srakić, predsjednik Hrvatske biskupske konferencije, rekao je o haaškoj presudi kako je začuđujuće da se upravo na primjeru Hrvatske pokazalo da se odluke ne donose na temelju internacionalnoga prava, nego na temelju kriterija koji su se stvarali u tužilaštvu Haaškog suda. “To je ne samo povreda hrvatskog naroda, nego i povreda općeljudskog prava. U ovom trenutku mi stojimo uz generale, koji su bili spremni braniti integritet Hrvatske, stojimo uz njihove obitelji i naš narod i dijelimo gorčinu koju svi zajednički nosimo u svojoj nutrini”, rekao je nadbiskup Srakić te dodao kako očekuje da se u toj bitki, koja je u ovom trenutku izgubljena, ne izgubi i rat. ■

HRVATSKI SVJETSKI KONGRES

Hrvatskoj domovinskoj i inozemnoj javnosti, u povodu presude generalima Anti Gotovini i Mladenu Markaču

Evo, UN-tribunal u Haagu pokazao se još jednom kao javni “udruženi zločinački pothvat” za neprihvatanje bitnih činjenica te za “ravnomjernu” podjelu krivnje između ratnih agresora i onih koji su od njih branili svoju domovinu i svoja ognjišta. Kao takav će zasigurno jednom u budućnosti biti ocijenjen, ali za njegove žrtve bit će to prekasno!

Dakle, što trebamo sada činiti?

Bez obzira na sve (ne)prilike: da su, tijekom ovih dugih godina UN-tribunala u Haagu, članovi hrvatskih vlada i Sabora po svojoj obvezi ustrajno branili nedvojbene hrvatske interese i ljude pred međunarodnim centrima moći, da su hrvatski mediji istinoljubivo zastupali nedvojbene interese svoga naroda u ovom svijetu selektivno promicanih informacija iz centara interesnih sfera najmoćnijih, da su hrvatski intelektualci bili imalo hrabriji i organiziraniji, da su hrvatski kršćani i njihovi predvoditelji dizali glas i molili kao posljednjih tjedana, da su, da su..., do ove nepravde i do nepravda koje će ona za sobom povući, ne bi ni došlo! Velika većina nabrojenih i inih tek su počeli pomalo dizati glavu prema “hrvatskoj trojci” u Haagu, kad je presuda bila već napisana.

Nevolja je k tomu da su tužitelji i suci jedini ljudi koji su sebi zakonski osigurali pravo i na neistine, klevete, montirane dokaze, pogrešne zaključke i nemoralne političke interese, a bez ikakvih kažnjivih posljedica za sebe osobno. Uz to, ovi na UN-tribunalu u Haagu nerijetko znaju biti sluge sebičnih interesa velikih sila.

Gotovo svi predvoditelji našega naroda pali su u ovom predmetu na popravni! Koliko je god hrvatski put u Europu neizostavan i koliko nam je god njime hoditi, nakon svih gorkih iskustava, zar uhodanom poltronstvu hrvatskih vlasti prema međunarodnoj zajednici ne bi stvarno trebao doći jednom kraj?!

Ima li šanse za oporavak? Presuda dvojici naših generala nije pravomoćna, pa svima, posebno odgovornima i vodećima u našem narodu, poručujemo da se koncentriraju na žalbeni postupak i konačni pravorijek UN-tribunala. Takvog kakav jest jer nad njim nema drugoga, osim onoga na Božjem sudu, a on je dalji od sunca! Uz to, pred nama je i presuda “hrvatskoj šestorci”...

Slutimo i znamo što će i kako će ponovno UN-tribunal, ali znamo li što ćemo mi sada, posebno znaju li to predvoditelji našega naroda, od civilnih od crkvenih poglavara?

Iz dosadašnjeg iskustva s hrvatskim vlastima, a na žalost i s nasljednim mentalitetom velikog dijela hrvatskog naroda, ubrzo će se praktično zaboraviti ova strašna nepravda i uvreda prema Domovinskom ratu, stvaranju države Hrvatske i ovim hrvatskim prvcima u Haagu i drugdje koji su predvodili njezino stvaranje. Uz njih će praktično ostati u svojoj mucu samo njihove obitelji i prijatelji, a drugi će se uvući u poslovičnu hrvatsku pasivnost i ravnodušje.

Stoga u ovoj općoj bespomoćnosti, povećajmo broj onih koji će razboritom riječju i učinkovitim djelom stati i ostati uz njih!

Josip Ante Sovulj, predsjednik HSK
dr. fra Šimun Šito Ćorić, glasnogovornik HSK

New York/Solothurn, 15. travnja 2011.

ENG On Friday, 15 April, the UN tribunal in The Hague issued its first-instance verdict in the trials of two Croatian generals, Ante Gotovina and Mladen Markač, finding them guilty and condemning them to prison sentences of 24 and 18 years respectively. Demonstrations condemning the verdicts were held in the homeland and among emigrant communities.

Čvrsta ukorijenjenost u rodnome tlu

“Raduje me ova izložba u Zagrebu u HMI-ju, instituciji koja je uvijek na poseban način vezana uz iseljeničtvo i kojemu je od velike koristi. Raduje me i taj moj povratak korijenima u sklopu ove izložbe”, naglasio je autor

Napisala: **Željka Lešić** Snimio: **Hrvoje Salopek**

U prostoru Hrvatske matice iseljenika upriličena je izložba “Korijeni”, grafičara i dizajnera Branka Marića iz Osijeka, koji se nakon 35 godina boravka u Njemačkoj prije tri godine vratio u domovinu. Autor je Zagrepčanima predstavio 50-ak skulptura, 15-ak slika, uglavnom ulja na platnu i crteža, te 30-ak fotografija. - Ideja za ovaj ciklus proistekla je iz dva izvora: s jedne strane to je čvrsta ukorijenjenost u rodnome tlu s kojega potječe i zapravo se od njega nije nikada ni odvojio, s druge strane uočljiva je određena čežnja stanovnika velegrada ka zavičaju, jednostavnijoj, prisnijoj, a time i poetičnoj egzistenciji - napisao je u predgovoru prigodnog kataloga Ivice Belamarić.

Mnogobrojne nazočne na otvorenju izložbe pozdravila je ravnateljica HMI-ja Katarina Fuček, koja je govorila o liku i djelu našeg umjetnika, velikog prijatelja i suradnika Matice, autora njezina prepoznatljivog loga. Nakon pozdravnog slova, ravnateljica je otvorila ovu znakovitu izložbu. Autora je predstavio povjesničar umjetnosti Ivice Belamarić koji je zajedno s izvršnim Josipom Paulićem

glazbeno popratio ovu dojmljivu izložbu.

- Raduje me ova izložba u Zagrebu u HMI-ju, instituciji koja je uvijek na poseban način vezana uz iseljeničtvo i kojemu je od velike koristi. Raduje me i taj moj povratak korijenima u sklopu ove izložbe “Korijeni” - naglasio je autor Branko Marić. Nakon Zagreba izložba kreće na turneju po Hrvatskoj i BiH. U Galeriji likovnih umjetnika “Slavko Kopač” u Vinkovcima izložena je 17. svibnja, od 1. srpnja do 1. rujna u Alkarskim dvorima u Sinju, a na Likovnoj akademiji Široki Brijeg, u sklo-

pu Šimićevih susreta, od 15. studenoga. Branko Marić rođen je 12. travnja 1950. u Osijeku. Neposredno nakon diplome na studiju likovne umjetnosti u Zagrebu (diplomirao u klasi O. Glihe i prof. M. Veže), 1977. godine odlazi u Njemačku. Nakon dvogodišnjeg studija njemačkog jezika na Sveučilištu u Kölnu, od 1979. do 1984. studirao je grafiku i grafički dizajn na *Fachhochschule* u Kölnu. Od 1984. godine je slobodan umjetnik i dizajner, vlasnik agencije za komunikacije, marketing i grafički dizajn u Kölnu. Izlagao je u Bochumu, Kölnu i Düsseldorfu. ■

Otvorenje izložbe u HMI-u: Katarina Fuček, Branko Marić i Nives Antoljak

ENG *Korijeni* (Roots) is an exhibition, hosted by the CHF, of works by graphic artist and designer Branko Marić, a native of Osijek who lived in Germany for 35 years before returning to Croatia three years ago.

MREŽA POVIJESNIH GRADOVA

Piše: Vesna Kukavica

Tajnoviti mecena iz Lihtenštajna financira obnovu ljetnikovca Bunić-Kaboga u Rijeci dubrovačkoj, a u ime donatora projekt nadgleda jedini potomak dubrovačke obitelji Kaboga iz Švicarske dr. Ivo Felner. Projekt će obogatiti spomeničku baštinu Dubrovnika, gdje je ovih dana utemeljena Hrvatska udruga povijesnih gradova

I seljenici dubrovačkoga primorja, vlastela i pučani te njihovi prijatelji iz cijeloga svijeta, oduvijek su izdašno pomagali mještanima Grada i okolice obnovu spomeničke baštine, čuvajući izvornost graditeljskog sklada karakterističnu za taj bisser Mediterana od vremena renesansnoga procvata Dubrovačke Republike prije pola tisućljeća. Osnivačka skupština Hrvatske udruge povijesnih gradova održala se u Dubrovniku 29. travnja 2011. Uz Dubrovnik, u novoosnovanu mrežu uključili su se Karlovac, Kaštela, Mali Lošinj, Nin, Novigrad, Pag, Pula, Rovinj, Split, Sisak, Šibenik, Trogir, Varaždin, Vukovar i Zadar. Za predsjednika Udruge izabran je dubrovački gradonačelnik Andro Vlahušić, a potpredsjednici su gradonačelnik Šibenika Ante Županović i dogradonačelnik Karlovca Dubravko Delić. Osnivanjem ove mreže Hrvatska će preuzeti najbolje europske prakse kulturnoga turizma i primijeniti ih na razvoj nacionalnog gospodarstva.

Generalni tajnik Europske udruge povijesnih gradova i regija Brian Smith izjavio je kako međunarodni značaj gradova ovisi o njihovoj kulturnoj baštini, te kako na ovaj način udruženi hrvatski povijesni gradovi mogu razvijati zajedničku strategiju održivog turizma. Dodao je kako je kulturna baština ključ identiteta gradova, ali kako se upravo u taj identitet ne ulaže dovoljno. Na ovaj način udruženi gradovi mogu zajednički nastupati i aplicirati za fondove Europske unije te učinkovitije privlačiti sponzore i donacije.

Kao novo kulturno i umjetničko sjedište Dubrovnika tako će zablistati, za-

hvaljujući anonimnom donatoru, ljetnikovac Bunić-Kaboga u Batahovini na južnoj obali zaljeva Rijeke dubrovačke. Riječ je o jednom od najrepresntativnijih ostvarenja dubrovačke ladanjske arhitekture 16. stoljeća, koje će ove godine proći restauraciju vrijednu 3 milijuna eura. Obnova, uz popravak oštećenog gotičko-renesansnog zdanja s kapelicom, uključuje uređenje perivoja na zapadnom ulazu u Dubrovnik. Preuređeni će ljetnikovac udomiti radionicu za izobrazbu studenata Restauratorskog odjela Sveučilišta u Dubrovniku, a spajanjem parka između ljetnikovaca Bunić-Kaboga i nedavno obnovljenoga Stay, gdje je godinama smještena restauratorska radionica, kompleks će biti povezan u jedinstvenu cjelinu. Prema zamisli kemičara i zaljubljenika u baštinu dr. Iva Felnara iz Švicarske, posljednjeg potomka dubrovačke vlastelinske obitelji Kaboga, koji u projektu posreduje između anonimnog donatora iz *Zaklade Batahovina* iz Lichtensteina te Grada Dubrovnika, Ministarstva kulture i suvlasnika objekta, Restauratorskog zavoda RH - dio rekonstruiranog zdanja imat će javnu namjenu, a ugošćivat će koncerte, izložbe i predavanja. Uz rodni grad Iva Felnara (72) vežu nježne uspomene iz najranijeg djetinjstva kada je živio u ljetnikovcu Bunić-Kaboga u Rijeci dubrovačkoj. U vlasništvu njegove obitelji s majčine strane ljetnikovac je bio do Drugog svjet-

skog rata kada mu ga otimaju komunističke vlasti, nakon čega je *Ivo od Kaboga* iz inozemstva motrio njegovu prenamjenu, praćenu ubrzanim propadanjem monumentalnog zdanja. Projekt obnove zasnovan na istraživanju povjesničarke umjetnosti i poznavateljice dubrovačke graditeljske baštine dr. Nade Grujić izradio je dubrovački Arhitektonski studio Gordane i Matka Vetme. Zahvati na ljetnikovcu bit će iznimno delikatni, što zbog dotrajalosti kamene plastike, što zbog lošeg stanja zidnih oslika i podova, a metodom demontaže izvodit će ih konzorcij dubrovačkih tvrtki *Gradevinar-Quelin* i *Domizgradnja*.

Susjedni pak ljetnikovac Stay na Batahovini – za okupacije dubrovačkog teritorija tijekom Domovinskoga rata (1991/92) bio je višekratno pogođen i, stoga, stavljen na listu prioriteta za obnovu oštećenih spomenika. Zahvaljujući donaciji talijanske pokrajinske vlade Lombardije obnovljen je taj fascinantni spomenik kasne renesanse. Pokrajina Lombardija donirala je 200 milijuna lira za obnovu ljetnikovca Stay, otvorivši nadu i za ostalu devastiranu baštinu. Ljetnikovci, koje su gradile vlastelinske obitelji Sorgo, Resti, Kaboga, Bona, Gozze, Stay, Zamagna, Giorgi, Gradi ili Gondola spomenici su kulture velike vrijednosti te se poštuje pravo prvokupa koje ima Grad i naša država, pa radi krize obnove teče sporije. Sve dubrovačke graditeljske, umjetničke i obrtničke snage, poput gospara Iva Felnara i naših prijatelja iz Italije - na sličan način prije sto godina ujedinio je i veliki mecena Pasko Baburica, najbogatiji čileanski poduzetnik prve polovice 20. stoljeća rodom s otoka Kolčepa. Taj je ugledni iseljenik obnovio mnoge crkve u rodnome kraju, uključujući i gradski zvonik koji je obnovljen prema izvornim nacrtima 1929. godine, a danas se prepoznaje kao neorenesansna građevina koja dominira prostorom dubrovačke Place. ■

ENG The Batahovina Foundation of Lichtenstein is providing three million euro in financing for the reconstruction of the abandoned Bunić-Kaboga summer residence in Rijeka Dubrovačka. The estate had been confiscated by the Communist authorities. The project will be overseen by dr. Ivo Felner, a descendant of the Dubrovnik family of Kaboga living in Switzerland, acting as the representative of the anonymous donor.

Hrvati traže jednakopravnost

“Samo temeljita reforma ustava, koja bi osigurala potpunu institucionalnu ravnopravnost i novu upravno-teritorijalnu organizaciju utemeljenjem nekoliko federalnih jedinica od kojih bi najmanje jedna bila s hrvatskom većinom, može osigurati stvarnu jednakopravnost hrvatskog naroda u BiH”, ističe se u rezoluciji

Predsjednik HDZ-a 1991. Božo Ljubić i predsjednik HDZ-a BiH Dragan Čović

institucionalnu ravnopravnost i novu upravno-teritorijalnu organizaciju utemeljenjem nekoliko federalnih jedinica od kojih bi najmanje jedna bila s hrvatskom većinom, može osigurati stvarnu jednakopravnost hrvatskog naroda u Bosni i Hercegovini”, ističe se u rezoluciji koju je usvojio HNS.

Predsjednik HDZ-a BiH Dragan Čović objasnio je kako su sve odluke na saboru donesene prema ustavu i zakonima BiH, te da neće pribjegavati nikakvim nezakonitim potezima. Dodao je kako za poteze na zasjedanju HNS-a sudionici imaju potporu hrvatskog predsjednika Ive Josipovića i predsjednice hrvatske vlade Jadranke Kosor.

“Potpora Republike Hrvatske vrlo je jasna na razini načela i istaknuli su je posljednjih nekoliko puta predsjednik i premijerka”, rekao je Čović na konferenciji za novinare. Izrazio je očekivanje da će međunarodna zajednica poništiti posljednje odluke o legalnosti uspostave vlasti u Federaciji budući da ju je nelegalnom ocijenilo Središnje izborno povjerenstvo (SIP) BiH.

“IMATE NEDVOSMISLENU POTPORU”

Branko Vukelić, izaslanik predsjednice hrvatske vlade i predsjednice HDZ-a Jadranke Kosor, prenio je njezine riječi

Tekst: Hina

Hrvatski narodni sabor (HNS) u BiH ponovno je uspostavljen 19. travnja u Mostaru, na zasjedanju kojemu je nazočilo oko 500 izabranih hrvatskih dužnosnika koji su zatražili izjednačavanje prava Hrvata s pravima drugih dvaju naroda u BiH.

Sudionici su najavili da neće priznati uspostavljenju vlast u Federaciji BiH, koju je bez najvećih hrvatskih stranaka ustrojio SDP BiH, te su zatražili donošenje ustavnih promjena koje bi izjednačile prava Hrvata s drugim dvama narodima, Srbima i Bošnjacima. Za predsjednika predsjedništva HNS-a izabran je predsjednik HDZ-a BiH Dragan Čović, dok je predsjednik HDZ-a 1991. Božo Ljubić izabran za predsjednika glavnog vijeća, političkog i operativnog tijela HNS-a koje će koordinirati politiku na svim područjima u BiH gdje žive Hrvati.

POLITIČKA REZOLUCIJA

Na zasjedanju je jednoglasno prihvaćena politička rezolucija u kojoj se osuđuje uspostava vlasti u Federaciji BiH bez većinske političke volje Hrvata u toj zemlji te se traži reforma ustava i izbornog zakona kako bi Hrvati mogli samostalno birati svoje predstavnike.

“HNS drži da samo temeljita reforma ustava, koja bi osigurala potpunu

Na zasjedanju je nazočilo oko 500 izabranih hrvatskih dužnosnika

Sabor je jednoglasno
prihvatio političku
rezoluciju

potpore. "Imate nedvosmisleni potporu da osigurate jednakopravnost jednoga od triju konstitutivnih naroda u BiH i ova zemlja mora ostati domovina hrvatskoga naroda. Mi podržavamo takvu BiH u kojoj nema majorizacije, poštuje se volja Hrvata, kao i svih triju naroda", rekao je Vukelić te pozvao Hrvate u BiH na jedinstvo.

Glavni tajnik Biskupske konferencije BiH mons. Ivo Tomašević prenio je riječi potpore bosanskohercegovačkih biskupa zasjedanju HNS-a, podsjetivši na ranije istupe biskupa da je "neprihvatljivo ignoriranje hrvatskog naroda te nijekanje izborne političke volje većine naro-

HNS utemeljen 2000. u Novome Travniku

Hrvatski narodni sabor utemeljen je u Novome Travniku u studenome 2000. godine, a u ožujku 2001. uspostavio je hrvatsku samoupravu koju je osudila međunarodna uprava te mjesec dana kasnije vojno blokirala rad Hercegovačke banke koja se smatrala glavnim financijerom toga političkog projekta. HNS je prestao s radom potkraj 2001., nakon što je propao pokušaj tadašnjega hrvatskog vodstva da uspostavi hrvatsku samoupravu kojom je nastojalo osporiti vlast u BiH koja je također bila ustrojena bez stranaka koje su osvojile najveći broj glasova Hrvata.

Komarica: "Stanje u BiH neodrživo, Hrvatima najteže"

Komisija "Iustitia et pax" Biskupske konferencije Bosne i Hercegovine u svom izvješću o stanju ljudskih prava u 2010. godini ponovno je ustvrdila da je politički ustroj BiH temeljen na rješenjima iz Daytonu "nepremostiva zapreka demokratskom iskoraku te zemlje i ujedno žarište sustavnog nijekanja temeljnih ljudskih prava i sloboda". "Činjenica da su ekonomske štete nastale zbog daytonske podjele zemlje već premašile ratnu štetu upućuje na svu apsurdnost upornih ponavljanja o nedodirljivosti Daytonu kojom nas plaše i obeshrabruju veleposlanici nekih država. U politički, teritorijalno i ekonomski ne samo podijeljenoj nego i suprotstavljenoj BiH, vladavina zakona, borba protiv korupcije, pozitivna uloga medija i razuman odnos prema prirodnim resursima gotovo da su osuđeni na neuspjeh", stoji u izvješću koje je predstavio predsjednik "Iustitie et pax" BK BiH, banjalučki biskup Franjo Komarica. On je istaknuo da se Crkva ne može pomiriti s takvim stanjem u kojemu svu svoju energiju mora usmjeriti na samozaštitu.

"Iustitia et pax" BK BiH primjećuje također da ni međunarodna zajednica nije značajnije pridonijela poboljšanju stanja u toj zemlji. Tako se izrijeком kritizira Ured visokog predstavnika za BiH (OHR), a posebice njegova odluka da 2002. godine nametne izmjene entitetskih ustava uz ocjenu kako je time samo potvrđeno načelo etničke majorizacije većine nad manjinom i ujedno provedeno "dekonstituiranje Hrvata kao najmalobrojnijega konstitutivnog naroda", jer oni sada više ne mogu zaustaviti niti jednu odluku za koju smatraju da ugrožava njihove nacionalne interese.

da". Dodao je kako biskupi pozivaju Hrvate na slogu i mudrost, a međunarodnu zajednicu da ispravi nepravdu.

OSUĐENE PRESUDE HRVATSKIM GENERALIMA

Tijekom zasjedanja HNS-a prihvaćen je i tekst izjave o Domovinskom ratu kojim su osuđene posljednje presude hrvat-

skim generalima u Haagu, napose navodi o postojanju udruženoga zločinačkog pothvata, što se navodi i u slučaju šestorice dužnosnika Herceg-Bosne koji očekuju izricanje prvostupanske presude.

Za održavanje HNS-a vladalo je veliko medijsko zanimanje. Na zasjedanju HNS-a nisu bili visokorangirani strani diplomati akreditirani u BiH. ■

ENG The Croatian National Congress in Bosnia-Herzegovina was re-established in Mostar on 19 April. The session, pooling close to 500 elected Croatian delegates, demanded Croatians enjoy rights equal to those of the other two peoples of Bosnia-Herzegovina.

“Hrvatska zaslužuje završetak pregovora u lipnju”

Završetak pregovora u lipnju sve realniji, potpisivanje pristupnog ugovora u listopadu ili studenome te referendum u prosincu, a za ratifikaciju pristupnog ugovora u 27 zemalja članica ostale bi cijela 2012. i, prema potrebi, 2013. godina

Tekst: **Vjesnik** Snimke: **Hina**

Hrvatska je zatvorila dva vrlo važna poglavlja i zaključila broj zatvorenih poglavlja na 30. Poglavlja Poljoprivreda i ruralni razvitak te Regionalna politika i koordinacija strukturnih instrumenata odnose se na više od 70 posto proračuna Europske unije, a njihovim zatvaranjem Hrvatska pokazuje da je spremna za povlačenje novca iz kohezijskih i strukturnih fondova odnosno za poljoprivredu i strukturni razvoj.

Ono što će se najvjerojatnije dogoditi u slučaju Hrvatske je monitoring svih privremeno zatvorenih poglavlja za vri-

jeme procesa ratifikacije. To znači da bi taj proces mogao potrajati znatno dulje nego minimalnih godinu dana.

ZNAKOVI OHRABRENJA ZA ZAVRŠNICU PREGOVORA

Zatvaranje ovih poglavlja dogodilo se u trenutku kada je Hrvatska još ošamućena i u emocionalnom naboju nakon prvostupanske haaške presude hrvatskim generalima i nakon reakcija koje nisu bile uvijek najs(p)retnije. Međutim, iz Bruxellesa Hrvatskoj stižu pohvale i znakovi ohrabrenja za završnicu pregovora.

Mađarski ministar vanjskih poslova Janos Martonyi ističe da je zatvaranje ovih dvaju poglavlja pozitivna poruka Hrvatskoj i njezinim građanima te da

je idućih nekoliko tjedana ključno. Važna poruka je da Mađarska i dalje ostaje pri svome ambicioznom cilju - da do kraja lipnja i svog predsjedništva Unijom zaključi pristupne pregovore s Hrvatskom. Da je Hrvatska danas možda bliže tom cilju nego prije samo nekoliko tjedana govori u prilog i izjava povjerenika za proširenje Štefana Fülea koji je posebno naglasio da prvostupanska presuda u Haagu nema nikakve veze s procesom pristupnih pregovora. Hrvatska u sklopu poglavlja 23 - Pravosuđe i temeljna prava - ima mjerilo suradnje s Haaškim sudom, ali ono se ne odnosi na presude.

Još nešto upućuje na to da bi se pregovori mogli završiti krajem lipnja. To je pitanje monitoringa Hrvatske. Budu-

ći da su Bugarska i Rumunjska pod monitoringom za određena područja, prije svega za pravosuđe i borbu protiv korupcije, postavljeno je pitanje može li se dogoditi da i Hrvatska nakon ulaska u EU dobije monitoring, dakle nadzor određenih poglavlja u kojima nije odradila sve. Povjerenik Füle je rekao da monitoring nad Hrvatskom nakon njezina članstva za Europsku komisiju ne dolazi u obzir. Ono što će se najvjerojatnije dogoditi u slučaju Hrvatske je monitoring svih privremeno zatvorenih poglavlja za vrijeme procesa ratifikacije, a u tom slučaju znači da bi taj proces mogao potrajati znatno dulje nego minimalnih godinu dana. Zbog toga je završetak pregovora u lipnju sve realniji, potpisivanje pristupnog ugovora u listopadu ili studenome te referendum u prosincu, a za ratifikaciju pristupnog ugovora u 27 zemalja članica ostale bi cijela 2012. i, prema potrebi, 2013. godina. U tom slučaju rezultat bi bio članstvo Hrvatske 1. siječnja 2014.

FINANCIJSKI PAKET

U poglavlju Poljoprivreda i ruralni razvoj Hrvatskoj su odobrena 34 različita zahtjeva, od prijelaznih razdoblja do derogacije. Definiran je ciljani financijski paket i načela kako će se taj novac raspoređivati. U prvoj godini članstva predviđeno je 373 milijuna eura izravnih plaćanja poljoprivrednicima, a ruralnim razvitkom još 352 milijuna. Hrvatska je dobila i dobre kvote, kako je naglasio glavni pregovarač Vladimir

Jandroković: Hrvatska će nastaviti punu suradnju s Haaškim sudom

“Ostajemo spremni završiti pregovore do lipnja i vjerujemo da ćemo uspjeti uvjeriti sve one koji sudjeluju u tom procesu da Hrvatska zasluži završetak pregovora u lipnju. Nastavljamo predano raditi i već za nekoliko dana predstaviti ćemo i drugo izvješće o ispunjavanju mjerila u poglavlju 23”, poručio je potpredsjednik Vlade i ministar vanjskih poslova i europskih integracija Gordan Jandroković. Što se tiče presude hrvatskim generalima od 15. travnja, Jandroković je upozorio da Hrvatska “ne smije upasti

u zamku i vezati svoj pregovarački proces i ulazak u EU s prvostupanjskom presudom Haaškog suda”. Dodao je da je o stajalištu državnog vrha o presudi izvijestio svoje europske sugovornike. Jandroković je objasnio da postoje dijelovi prvostupanjske presude s kojima se hrvatski državni vrh ne slaže te da će u žalbenom postupku, koristeći se svim legitimnim i pravnim mogućnostima, odbaciti takve tvrdnje. “Hrvatska će nastaviti svoju punu suradnju s Haaškim sudom i kao i dosad poštovati njegove odluke”, naglasio je. “Hrvatska sada treba biti mudre glave. Posebna misija Europske komisije dolazi početkom svibnja u Hrvatsku radi provjere ispunjavanja mjerila za zatvaranje poglavlja 23 - Pravosuđe i temeljna prava”, zaključio je potpredsjednik Vlade.

Drobnjak. Odobrena je kvota za šećer od 193.000 tona godišnje i kvota za mlijeko od 750.000 litara.

Također je odobrena posebna ‘financijska omotnica’ od oko 10 milijuna eura za razminiranje poljoprivrednog zemljišta, a za vinarstvo je previđeno desetak milijuna eura.

Poglavlje 22 - Regionalna politika i koordinacija strukturnih instrumenata - također je kapitalno jer je u strukturnim i kohezijskim fondovima predviđeno 2,2 milijarde eura u prve dvije godine članstva. Tu je Hrvatska imala nekoliko teških mjerila za zatvaranje kao što su:

gradnja administrativnih kapaciteta i uspostava operativnog okvira potrebnog za uspješno korištenje sredstava. “Zatvaranjem ovoga poglavlja stvoreni su uvjeti za korištenje sredstava iz strukturnih i kohezijskih fondova te su državna uprava i strukture zadužene za korištenje fondova sada puno jače ustrojene”, rekao je Drobnjak.

SPREMA SE PRISTUPNI UGOVOR

Što se tiče pristupnog ugovora, iz Komisije i Predsjedništva su naglasili da je on u završnoj fazi izrade. U pravnoj službi Vijeća uspostavljen je u ožujku hrvatski odjel - četiri pravna lingvisti i tri asistenta. Oni su zaduženi za konačan tekst pristupnog ugovora. Kako se pojedino poglavlje zatvara, dogovoreno se unosi u ugovor. Kada sve bude gotovo, trebat će pročitati sve jezične varijante ugovora, još jednom provjeriti cijeli tekst te napraviti i pravnu redakciju.

Vladimir Drobnjak smatra da Hrvatska u ovoj fazi stoji dobro i da posao ide planiranim tempom. Na zatvaranje poglavlja Ribarstvo trebat će još malo pričekati. Zajedničko stajalište u fazi je usklađivanja u Komisiji, no moguće je da će se ovo poglavlje zatvoriti na još jednoj međuvladinoj konferenciji u svibnju. ■

ENG The accession negotiations between Croatia and the EU are nearing their end, with a target completion date in June, the signing of the accession treaty in October or November and a referendum in December.

Obračun s recesijom proizvođača vojne opreme

Još prije pet-šest godina mnogi su sa sumnjom pratili najave iz MORH-a da Hrvatska pokreće vlastiti program "Future Warrior". Tek su rijetki vjerovali da domaća vojna industrija može naoružati i opremiti pripadnike HV-a po uzoru i standardu NATO-a

Ministar obrane Davor Božinović i predstavnici Zajednice ponuditelja održali su konferenciju za medije povodom opremanja pripadnika Oružanih snaga novom vojnom čizmom hrvatskih proizvođača

Napisao: **Mile Franičević (Vjesnik)**

Uspjesi na svjetskim tržištima, ali i domaćem, lansirali su u manje od godinu dana hrvatske proizvođače vojne opreme na vrh pozitivnih primjera domaćega gospodarstva. Dok je industrijska proizvodnja iz mjeseca u mjesec padala na najniže grane, domaće kompanije koje izrađuju kacige, pištolje, odore i drugu vojnu opremu nizale su uspjehe nudeći vlastiti recept cijelom gospodarstvu za brži izlazak iz krize. Unatoč recesiji i rekordnom padu industrijske proizvodnje od 6,7 posto (od siječnja 2010. do siječnja 2011.), hrvatski izvoz vojne opreme i naoružanja neočekivano je rastao. Na strana tržišta plasirani su vojni proizvodi u vrijednosti većoj od 650 milijuna kuna, a odlični trendovi nastavili su se i u prvoj polovici 2011. Vjesnik je nedavno dobio i prve procjene Hrvatske gospo-

darske komore prema kojima će izvoz hrvatskog naoružanja u 12 mjeseci ove godine premašiti milijun eura i time taj industrijski segment još više približiti predratnim rezultatima.

MORH POTIČE RAZVOJ INDUSTRIJE

Kapacitete domaće vojne proizvodnje prepoznalo je i Ministarstvo obrane, isprva potičući razvoj, a u posljednje vrijeme i finalizacijom odnosno opremanjem Oružanih snaga u sklopu projekta "Hrvatski vojnik za 21. stoljeće". Još prije pet-šest godina mnogi su sa sumnjom, pa i podsmijehom, pratili najave iz MORH-a kako i Hrvatska pokreće vlastiti program "Future Warrior". Tek su rijetki vjerovali da hrvatska vojna industrija može naoružati i opremiti pripadnike HV-a po uzoru i standardu NATO-a.

Opremanje odjećom, obućom i borbena kacigama ubrzo je potvrdilo da Hrvatska već ima dokazane brendove.

Prema NATO-standardu STANG 2920, borbene kacige već se godinama proizvode u svjetskim razmjerima priznatoj i poznatoj hrvatsko-njemačkoj tvrtki Šestan-Busch u Prelogu. Prije dvije godine domaće tvrtke sklopile su 40 milijuna kuna vrijedan posao nabave novih borbena odora. Ugovorena je proizvodnja 10.000 kompleta, od toga 8.500 za potrebe Oružanih snaga u Hrvatskoj (prikrivna, prevladavajuće zelene boje u digitalnom tisku), te 1.500 za korištenje u mirovnim misijama (prikrivna, boje pustinje u digitalnom tisku). Zajednica ponuditelja okupila je samo na tom poslu četrnaest hrvatskih tvrtki koje ukupno zapošljavaju oko 2.500 radnika. Četverogodišnjim projektom MORH je uštedio upola novca, a još prošle godine nove borbene odore dobili su svi pripadnici Oružanih snaga. Za razliku od starog kompleta koji se sastojao od 22 komada opreme plaćena 3.960 kuna po vojniku, novi komplet ima 15 komada i košta 2.430 kuna.

Zaštitni borbeni prsluk izradila je domaća tvrtka Kroko International pod oznakom Kroko-M120. Nakon otpisa isluženih kalašnjikova, čeških zbrojovki i poluautomatskih pušaka, hrvatski vojnici napokon su prešli na NATO-standard s novom jurišnom puškom kalibra 5,56 mm, a otkrije je neizostavan dio njihova naoružanja HS 2000, pištolj Xtreme Duty HS-Produkta. Prije dvije godine MORH je potpisao ugovor vrijedan 10,7 milijuna kuna i kupio prvih tisuću jurišnih pušaka VHS, proizvedenih u toj karlovačkoj tvrtki. Uz njih, u mirovnim misijama koristi se G36, jurišna puška njemačkog proizvođača Heckler&Koch.

PREŠLI NA NATO-STANDARD

Suradnja s MORH-om na projektu "Hrvatski vojnik za 21. stoljeće" samo je jedan od razloga zašto je domaća vojna industrija uspješno prevladala recesiju.

"Naši proizvodi prolaze bolje od ostalih hrvatskih industrijskih proizvoda zato što su rađeni prema najzahtjevnijim svjetskim standardima. Njihova kvaliteta je neupitna, a u krizi se to dodatno potvrdilo", smatra Alojz Šestan, predsjednik Zajednice proizvođača sredstava za posebne namjene i direktor tvrtke Šestan-Busch. Jedan od razloga neočekivanoga

Hrvatski brend: pištolj HS 2000

poslovnog uspjeha Šestan vidi i u tome što se domaća vojna industrija nije bojala izlaska na strana tržišta.

"Suradnja s Ministarstvom obrane je dobra, ali kad je počela kriza, nismo se zadovoljavali samo s domaćim poslovima. Išli smo na velike svjetske sajmove i analizirali potrebe tržišta. Da nismo tako radili, danas bismo vjerojatno imali probleme kao oni koji su se zatvarali u sebe", objašnjava Vjesnikov sugovornik. Kao primjer navodi vlastitu tvrtku, uz napomenu da su u vremenima recesije na sličan način preživjeli i drugi domaći proizvođači vojne opreme.

"Tvrtka Šestan-Busch prva je osjetila krizu. Najavljivao sam i upozoravao na nju još prije nekoliko godina, no mnogi su me zbog toga čudno gledali", prisjeća se suvlasnik hrvatske tvrtke koja proizvodi najbolje borbene kacige na svijetu.

Čim su shvatili da dolaze teška vremena, u Prelogu su odmah pokrenuli dodatna istraživanja. Tražili su, ističe Šestan, proizvod koji bi kvalitetom i cijenom mogao postati zanimljiv velikim tržištima. "To što je kod nas kriza počela prije nego u drugim industrijskim segmentima ubrzo se pokazalo kao svojevrsna prednost. Vojske su se počele smanjivati prije recesije. Mi smo u to vrijeme i s MORH-om imali neke ugovore koji se nisu realizirali jer su bili dimenzionirani za osjetno veće Oružane snage od današnjih", prisjeća se Šestan. Tvrtka se u novonastalim okolnostima okrenula jedinom mogućem rješenju: "Odmah smo krenuli u razvoj novih proizvoda, a rezultat takve politike vidi se danas kad izvozimo više od 98 posto svojih proizvoda", naglašava Šestan.

Prema njegovim riječima, Šestan-Busch iza sebe ima više od 15 godina uspješne suradnje s Oružanim snagama, a izvozni rezultati donijeli su im šansu za neke nove projekte s HV-om u budućnosti.

"Šestan-Busch danas je ispred potreba naše vojske. HV-u ćemo uskoro moći ponuditi nešto što će naša vojska trebati

tek za desetak godina", najavljuje Šestan. Hrvatska vojna industrija, smatra, može biti dobar primjer ostalim gospodarskim granama, ponajprije ostatku domaćega industrijskog sektora.

'MORAMO SE SPECIJALIZIRATI'

"Hrvatska nije zemlja za megalomansku industrijsku proizvodnju. Moramo se specijalizirati za određene proizvode, ali tako da za njih budemo 'prvaci svijeta'. Moramo biti bolji od drugih, jedino tako možemo uspjeti", zaključuje Alojz Šestan.

Ministarstvo obrane odabralo je hrvatski proizvod i kad su u pitanju čizme za pripadnike Oružanih snaga te tako zaokružilo plan po kojem svaki hrvatski vojnik od danas na sebi, od glave do pete, ima proizvode domaće vojne industrije.

Hrvatski vojnik bit će odjeven u domaću odoru s hrvatskom kacigom na glavi, naoružan domaćim pištoljem i domaćom jurišnom puškom, te obućen u hrvatsku čizmu, istaknuo je na predstavljanju nove vojne čizme u srijedu u MORH-u ministar obrane Davor Božinović.

Ministar je potvrdio kako su ispitivanja pokazala da je hrvatska čizma izvrstan proizvod. MORH će samo ove godine za taj projekt izdvojiti oko 19 milijuna kuna, a cijena novih vojnih čizama iznosi 580 kuna. Načelnik Glavnog stožera Oružanih snaga general pukovnik Drago Lovrić najavio je da će za opremanje pripadnika Oružanih snaga svake godine biti potrebno između 6.500 i 7.000 komada nove obuće. Prema aktualnim planovima, MORH će u opremanje Oružanih snaga uložiti gotovo osam milijardi kuna. Dosad je realizirano, pokrenuto ili u pripremljenoj fazi 14 programa. ■

Hrvatski vojnik opremljen domaćom opremom po NATO-standardu

Nova vojna čizma hrvatskih proizvođača

ENG Success on international and domestic markets has made Croatian military hardware manufacturing one of the best performing segments of the domestic economy.

‘Važno nam je da što prije dođemo doma’

‘Kad su nam ove zime iz riječkog HMI-ja javili da se linija vraća, poslali smo pismo zahvale voditeljici Pavlovec, županu Komadini, predsjedniku Uprave Croatije Srećku Šimunoviću i aerodromu’

Tiskovna konferencija uoči ponovne uspostave linije London-Krk

Napisala: **Vanja Pavlovec**

Marija Žic sa suprugom Mihom, iz New Yorka, ozarena je izašla iz Airbusa 319 na liniji London - Krk koji je prvi put ove sezone sletio u srijedu, 20. travnja, u zračnu luku na tom otoku. Nasimijana i vidljivo sretna rekla nam je: “Kada je prošle godine ta linija ukinuta, plakala sam. Mi smo iz Kornića na otoku Krku i već dvanaest godina redovito dolazimo na Krk, a za nama i naša djeca, unuci i praunuci. Otkad smo u penziji, boravimo i po nekoliko mjeseci tu. Nama starijima pogotovo je važno da što prije dođemo doma te da se ne mučimo dugo po raznim aerodromima i transferima. Kad su nam ove zime iz HMI-ja iz Rijeke javili da se linija vraća, poslali smo pismo zahvale voditeljici Pavlovec, županu Komadini, predsjedniku Uprave Croatije Srećku Šimunoviću i aerodromu. To je bila najvažnija ugodna vijest za naše iseljenike koji žive u području New Yorka i New Jerseyja u posljednjih nekoliko mjeseci. Hvala svima koji su se trudili da se linija ponovno uvede, a mislimo da je to dobro i za naš kraj i turizam.”

Isto zadovoljstvo iskazao je i creskolovički bračni par Marija i Anton Baričević iz New Yorka koji su iz zračne luke na Krku za manje od sat vremena na svoje Cresu. Prošle su godine, kad je linija

ukinuta, došli preko Ljubljane i izgledalo im je kao cijela vječnost dok su stigli na Cres. Nakon uspostave zrakoplovne veze s Krkom došli su prvim letom, a otići će posljednjim, 19. listopada.

Prošle godine kad je ta veza ukinuta mnogi iseljenici pitali su se zašto se moraju koristiti tuđim zrakoplovnim kompanijama i aerodromima umjesto da pridonesu nacionalnoj - Croatia Airlinesu. Uputili su tada Hrvatskoj matici iseljenika, a zatim i ostalima, zamolbu za pomoć i vraćanje te zrakoplovne veze na Krk. Združenim snagama to je i učinjeno.

Iz zračne luke na otoku Krku svake srijede polazak je u 9,50, a dolazak u London (Heathrow) je u 11 sati. Zrakoplov Croatia Airlinesa iz Londona polijeće u 11,50, a slijeće u zračnu luku na otoku Krku u 15,05. Sva su vremena lokalna. Na liniji će letjeti mlazni zrakoplovi Airbus 319 i 320. Očekuje se da će letovi omogućiti prometnu povezanost

ove regije s Europom, a preko nje i s cijelim svijetom. Letovi su posebno prilagođeni našim iseljenicima iz prekomorskih odredišta, osobito onima iz SAD-a.

Treba spomenuti da je ove godine poseban naglasak dan promicanju Kvarnera kao zrakoplovne destinacije pa je tako napravljen i poseban model sufinciranja u kojemu uz hrvatske turističke zajednice sudjeluje i Primorsko-goranska županija, TZ Kvarnera, lokalne turističke zajednice, gospodarstvo, lokalne samouprave, HGK Županijska komora Rijeka, Obrtnička komora PGŽ. Revitalizacija izravnih međunarodnih letova može bitno utjecati na rezultate u turizmu ove regije. Zračna luka Rijeka na otoku Krku ove je godine sklopila dogovore, osim s Croatia Airlinesom, i s nekoliko niskobudžetnih zrakoplovnih kompanija kao Ryanair, Tuifly i Airberliner koje će povezivati Kvarner s ostatkom Europe. ■

Supružnike Žic na krčkom uzletištu dočekala je Vanja Pavlovec, voditeljica područnice HMI-a iz Rijeke

ENG Croatian emigrants in the USA are delighted that Croatia Airlines is once again flying to the island of Krk, a line that was cancelled last year. The route has been reopened thanks to the efforts of many, including the Rijeka branch office of the CHF.

Prvi polaznici Hrvatskog internetskog tečaja

“Lekcije su dobro napisane, vježbe potiču učenje, a nastava uživo pruža mogućnost prakse i povratne informacije. Profesorice odlično podučavaju jezik, hrabre nas i od velike su pomoći. Ja već sada mogu reći kompletnu rečenicu i moji hrvatski prijatelji već sada mogu razumjeti ono što sam htjela reći”

HiT 1 provode Marija Bošnjak i Lidija Cvikić, ujedno i autorice tečaja

Pripremila: **Lada Kanajet Šimić**

Jedinstveni sedmerac s dva kormilara već više od mjesec dana uspješno “vesla” kroz različite jezične, komunikacijske i kulturološke sadržaje hrvatskoga jezika. Posada od sedam članova iz sedam različitih zemalja sjedinjenih u zajedničkome cilju: naučiti hrvatski jezik. I to ne

bilo kako, već – internetski.

Kada su se Daniel Slavich (Argentina), Margaret Maršić Gariota (SAD), Roman Guillermo (Venezuela), Stephani Damjanović (Peru), Ekaterina Petrova (Rusija), Yolanda Sanchez Saedt (Španjolska) i Stefan Hoflehner (Austrija) prijavljivali na Hrvatski internetski tečaj HiT-1, vjerojatno nisu ni slutili da će biti zapamćeni i zapisani kao prvi polazni-

ci ovoga pionirskog projekta Hrvatske matice iseljenika, Sveučilišta u Zagrebu i Sveučilišnoga računskog centra SRCE.

Naime, HiT 1 e-tečaj hrvatskoga jezika za odrasle na početnoj razini znanja započeo je 21. ožujka, nakon skoro godinu i pol dana sustavnih organizacijskih, stručnih i tehničkih priprema te izrade materijala. Profesorice Marija Bošnjak, prof. i dr. sc. Lidija Cvikić, koje

su uz Zrinku Kolaković, prof. i prof. dr. sc. Zrinku Jelasku ujedno i autorice tečaja, sada su preuzele ulogu kormilara ili možda, kako ih je jedan od polaznika nazvao, trenera. One provode tečaj, svakodnevno prate rad polaznika i vrednuju njihov napredak, a dva puta tjedno se s njima vide, razgovaraju i uče “u živo”. I tako će biti sve do 24. lipnja, kada će tečaj završiti.

A kako sve to zapravo izgleda? Tko su i što su polaznici prvog HiT-a? Zašto su poželjeli učiti hrvatski jezik, što misle o ovom e-tečaju, kako su za nje ga doznali...?

Margaret, Stefan, Ekatarina, Daniel i Yolanda ispričali su nam svoju priču... (Tekst u kurzivu je originalan, tj. pisan na hrvatskome jeziku nakon mjesec

dana učenja i donosimo ga bez ispravaka jezičnih pogriješaka. Preostali dio je prijevod s engleskog jezika.)

‘VOLIM GLAZBU, HRVATSKU I STRASTVEN PASODOBLE!’

Dobar dan! Ja sam Ekaterina Petrova. Ja sam profesorica i prevoditeljica. Radim u jezičkom centru. Govorim engleski, talijanski i njemački. Učim hrvatski jezik zbog posla. Imam dvadeset tri godine. Imam puno prijatelja. Kad imam slobodnog vremena idem plesati rekreativno. Plešem latino-američke plesove. Plešem četiri godine. Volim glazbu, Hrvatsku i strastven Pasodoble!

Godine 2007. odlučila sam posjetiti Hrvatsku tijekom ljetnih praznika. Posjetila sam Novigrad (Istra) i bila oča-

rana gradom, zemljom i ljudima koji su prijateljski raspoloženi i uvijek spremni pomoći.

Ondje sam shvatila da želim naučiti hrvatski jezik. Svaki put kad se pripremam za učenje, prisjetim se prekrasne Hrvatske, prelijepih gradova - Zagreba, Pule, Dobrinja, Rovinja... Drugi razlog mog učenja hrvatskoga je činjenica da je hrvatski jezik vrlo sličan ruskom. Brzo se pamti, ima puno zajedničkih riječi s ruskim i ponekad je također jako smiješan.

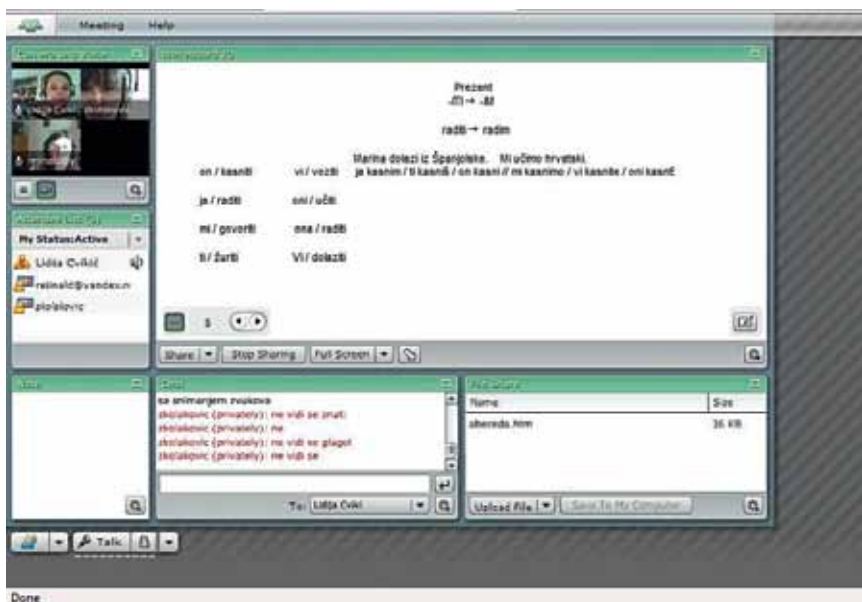
I tako sam počela tražiti sveučilišta na kojima se može učiti hrvatski jezik. Nazvala sam stotine brojeva, posjetila stotine internetskih stranica, ali nitko mi nije mogao dati točnu informaciju. Konačno, slučajno sam dobila broj Hrvatske matice iseljenika i tamo su mi dali podatke o ovom on-line tečaju. Bila sam presretna!

Ovaj on-line tečaj je apsolutno jedinstven i sjajan! Daje mogućnost učenja s bilo kojeg mjesta: s posla, od kuće ili tijekom godišnjeg odmora! Lekcije su sjajne, jasne i lako razumljive, međusobno povezane tako da ne zaboravite ono što ste naučili u prvim lekcijama. U tečaju je jasno istaknut komunikacijski pristup koji je praćen dobrim izborom gramatičkih i leksičkih materijala u živim dijalozima. Sve vježbe pomažu u razvijanju jezičnih vještina.

Uz to, nastava uživo je također važna budući da su naše profesorice izvorni govornici, a to je jedan od glavnih elemenata za komunikaciju. One su uvijek ljubazne i strpljive. Pomažu nam ne samo jezično, već i u prevladavanju tkz. “komunikacijske barijere”. Dana 21. travnja bit će mjesec dana otkako smo počeli učiti hrvatski jezik, ali ja već sada vidim rezultate. I to je zaista sjajno jer za vrijeme svoga rada u jezičnom centru nisam uvijek u mogućnosti naučiti svoje studente da govore nakon mjesec dana učenja jezika!

Još je jedna prednost ovoga on-line tečaja. On je zaista pravi tečaj, a ne samo sredstvo zarade od studenata, gdje nikoga nije briga jeste li naučili jezik ili niste. Naše profesorice obraćaju pozornost na svaku sitnicu.

Zadovoljstvo mi je i čast biti sudionik ovoga tečaja i unaprijed se veselim nastavku učenja hrvatskog jezika na višoj razini uz pomoć ovog on-line tečaja. ■

Slika webinara, tj. virtualne učionice u kojoj se odvija nastava “u živo”.

Bog! Zovem se **Stefan Hoflehner**. Dolazim iz Austrije. Živim u Grazu. Sutra idem na posao. Ja sam pravnik i radim u Grazu. Imam 46 godina. Volim sport, glazbu, sunce i more. Govorim njemački jezik i učim hrvatski jezik. Učenje hrvatskoga jezika internetski vrlo je motivirajuće. Lekcije nam omogućuju učenje

čitanja, pisanja, govorenja i slušanja na hrvatskom jeziku. Lekcije su suvremeno sastavljene te nude studentima mnogobrojne izazove. Naše profesorice Marija i Lidija su nam velika potpora i od velike pomoći. One su odlični treneri, vode nas kroz tečaj sa zanosom i humorom. Preporučujem ovaj tečaj svima koji žele internetski učiti hrvatski s izvornim govornicima/profesoricama.

Pozdrav! Zovem se **Margaret Maršić Gariota**. Ja sam iz Amerike, iz Teksasa. Moj djeda i baka dolaze iz Hrvatske. Sada učim hrvatski jezik. Vidimo se sutra u Hrvatsku!

Interes o genealogiji mojih predaka doveo me do Hrvatske u potrazi za njihovim mjestom rođenja. Tijekom nekoliko putovanja u Hrvatsku saznala sam o svojoj baštini, upoznala mnogo prekrasnih ljudi i uspostavila bliska prijateljstva. Zaželjela sam upisati tečaj jezika kako bih pravilno naučila izgovarati riječi, imala osnovno razumijevanje i sposobnost za komunikaciju. Čitala sam o e-tečaju hrvatskoga jezika na internetskoj stranici Hrvatske matice iseljenika. Tečaj je odličan za početnike. Lekcije su dobro napisane, vježbe potiču učenje, a online sesije pružaju mogućnost prakse i povratne informacije. Profesorice odlično podučavaju jezik, hrabre nas i od velike su pomoći. Ja već sada mogu reći kompletnu rečenicu i moji hrvatski prijatelji već sada mogu razumjeti ono što sam htjela reći.

Bok! Zovem se **Yolanda Sanchez Saedt**. Dolažim iz Španjolske, sa Gran Canarije. Ima dvadeset sedam godina. Volim učiti hrvatski jezik.

Odlučila sam učiti hrvatski jezik jer je moj dečko iz Zagreba. Uz to, moram priznati da nakon što sam nekoliko puta putovala po Hrvatskoj, zaista sam zavoljela njezinu kulturu, gastronomiju, krajolike, sve njezine stanovnike! Nakon što sam proučila različite tečajeve, odlučila sam upisati ovaj on-line program. Zaista u potpunosti uživam. Sve vježbe i objašnjenja su vrlo jasni i dobro organizirani i na taj način vrlo lako sve mogu pratiti. Nastava uživo, koja se provodi dva puta tjedno s profesoricama, vrlo je korisna i služi kao privatna nastava između studenata i profesora. Obje profesorice su visoko motivirane, uvijek spremne pomoći, što na kraju i meni daje dodatni poticaj. Moji dojmovi nakon nekoliko tjedana učenja hrvatskog su vrlo pozitivni.

Ja sam **Daniel Slavich**, rođen sam u Argentini. Ja radim u Buenos Airesu kao Recenzent Informacijske Sigurnosti. Volim glazbu - blues. Igrati alto sax.

O tečaju sam saznao preko Facebooka, poveznice pod nazivom Tradiciones croatas (Hrvatske tradicije). Na ovoj stranici na španjolskom jeziku nalazim razne informacije o novostima vezanim uz Hrvatsku i kulturi.

Moj je otac rođen u Opatiji i došao je u Buenos Aires u dobi od 15 godina. U djetinjstvu sam govorio hrvatski, ali poslije je ta praksa popustila. Nadam se da ću ponovno moći govoriti moj očinski jezik i stupiti u kontakt s mojim korijenima. E-tečaj me uvelike iznenadio bogatstvom multimedijskih resursa. Virtualne učionice i videokonferencija čine tečaj vrlo dinamičnim i personaliziranim. Profesorice su pune razumijevanja i brinu se o našim problemima.

ENG The CHF HiT 1 Croatian language e-course for adults project at the beginner's level kicked off March 21 after almost a year and a half of systematic preparations.

Mladi iz Francuske na jugu Hrvatske

Dvadeset i devet učenika, tri voditelja i ravnatelj smješteni su u obiteljima. Organizirana im je terenska nastava, športski susreti, folklor, pjevanje, tamburaški nastupi i prezentacija narodnih nošnji Župe dubrovačke

Mladi učenici iz Francuske bili su oduševljeni dubrovačkim ljepotama

Napisala: Maja Mozara

Ovih toplih dana u ožujku u Župi dubrovačkoj i Dubrovniku borave učenici i profesori iz francuske škole *College des Ormeaux* iz Le Havrea u sklopu međunarodne suradnje i razmjene učenika. Među njima ima i Hrvata. Gosti iz francuskoga grada Le Havrea, koji se nalazi na listi Unesca zbog svoje neobično lijepe moderne arhitekture, smješteni su u obiteljima svojih vršnjaka iz Osnovne škole "Župa dubrovačka". Ovaj uzvratni posjet mladih Francuza ostvaren je zahvaljujući suradnji dviju škola i Hrvatske matice iseljenika, Podružnice Dubrovnik.

Inače, ova francuska škola je privatna katolička škola pod dominikanskim patronatom. Pohađa je oko šest stotina učenika i to od petoga do osmoga razreda. Jedan od Hrvata u gradu Le Havreu je i profesor u *College des Ormeaux*, Tomislav Rajković. Njegova neobična životna priča odvela ga je u Francusku gdje se, radeći kao profesor, nesebično trudi promicati hrvatsku kulturu i tradiciju u Francuskoj. Prije nekoliko godina profesor Tomislav Rajković ostvario je suradnju i sa Starim Mikanovcima, njegovim rodnim krajem, a otprije pet godina i sa Župom dubrovačkom.

Domaćini iz Osnovne škole "Župa dubrovačka", kako je rekla ravnateljica Anka Šutalo i profesorica Melika Branica, na stoje uz razgledanje prirodnih ljepota i kulturne baštine omogućiti učenicima iz prijateljske škole i niz edukativnih sadržaja.

Dvadeset i devet učenika, tri voditelja i ravnatelj smješteni su u obiteljima. Organizirana im je terenska nastava, športski susreti, folklor, pjevanje, tamburaški nastupi i prezentacija narodnih nošnji Župe dubrovačke.

Svesrdnu pomoć pružila je i Dubravka Zvrko iz Francuske alijanse Dubrovnik. Zamjenik načelnika Mirko Maslač također je srdačno primio učenike u prostorijama Općine te im zaželio dobrodošlicu i ugodan boravak. Svakom učeniku darovao je knjigu, na francuskome jeziku, "Čarolije ljepote" koja govori o ljepotama i blagodatima župskoga kraja.

Zadovoljna suradnjom dviju škola, ravnateljica Anka Šutalo rekla je kako će se suradnja nastaviti, kao i ona sa školama iz drugih zemalja, kako bi se na taj način mladi izvan Hrvatske, njihovi roditelji, profesori i prijatelji upoznali s ljepotama, običajima, kulturom i načinom života krajnjega juga Lijepe Naše.

Tijekom svog boravka Francuzi će se upoznati s krajolicima Župe dubrovačke, znamenitostima grada Dubrovnika, ljepotama poluotoka Pelješca i stonskim zidinama, te solanom u Stonu.

Upriličen im je posjet dubrovačkom uredu Hrvatske matice iseljenika gdje ih je primila voditeljica Maja Mozara te im zahvalila na dosadašnjoj suradnji i njihovoj želji da i sami upoznaju i promiču hrvatsku kulturu i tradiciju. ■

Profesori iz francuske škole *College des Ormeaux* iz Le Havrea

ENG Pupils and teachers from the *College des Ormeaux* in Le Havre, France, visited Dubrovnik in the frame of an international cooperation and student exchange programme.

“400 godina Hrvata u Beču”

Izložba predočava sve što se tiče Hrvata u Beču tijekom povijesti, počevši od dolaska Hrvata u Donju Austriju i prve turske opsade Beča 1529. u kojoj su kao branitelji sudjelovali mnogi Hrvati

Petar Tyran, austrijski veleposlanik
dr. Jan Kickert i Mijo Jurić

Tekst: **Uredništvo** Snimke: **Hrvatske novine**

Matica hrvatska u Zagrebu zajedno s Hrvatskim centrom u Beču postavila je povijesnu izložbu “400 godina Hrvata u Beču” u Matičinoj galeriji u Zagrebu, koja je otvorena 7. travnja. Izložbu je otvorio veleposlanik Republike Austrije u RH, dr. Jan Kickert, uz glazbenu pratnju tamburaša i s gradišćanskim pjesmama.

Izložba je imala premijeru u studenome 2009., prilikom otvaranja simpo-

zija “400 godina Hrvata u Beču/Krowo-tendörfel – Hrvatsko Selo 1609. - 2009.”. Otvorenje izložbe u Zagrebu vodili su Gabriela Novak-Karall i Petar Tyran, a realizirali su je dr. Josip Seršić i Mijo Jurić.

Hrvatsko selo zapravo je bilo predgrađe staroga Beča nazvano “Krowo-tendörfel” koje je kasnije dobilo ime “Spittelberg”, a tako se zove još i danas - kao dio bečkoga 7. gradskog kotara (*Neubau*). Izložba prikazuje mnogobrojne povijesne ilustracije koje nam jezikom slika govore o toj temi. Ova izložba je isprva bila postavljena u Beču 2009. godine u sklopu simpozija “400 ljet Hrvati u

Beču”. Zatim je putovala po Gradišću, a sada je konačno pokazana i u Zagrebu. Predviđena su i daljnja gostovanja u Hrvatskoj i u Mađarskoj.

Izložba predočava sve što se tiče Hrvata u Beču tijekom povijesti, počevši od dolaska Hrvata u Donju Austriju i prve turske opsade Beča 1529. u kojoj su kao branitelji sudjelovali mnogi Hrvati. No, samo ime naselja Hrvatsko Selo potvrđeno je tek 1683. godine - na planovima Druge turske opsade Beča i u svim kronikama, izvješćima i letcima koji su tada kolali Europom kao neka vrsta novina. Time je Hrvatsko Selo ušlo i u svjetsku povijest budući da je tu bio važni strateški položaj turske vojske pa se to posuda izrijekom naglašava.

U zbirkama bakroreza, kao i originalnih crteža, nalaze se bečko-hrvatski sadržaji koji su prikazani na izložbi. To su i karte Donje Austrije, portreti Hrvata, seljaci, sitni trgovci itd.

I na kraju su tu Jelačićevi Hrvati u Beču 1848. Navečer (31. listopada 1848. godine) počeli su ulaziti u grad (Beč) - Hrvati s nekadašnjega Hrvatskoga Sela - nomen est omen! Naime, Jelačićevi položaji također su bili ovdje u podnožju “Špitaljbrege” u bečkome Hrvatskome Selu. ■

Gabriela Novak-Karall, glavna tajnica
Hrvatskog centra u Beču i Petar
Tyran, glavni urednik gradišćanskih
‘Hrvatskih novina’

Brojna publika nazočila je otvorenju izložbe

ENG The Matrix Croatica in Zagreb has joined forces with the Croatian Centre in Vienna to create the 400 Years of Croats in Vienna exhibition at the Matrix Croatica gallery in Zagreb. The exhibition opened on 7 April.

‘Asimilacija napreduje, pritisak velikih jezika je golem’

Dr. Horvat rođen je 1964. u Trajštofu, hrvatskome selu u Gradišću. Nakon gimnazije u Željeznome i diplome doktora medicine u Beču, stječe i diplomu doktora stomatologije na Stomatološkom fakultetu u Zagrebu

Razgovarala: **Marija Hećimović**

U Austriji danas postoji znatan broj hrvatskih institucija i amaterskih kulturnih društava koji svojim mnogobrojnim članovima i aktivnim djelovanjem uvelike pridonose očuvanju nacionalnoga identiteta tamošnje hrvatske zajednice. Među njima važno mjesto zauzima najstarija i najveća hrvatska udruga Hrvatsko kulturno društvo u Gradišću (HKD). Zamolili smo njihova predsjednika dr. Stanka Horvata da nas upozna s radom Društva kao i s aktualnim prilikama u zajednici s osvrtnom na 90. obljetnicu postojanja pokrajine Gradišće. Vrijedni rad dr. Horvata u zajednici razumljiv je sam po sebi s obzirom na to da ga to krasi i u privatnome životu. Rođen je u prosincu 1964. u Trajštofu, gdje završava osnovnu školu. Nakon gimnazije u Željeznome i diplome doktora ukupne medicine u Beču, stječe i diplomu doktora stomatologije na Stomatološkom fakultetu u Zagrebu. Danas ima svoju privatnu stomatološku ordinaciju, a nađe vremena za sviranje na braču u Tamburaškom društvu “Harmonija”. Od studentskih dana

Dr. Stanko Horvat, predsjednik Hrvatskoga kulturnog društva u Gradišću

je aktivan u različitim hrvatskim društvima u Gradišću i Beču. U HKD-u započeo je kao odbornik, zatim je izabran za potpredsjednika, a predsjednik je od 2009. godine.

Dr. Horvat, što nam možete reći o radu HKD-a?

- Godine 2009. slavilo je Hrvatsko kulturno društvo u Gradišću 80. obljetnicu postojanja. HKD nije samo najsta-

rije hrvatsko društvo u Gradišću, nego i najveće s više od 3.500 članova. HKD ima svoje središte u Željeznome (Eisenstadt), uz to još ured u Borti (Oberwart), ali najvažnije su nam naše seoske sekcije, koje imamo gotovo u svakome selu u kojem žive Hrvati. Nastojimo raznim priredbama zainteresirati naše ljude za hrvatsku riječ i kulturu. Cilj nam je u svakome hrvatskom ili miješanom selu održati barem jednu priredbu godišnje (naravno tu ima puno oscilacija jer u nekim selima imamo samo po jednu priredbu, a u drugima puno više - ovisno o aktivnosti ljudi).

Kakav je društveni i gospodarski položaj gradišćanskih Hrvata u Austriji danas, a s obzirom na to što se može očekivati ubuduće?

- Gradišćanski Hrvati su integralni dio austrijskoga društva, oni u istoj mjeri pridonose razvoju austrijskoga društva kao i ostali građani. Oni svojom posebnosti (hrvatski jezik i kultura) na specifičan način pridonose ovom društvu i obogaćuju ga. Na gospodarskom polju gradišćanski Hrvati također sudjeluju, iako su često prisiljeni putovati na radna mjesta u velikim gradovima (Beč,

Na jednom od sastanaka HKD-a

Graz) jer u njihovim selima nedostaje radnih mjesta.

Nedavno ste izjavili da je hrvatski jezik ugrožen te da je potrebna spremnost politike za njegovo očuvanje. Možete li nam to objasniti?

- Asimilacija napreduje, pritisak velikih i većih jezika (njemački, mađarski, slovački) je golem, hrvatski jezik gotovo je potisnut iz javnosti. Takvoj tendenciji možemo se suprotstaviti samo uz pomoć politike i javnosti, omogućiti bolje učenje hrvatskoga jezika u javnim ustanovama (škole, vrtići itd.) i bolje mogućnosti za korištenje hrvatskog jezika kao dodatnoga službenog jezika u Gradišću.

Svojim diplomama na Medicinskom fakultetu u Beču i Stomatološkom fakultetu u Zagrebu postigli ste doista zavidnu naobrazbu. Koliko mladih ljudi iz Gradišća danas dolazi na studij u Hrvatsku i općenito koliko nastoje pridonijeti očuvanju hrvatskoga jezika?

- Na žalost, danas malo naših studenata odlazi na studij u Hrvatsku. Samo pojedinci borave po jedan semestar na zagrebačkom Filozofskom fakultetu da bi bolje naučili hrvatski standardni jezik.

Obitelj je sigurno vrlo važno mjesto očuvanja jezika, ali to nije dovoljno. Koja su Vaša iskustva u vezi s tim?

- Obitelj kao tradicionalno mjesto očuvanja jezika sve više zakazuje. Mlade obitelji su često prisiljene zbog gospodarskih razloga napustiti rodni kraj, a u velegradu (Beč, Graz) predaja jezika je jako teška. Stoga nam je hitno potrebna potpora politike i javnih ustanova da se poboljša korištenje i ponuda hrvatskog jezika u školama, vrtićima i

drugim javnim institucijama (radio, televizija, tisak itd.).

Imali ste mnogobrojne kontakte s Hrvatskom. Što mislite o povezanosti i suradnji matične domovine s gradišćanskim Hrvatima?

- Kontakti sa "starom domovinom" (kako mi kažemo u Gradišću) su nam prijeko potrebni. Na žalost, i u ovoj suradnji ima puno oscilacija jer uvijek ovisi o pojedincima u odgovornim institucijama da se dobra suradnja stvarno i dogodi. Često odgovorni u Hrvatskoj imaju pogrešnu sliku o gradišćanskim Hrvatima ili imaju neku romantičnu predstavu o nama ili pak nikakvu, a realnu sliku dobiju tek kad se susretnemo u Gradišću.

Ove godine pokrajina Gradišće obilježava 90. obljetnicu svoga postojanja. Možete li nas kratko podsjetiti na povijesne činjenice toga događaja?

- Raspadom Austro-Ugarske nastaje i pokrajina Gradišće, koja se pripojila Austriji (dotad je bila u sastavu Mađarske). Predviđeni glavni grad ove pokrajine bio je Šopron, čiji su se stanovnici referendumom odlučili za ostanak u Mađarskoj. Tako je ova nova pokrajina privremeno bila bez glavnoga gra-

da. Znatno manji grad Željezo postaje glavni grad pokrajine iako je tada imao samo 4.000 stanovnika.

Kako su te političke promjene utjecale na sudbinu gradišćanskih Hrvata?

- Raspad tadašnje Austro-Ugarske podijelio je gradišćanske Hrvate na tri države. Najveći dio živio je u novoj pokrajini Gradišće u Austriji, drugi dio gradišćanskih Hrvata ostaje u Mađarskoj, a nekoliko tisuća gradišćanskih Hrvata pripadalo je tadašnjoj Čehoslovačkoj. Tako nas je sudbina grdnog pogodila jer su se raskinuli obiteljski, prijateljski pa i društveni odnosi.

Gradišćanski Hrvati koji žive u tri različite europske države imaju dugogodišnju suradnju. Koliko je ona važna za gradišćansku zajednicu?

- Kad je pao 1989. 'željezni zastor' koji je kruto dijelio i nas gradišćanske Hrvate s ove i one strane granice, mogla se opet slobodnije razvijati suradnja gradišćanskih Hrvata u sve tri zemlje. Dobili smo novi polet i nastojimo u koordinacijskom odboru (u kojem su zastupana glavna hrvatska društva iz sve tri zemlje) unaprijediti suradnju.

Kojim aktivnostima ćete obilježiti obljetnicu Gradišća?

- HKD želi zajedno sa Znanstvenim institutom gradišćanskih Hrvata napraviti izlet u ona sela u Mađarskoj koja su prekrajanjem granica ostala s one strane granice, a poseban broj "Glasila" (to je naš dvomjesečnik) baviti će se pod vodstvom akademika Nikole Benčića isključivo ovom obljetnicom. ■

ENG An interview with Dr. Stanko Horvat, the president of the Croatian Culture Association, the oldest and largest Gradišće (Burgenland) Croat organisation in Austria.

Sjajne mogućnosti suradnje od obostrane koristi

Projekt bratimljenja, a jednako tako i svaka druga suradnja dvaju gradova te suradnja s hrvatskim iseljenicima, pozitivan je primjer međusobnog poštovanja i oplemenjivanja dviju kultura

PREZENTACIJA TURISTIČKE PONUDE DUBROVNIKA

Predstavljanje kulture i kulturne baštine Dubrovnika naišlo je na oduševljenje i potaknulo mnogobrojna pitanja o mogućoj suradnji. Zamjenik gradonačelnika za kulturu De la Serre izrazio je želju ugostiti dubrovačke umjetnike pa je u tom smislu dogovoren nastup Folklornog ansambla Lindo polovicom prosinca ove godine prilikom otvaranja rekonstruiranog trga u Rueil-Malmaisonu. Također je dogovoreno kako bi tijekom tog posjeta Lindo imao cjelovečernji nastup u kazalištu u Rueil-Malmaisonu te kako će TZ Dubrovnika održati prezentaciju turističke ponude Dubrovnika u suradnji s Uredom Hrvatske turističke zajednice u Parizu.

S obzirom na svjetski značaj znanstvenika Ruđera Boškovića i izlaganje pročelnice Ane Hilje Čagalj na tu temu, zamjenik De la Serre prihvatio je s oduševljenjem ideju o gostovanju dijele izložbe o Ruđeru Boškoviću koju organiziraju dubrovački muzeji u svibnju u Dubrovniku. Uvidjevši veličinu ovog znanstvenika, koji je živio i radio u Parizu od 1775. do 1777. godine i kojemu je u Parizu postavljena dvojezična spomen-ploča, Francuzi su izrazili želju za organiziranjem simpozija o Ruđeru Boškoviću u Rueil-Malmaisonu.

Također, direktor Regionalnoga glazbenog konzervatorija Philippe Zimmer predložio je gostovanje kvarteta Dubrovačkoga simfonijskog orkestra te gostovanje sastava koji bi svirao baroknu glazbu na Baroknom festivalu, takozvanoj "Barokijadi" koja se održava u studenome u Rueil-Malmaisonu. Navedene kulturne razmjene bile bi nastavak već započete suradnje s gradom prijateljem u sklopu koje će se u Dubrovniku krajem rujna održati izložba slika francuskog

Napisala: **Maja Mozara**

Nakon svečanog potpisivanja Povelje o bratimljenju u siječnju ove godine, gradonačelnik Rueil-Malmaisona, ujedno i ministar u francuskoj vladi, Patrick Ollier, uputio je službeni poziv gradonačelniku Dubrovnika Andru Vlahušiću da zajedno s delegacijom Grada posjeti Francusku kako bi dogovorili i pokrenuli zajedničke aktivnosti na dobrobit obaju gradova.

Za vrijeme četverodnevno boravka dubrovački gradonačelnik Andro Vlahušić, pročelnik Upravnog odjela za poslove gradonačelnika Hrvoje Ivanišević, pročelnica Upravnog odjela za kulturu i baštinu Ana Hilje Čagalj, pročelnica Upravnog odjela za upravljanje imovinom Marita Daničić, direktor Zračne luke Dubrovnik Roko Tolić, direktorica TZ Dubrovnika Jelka Tepšić, voditeljica ureda Hrvatske matice iseljenika Dubrovnik Maja Mozara i savjetnica za

kapitalne projekte i EU fondove Biserka Simatović održali su niz radnih sastanaka s čelnim ljudima Rueil-Malmaisona te s predstavnikom Air Francea, prilikom kojih su se odredile smjernice zajedničkih aktivnosti za 2011. i 2012. godinu u područjima izgradnje gradske infrastrukture, kulture, prosvjete, športa, socijalnih pitanja i turizma.

Gradonačelnici potpisuju sporazum

Andro Vlahušić, Biserka Simatović, Ana Hilje Čagalj, Hrvoje Ivanišević, Roko Tolić

umjetnika Luca Berthiera. U ozračju 60. obljetnice Hrvatske matice iseljenika, delegacija grada Dubrovnika u sklopu svog posjeta Rueil-Malmaisonu susre-

la se i s Hrvatima koji žive u okruženju Rueil- Malmaisona i Pariza.

PROMICANJE HRVATSKOG IDENTITETA U FRANCUSKOJ

Hrvatska zajednica uglavnom se okuplja na nedjeljnim misama u Hrvatskoj katoličkoj misiji u Parizu. Republika Francuska poštuje sve demokratske standarde vezane uz život stranaca pa tako i Hrvata. Stoga je i projekt bratimljenja, a jednako tako i svaka druga suradnja dvaju gradova te suradnja s hrvatskim iseljenicima, pozitivan primjer međusobnog poštovanja i oplemenjivanja dviju kultura.

Nedavna izložba fotografija našeg sugrađanina Dejana Stokića u izložbenom prostoru Matice iseljenika u Dubrovniku, te suradnja s katoličkom školom iz Le Havrea, boravak učenika u OŠ Župa dubrovačka i uzvratni posjet naše djece Francuskoj, s ciljem promicanja hrvatskoga kulturnog identiteta samo je nastavak suradnje, poglavito na području kulture. Stoga su dogovoreni kulturni programi za ovu i sljedeću godinu još jedan dokaz o uspješnosti naših talenata izvan domovine, a realizirat će se uz potporu grada Dubrovnika i dubrovačkog ureda Hrvatske matice iseljenika. ■

ENG After a gala ceremony that saw the signing of a twinning charter in January of this year, a delegation of the City of Dubrovnik visited the French City of Rueil-Malmaison.

ISELJENIČKE VIJESTI

Blagdan riječi hrvatske u Stuttgartu

NJEMAČKA - U prostorijama GK RH u Stuttgartu 16. ožujka održana je svečana akademija pod nazivom "Blagdan riječi hrvatske". Svečana akademija održava se redovito svake godine između 13. i 17. ožujka, a vezano uz odluku Matice hrvatske iz 1991. godine kojom se obilježava godišnjica Deklaracije o hrvatskome književnom jeziku iz 1967. godine. Ovogodišnja akademija tematski je bila posvećena radu i djelu hrvatskog pjesnika i emigranta prof. Vjenceslava Čižeka. O njegovu stvaralačkom i emigrantskom životu nazočnima je govorila pjesnikinja Malkica Dugeč, koja je čitala pjesme iz svoje zbirke Žigice vjere, posvećene pokojnom Vjenceslavu Čižeku. Pjesnikinja Dugeč istaknula je ulogu Vjenceslava Čižeka u literarnom stvaralaštvu ne samo iseljene Hrvatske, nego i vrijednosti koje imaju njegova djela u hrvatskome literarnom stvaralaštvu uopće. Posebnu vrijednost, rekla je Dugeč, nje-

Dvekarom, Kristijanom Lukićem i Stjepanom Bašićem čitali pjesme iz zbirke Žigice vjere te iz djela hrvatskih pjesnika Paje Kanižaja i Drage Ivaniševića.

Generalni konzul Ante Cicvarić pozdravio je nazočne naglasivši vrijednost i značaj Deklaracije o hrvatskome književnom jeziku te njezin utjecaj na kasnije političke događaje u Hrvatskoj odnosno na samoodređenje i čuvanje nacionalnog identiteta.

TRADICIONALNI PROJEKTI HMI

ECO HERITAGE TASK FORCE 2011

Ove godine u Rovinju od 24.07. do 13.08. Raditi će se u zaštićenoj park šumi Zlatni rt i na arheološkom nalazištu u Monkodonja. Smještaj je organiziran u turističkom naselju Amarin, izleti vikendom, tečaj hrvatskog jezika dramska i Internet radionica u poslijepodnevnom satima i još mnoštvo zanimljivih sadržaja u ova tri tjedna boravka i rada, gdje mladi plaćaju samo put do Zagreba a sve drugo je u organizaciji HMI-a.

STVARANJE KAZALIŠTA

Prijavite se na seminar STVARANJE KAZALIŠTA koji će se održati od 2. do 10. srpnja na Školjicu kod Zadra (otok Galovac) a stručni voditelj je i ove godine renomirana redateljica Nina Kleflin. Kroz teoretski i praktični dio provest će vas do završne predstave koju će se izvesti pred publikom. Seminar je namijenjen zaljubljenicima u kazalište, voditeljima i sudionicima kazališnih amaterskih grupa koje djeluju izvan Hrvatske ili se planiraju osnovati.

Prijaviti se mogu mladi iz čitavog svijeta stariji od 18 godina do kraja lipnja na adresu HMI, voditeljici projekta Nives Antoljak (e-mail: nives@matis.hr ili tel. 00385 1 6115116). Detalje potražite na našoj web stranici www.matis.hr

Učenici iz Srijemske Mitrovice posjetili HMI

ZAGREB - U dvodnevni posjet Zagrebu jučer su doputovali učenici od 5. do 8. razreda osnovne škole iz Srijemske Mitrovice koji su do sada uglavnom u sklopu školskoga gradiva upoznivali znamenitosti glavnoga grada Hrvatske.

Naime, u svim školama u Srijemskoj Mitrovici uveden je predmet Hrvatski jezik s elementima nacionalne kulture kao fakultativni predmet. Nakon više od pola stoljeća u školama djeca uče hrvatski jezik, zemljopis, uče o

običajima i povijesti hrvatskoga naroda. Učenici iz Srijemske Mitrovice u pratnji svojih nastavnika doputovali su u Zagreb kako bi upoznali kulturne i povijesne znamenitosti grada. Tom prigodom su posjetili HMI, gdje ih je pozdravila ravnateljica Katarina Fuček.

- Drago mi je da ste u domu koji je stalno osnaživao i osnažuje veze s Hrvatima izvan domovine i koji ih našim programima bolje upoznaje s nacionalnim identitetom koji s ponosom čuvaju izvan granica Hrvatske - rekla je, između ostaloga, u pozdravu dobrodošlice ravnateljica HMI-ja. Gošće iz Srijemske Mitrovice pozdravila je i rukovoditeljica Odsjeka za hrvatske manjine HMI-ja, Marija Hećimović. Nakon posjeta HMI-ju, učenici su sa svojim učiteljem Darijem Španovićem, vjeroučiteljicom Katarinom Petrović, učiteljem Marijem Vrseljom i kapelanom u katedrali sv. Dimitrija Marijem Paradžikom otišli u razgled zagrebačkih kulturno-povijesnih znamenitosti. Vjerujemo kako će kući ponijeti puno lijepih dojmova i uspomena iz Zagreba. (Željka Lešić)

DUBROVAČKO-NERETVANSKA ŽUPANIJA I TALIJANSKA POKRAJINA MOLISE POTPISALE SPORAZUM

ITALIJA - Dubrovačko-neretvanski župan Nikola Dobroslavić i predsjednik talijanske pokrajine Molise Michele Iorio u gradu Campobassu potpisali su sporazum po kojem će Molise dobiti svoj ured u Dubrovniku, a ured Dubrovačko-neretvanske županije u Bruxellesu preselit će se u tamošnji ured pokrajine Molise, priopćeno je iz županijskog ureda za odnose s javnošću. Župan Dobroslavić stigao je u Molise sa županijskim izaslanstvom u kojem su i predstavnici županijske Turističke zajednice, Sveučilišta u Dubrovniku te nekoliko gospodarskih tvrtki. Župan se s veleposlanikom Tomislavom Vidoševićem sastao s moliškim Hrvatima, a uz

ostalo je dogovoreno da se uskoro potpišu sporazumi o prijateljstvu između gradova Ploča i Termolija te općine Kruč - Croce i Dubrovačkog primorja.

IZLOŽBA VLAHE BRANGJOLICE U ZAGREBU

ZAGREB - U izložbenom prostoru studija "Josip Račić" u Zagrebu 21. travnja predstavio se mr. Vlaho Brangjolica, Hrvat iz Makedonije, hrvatskoj likov-

noj sceni izborom djela iz najnovijeg opusa "Nulta točka ili more svjetline". Svoje predstavljanje koncipirao je kao grafičko-multimedijalni projekt koji obuhvaća 23 grafike u tehnici digitalnog tiska, video i zvučne projekcije. Zajednica Hrvata u Makedoniji (ZHRM) realizirala je projekt suradnjom s Modernom galerijom Zagreb nakon potpisivanja dogovora o suradnji između Hrvatske i Makedonije na području kulture. Kuratorica projekta je članica Zajednice Hrvata u RM, povjesničarka umjetnosti Violeta Kalić-Krštić, doskorašnja predsjednica Odbora za kulturu ZHRM-a. Ovim opusom mr. Vlaho Brangjolica sublimira svoja dosadašnja višegodišnja istraživanja na području fotografije i grafike koja rezultiraju odabirom analognog medija digitalne grafike. Mnogobrojne referentne nagrade diljem svijeta potvrđuju njegova dugogodišnja istraživanja na području likovnih tehnika, grafike i fotografije.

Sto godina promicanja slavonske baštine

"U ozračju 95. obljetnice Društva rodila se ideja da okupimo sto tamburaša i tada smo prvi put u povijesti tamburaškog muziciranja okupili tako veliki orkestar koji je izveo koncert pod nazivom 'Šokačka rapsodija'"

Ovogodišnja 6. "Šokačka rapsodija" u Lisinskomu

Razgovarala: **Željka Lešić**
Snimke: **Arhiva Šokadije - Zagreb**

Upovodu 100. obljetnice Društva za promicanje hrvatske kulture i baštine "Šokadija - Zagreb" razgovarali smo s njegovim dugogodišnjim predsjednikom i velikim zagovornikom slavonske tradicije, Martinom Vukovićem. Ovaj vrijedni Šokac, rodom iz Babine Grede, završio je studij novinarstva na Političkim znanostima u Zagrebu, gdje se osamdesetih godina učlanio u "Šokadiju - Zagreb". Sredinom devedesetih uključio se u rad upravnog tijela tog društva, da bi 2000. postao njegovim predsjednikom i tu funkciju uspješno obavlja sve do današnjih dana.

Kada je osnovana "Šokadija - Zagreb" i kako je Društvo djelovalo do danas?

- Šokadiju su osnovali 8. siječnja 1911. ugledni zagrebački Slavonci kao što su Vjekoslav Klaić, Stjepan Pavičić, Joza Ivakić i drugi. Zbog dvaju svjetskih ratova aktivnosti Društva su prestajale, a rad je obnavljan 1931. i 1965. godine. Naša tamburaška sekcija i folklorna sekcija nastupaju na raznim zabavama, društvenim manifestacijama poput "Vinkovačkih jeseni", "Đakovačkih vezova" i na drugim folklornim priredbama. Nakon toga, 80-ih godina gasi se njihov rad. Nakon obnavljanja starih tambura i kupovine novih, krajem 2002. godine, tamburaši, ponajprije slavonski učenici i studenti na školovanju u Zagrebu, oživ-

ljavaju tamburašku sekciju i ponovno počinju s vježbama. Nekoliko mjeseci kasnije stariji članovi Društva osnivaju folklorni zbor. Od 2007. pri Društvu djeluje ženski vokalni ansambl, a od jeseni 2010. i muška pjevačka skupina.

Koliko Društvo ima članova?

- Imamo oko 700 članova, no puno je članova koji podupiru i prate aktivnosti ne samo u Zagrebu, već i u Slavoniji i drugim krajevima Lijepe Naše, a imamo i članove donatore. Učlanjuju se i oni koji nisu Šokci, a vole slavonsku tradicijsku kulturu i cijene što radimo na njezinu promicanju izvan Hrvatske.

Koje su djelatnosti Šokadije?

- Društvo radi na zaštiti i promica-

Virtuoz na violini,
Marko First gostovao
na 6. "Šokačkoj rapsodiji"

Ovacije na "Šokačkoj rapsodiji"
na koncertu u Beču

nju hrvatske kulturne i etnografske baštine, posebice šokačke, i to raznim dje-latnostima. Tijekom Domovinskog rata društveni rad bio je usmjeren na prikupljanje pomoći za branitelje, a zatim za hrvatske prognanike. U sklopu Šokadije uz folklor imamo žensku i mušku pjevačku skupinu koje njeguju izvorno vokalno pjevanje. Uz to imamo tamburašku školu, a do kraja godine će zaživjeti tečaj narodnih vezova.

U ožrađu 95. obljetnice Društva rodila se ideja da okupimo sto tamburaša i krenuli smo u realizaciju projekta. Tada smo prvi put u povijesti orkestralnoga tamburaškog muziciranja okupili orkestar "100 tamburaša" koji je održao koncert pod nazivom "Šokačka rapsodija". Znali smo koliko je to težak posao, no nismo se nadali takvom odazivu tamburaša. Bilo ih je 160 i svojim koncertom

u KD Vatroslava Lisinskog oduševili su publiku. Kako je koncertom bila oduševljena i publika i tamburaši, svake godine smo organizirali istoimene koncerte. Nakon koncerata i uspjeha koji je Rapsodija postigla, odlučili smo tamburu kao orkestralno glazbalo promovirati izvan granica Lijepe Naše. Pronašli smo sjajna koncertna djela skladana za tamburu, od Lisinskog, Zajca, Albinija do Andrića. Kako su svi glazbenici u orkestru obrazovani, uz stručno vodstvo uglednih dirigenta, uspješno bismo svladali sva zadana djela. Prekrasnim djelima otisnuli smo se u Europu.

Šokačka rapsodija je gostovala u Beču i Budimpešti. Vaše impresije...

- Imali smo međunarodnu premijeru u Winer Konzerthausu u Beču 2009.

godine. Otišli smo sa 140 izvođača koji su se smjestili u tri autobusa, zborom, ženskom pjevačkom skupinom i uspjeli smo! Svi smo bili oduševljeni velikim uspjehom koji smo doživjeli od bečke publike. Bio je to prvi izlet tambure u koncertne dvorane. Prije su se koncerti za naše iseljenike održavali po raznim dvoranama i crkvama, no ne po koncertnim dvoranama. Treba napomenuti da smo prigodom dogovora s upravom koncertne dvorane dogovarali koncert i slali im snimke, no njima nije bilo jasno kako će sve to zvučati. Ispalo je sjajno! Nakon koncerta smo dobili ponudu da ponovno dođemo održati koncert u njihovoj organizaciji, no kako je recesija i kako nemamo čvrstu potporu državnih tijela koja bi nas podržala, nismo mogli prihvatiti bečki poziv. Uz to, htjeli smo pokazati i drugim europskim metropolama kako zvuči naš tamburaški orkestar. Tako smo 2010. godine zahvaljujući našem veleposlanstvu gostovali u Budimpešti u jednoj od najmodernijih koncertnih dvorana. Bio je nazočan cijeli diplomatski zbor i bilo je prekrasno.

Dobivate li pozive i iz drugih europskih gradova za održavanje koncerata?

- Dobivamo upite i iz drugih sredina. Ovih dana smo dobili poziv iz Švicarske, iz Züricha. S ovim orkestrom "100 tamburaša", koji je na inicijativu tadašnjeg ministra kulture Bože Biškupića tijekom priprema za Beč promijenio naziv u Hrvatski tamburaški orkestar, i ovim programom želimo nastupati u koncertnim dvoranama diljem Europe, no kako se program održava isključivo u koncertnim dvoranama, prihod od ula-

Martin Vuković s dirigentima
M. Ferićem i D. Topićem

Predsjednik
"Šokadije-Zagreb" M.
Vuković na svečanoj
sjednici povodom
100. Obljetnice
Društva

Predsjednik Šokadije s članovima "Vinkovačkih šokačkih rodova" na promociji knjige Stari Vinkovci

znica nije nam dovoljan za sve troškove organizacije koncerta. Rado bismo došli i održali koncert posvuda gdje nas pozovu, ali za to nam je potrebno i sponzorstvo. To je veliki amaterski orkestar iz 15-ak hrvatskih gradova i u njemu sviraju učenici, studenti, zaposleni pa je teško složiti slobodne dane za turneje. No, ako postoji interes uvijek postoji način da se organiziramo i da zahvalimo onima koji bi nam pomogli, bilo održavanjem koncerta, izdavanjem nosača zvuka, fotografijama u vidu kompencacije. Potrebno je puno volje i truda da se sve realizira. Volje i želje imamo jer želimo pokazati koliko je tambura i tamburaška glazba ukorijenjena u narodu i kako se na njoj može svirati svaka vrsta glazbe. Želimo pokazati da imamo nešto što je specifično i što bi obogatilo europ-

sku glazbenu scenu. Kad Hrvatska uđe u Europu, možemo pokazati i ovu našu specifičnost. Znamo da se tambura ne svira samo u Hrvatskoj, već i u susjednim zemljama, no ovakav pothvat velikih orkestara do sada nije ostvaren. Na koncertima smo do sada odsvirali stotinjak djela za koncert, što je iznimno zahtjevan posao.

Posebna vrijednost ovog orkestra je što godišnje održava nekoliko koncerata, a i nakon koncerta njegovi članovi djeluju. Orkestar u Slavenskom Brodu iznimno vrijedno radi. Osnovan je i slavonski tamburaški orkestar u Osijeku za cijelu županiju. Naime, naši tamburaši na pripremama za Hrvatski tamburaški orkestar s vrhunskim dirigentima prenose svoje znanje na druge svirače u svojim sredinama.

Hoćete li i dalje surađivati s poznatim tamburašima u izvandominstvu?

- Ostvarena je divna suradnja s Jerryjem Grcevicem na prvoj "Šokačkoj rapsodiji", zatim smo surađivali s tamburašima iz Gradišća, Subotice, Bačke... Naravno, i dalje smo otvoreni za suradnju. Želja nam je da nam dođu i tamburaši iz Hrvatske bratske zajednice, no nastalo je teško gospodarsko vrijeme i ne možemo plaćati put izvođačima.

Kako ste proslavili 100. obljetnicu Društva?

- Najprije smo je obilježili svečanom sjednicom Uprave početkom godine i to u našim novim prostorijama u Bužanovoj ulici, koje smo dobili zahvaljujući zagrebačkoj gradskoj upravi i gradonačelniku Bandiću. Zatim je u "Lisinskom" održana 6. "Šokačka rapsodija". Tom prigodom predsjednik Josipović uručio nam je Povelju RH za 100. rođendan Društva. Pripremamo i izložbu naših članova, ponajprije Branka Vukšića, slikara i pjesnika, zatim promociju knjige naše najstarije članice, Ankice Vandure Mesing (rođ. 1918.), pod nazivom "Od srca srcu". Proslavu ćemo zaokružiti izdavanjem knjige Hrvatski tamburaški brevijar, monografijom o hrvatskom tamburaštvu u Hrvatskoj, ali jednim dijelom i u iseljeništvu, autora Mihaela Ferića. Početkom sljedeće godine namjeravamo izdati monografiju o 100. obljetnici Društva. ■

Klub Šokadija iz 1940.
godine na ulicama
Zagreba

ENG We spoke with the long-standing president of the Šokadija-Zagreb association for the promotion of Croatian culture and heritage, and a great champion of Slavonian tradition, Martin Vuković on the occasion of the organisations 100th anniversary.

MATICIN VREMEPLOV

60 godina Matice

Pronašli smo u Matici za mjesec svibanj godine...

Priprema: Hrvoje Salopek

HRVATSKO SELO KOLJNOF U ŽUPANJI JURA ŠOPRON (GYÖR SOPRON)

Između dvadeset nacija Graditelja Hrvatske, u transnacionalnom ugovoru 1921. godine pripada Matice, izvanjski poljezi za-
suno Koljnof (Kölnof), veli-
ko hrvatsko selo u blizini So-
prona.
Koljnof ima 1650 stanovnika
hrvatske nacionalnosti i oko
250 Mađara, što ga stavlja na
prvo mjesto među hrvatskim
selima u ovom dijelu Mađar-
ske. U Koljnofu je i sjedište
općine. Mjesto ima osnovno-
sku školu, dječji vrtić, dom
kulture, muzej, veliku robnu
kažu, kino, izdavačicu, gostionicu
i krmu, željezničku stanicu i
drugo više.

Selo je veoma uredno i na-
predno. Blizina Soprona i bo-
gato agrarno zaleđe omogućili
su na zemljama gospodarstva
privrednih proizvodnja i
svima malo. Velika mjesta
zemljoposjednička zadruge, pre-
staviti se tako u poljoprivred-
ne radnike. Ostali, pretežno
mladi, naravno, porasli su
zaposleni u Sopronu, Subeti-
tu (Domakod) i Kisegu
(Kőszeg ili Füzö).
Posljednjih godina naglo se
izgrađuje novi dio naselja tzv.
Tilni, nastajanje doseljencima
mađarske nacionalnosti.

Među istaknutim javnim ra-
dnicima u selu, tzv. priprati-
ma, ističu se predsjednik
općine Ferenc Grubitz (Franjo
Grubić), sekretar MUP
Károli, županijski narodni
podnikar Maria Payritz (Mari-
ja Payritz), direktorica dječjeg
vrtića Tilda Tamber, član Ze-
maljskog vijeća, Demokrat-
skog saveza Jolán Sivácsa u
Mađarskoj Matyas Tibanyi
(Matjaž Tibanyi), nastavnik
srpskohrvatskog jezika Ferenc
Payritz (Franjo Payritz) te star-
šica Pál Horváth (Pavlo Hor-
vat).

U selima bez narodnog jezika
u školi i crkvi samobitja je
ispredvala kršćan. Mjesto
starijima u Koljnofu
trudi se da unutar svojih pra-
va učini što može. Kao većina
hrvatskih bivših i priprati-

Hrvat mnogo doprinosi ču-
vanju hrvatskoga književnog je-
zika i narodne kulture, upravo
veoma narudbeno održava
Najvažniji za njegovanje
materinskog jezika je, svakako,
nastavnik Pál Horváth. Popularni
sudarac Franjo Šenković je i da-
da Hrvatskog kluba u Koljnofu.
Njegovo stručno poznavanje
književnog jezika, kojim po sto-
lbenom programu predaje u
školi, već i domaćega gradit-
lanskog govora, omogućilo mu
je održavanje materinskog go-
vora iz smirnog zagrijača obo-
rateljskih zapetaka. Obilnim
programom i neopornim au-
toritetom (učinio) Franjo je oku-
pio u klubu veliko broj mješta-
na.

Klub ima posebnu prostoru
za svoj rad, ukralno oruđa
iz seoskog života. Hoću
ambijent čini veoma prijat-
nim za boravak. Jednom tjed-
no sastaju se članovi, da bi
sli-dva razgovorili vpo kolj-
nošću, tražili nove riječi,
razmjenjivali iskustva iz sve-
koljnoskog života i na kraju
zagajali nekoliko prekrasnih
narodnih pjesama iz svoga
sela i kroz graditlanski pro-
stora Koljnof je prave ravnice
originalnog narodnog melosa
koji svojim ritmom, melodi-
jom i linijom može odslužiti
najboljeg kritičara. Pravi je
užitak slušati izbor hrvatskoga
kluba, dok stasno i slavno iz-

vidi neku od svojih omiljenih
sjedki.
Payritz a porocnom skuplja
narodno blago, svjestan nogo-
voga znanja, ne samo kao
kulture, baštine, već i kao
spone koja uspješno veže lju-
de.
Vrijedno je istaći, da zastani-
ma Hrvatskog kluba prisut-
stvo i predjehak općine
drug Grubitz Šimrenom i mi-
sonim nastupom on pomaže
kluba, pokazujući razumjeva-
nje za njegov rad.
Među članovima kluba plijeni
neposrednosti, stasno László
Horváth, Mađar, koji je iz o-
sejaja vezanosti uz svoje prija-
telje Hrvate, nastao vpo kolj-
nošću i postao pobornikom
čuvanja i odvijavanja hrvat-
ske narodne baštine u svome
selu. Istina, veoma je malo
Mađara naučilo hrvatski jezi-
kni jezik, na primjer "Laci-
baltar klubi svima kao put-
kaz.
Na žalost svih Koljnošana,
prije dvije godine smro je nje-
hov veliki pjesnik i likar i
nastajanje javni radnik
Matyáš Šenković (Mate Šenka-
vić).
Mate Šenković se svratio svo-
jim pjesmama u red najista-
knutijih literarnih stvaralaca
među Hrvatima u Mađarskoj.
Zahvalni mudrtani naravi su
turistiku kolice u vinogradi-
ma, iznad sela. "Matin dom-

kolje je pohranjeno u
autoportret.
Osim hrvatskog st-
mjenja narodne ba-
štine, i omiljenim
no-mjenjati klubi
na svčanost ne pre-
hova učeka. Već
u radu čini i
glabehin. Na-
hrvatske folklori-
i pored toga
velik višedim m-
laka pravi je u
ku. Koljnofa i
hrvatskih sela
Mađarskoj. U mu-
vima Hrvatskoga
bi sudjelovali na
u Zagrebu. Na-
bilo veliko pr-
bi publika v-
meloš svoj dje-
kog segmenta.
U Koljnofu pe-
na hrvatskom ka-
su. Na žalost, na-
jedan, (svega je
koji bi im m-
obogaćivanje je-
Kod mladih je
no, jer odlaskom iz
domova u škole i
sve manje kom-
materijem, jezik-
just ga u potp-
kim.
Iza sve poteklo-
je primjer kako je
nacionalnu kultu-
se u tome m-
poroj dobra i
razumjevanje d-
sti. Obogaćivanje
baltar, nacional-
moći i velik de-
većinskog naroda

Duro Vitić
je primjer kako je
nacionalnu kultu-
se u tome m-
poroj dobra i
razumjevanje d-
sti. Obogaćivanje
baltar, nacional-
moći i velik de-
većinskog naroda

SOPRON —
u sredu
i nepredno
hrvatsko selo
u Mađarskoj

SRETNO, GRADITELJI!

POČELA JE IZGRADNJA NOVOG DOMA HRVATSKE BRATSKE ZAJEDNICE U PITTSBURGHU

Vrednog i sunčanog jutra 13. siječnja o. g. zaboran je slov u zemljište, na kojemu će biti izgrađen novi impozantni Dom Hrvatske bratske zajednice u Pittsburghu. Time su otpočeli radovi na još jednom velikom djelu združenih ruku i svijesti naših sestara i braće u USA i Kanadi.

Već sama činjenica, što je taj svečanosti, pored članova Glavnog odbora i namjesnika Zajednice, prisustvovala i guverner Pennsylvanije David Lawrence, po prvaci grada Pittsburgha, predstavnici dvadeset bratskih organizacija i velik broj općinskih, kotarskih i državnih predstavnika, rječitio govori o tome, kakvi su odnosi naših Hrvatske bratske zajednice ne samo među našim iseljenicima i njihovim potomcima, nego i u očima najviših predstavnika zemlje, u kojoj je njeno sjedište.

Matica iseljenika Hrvatske, koja i sama podiže velebitni iseljenički dom u bijelom Zagrebu, sa zadovoljstvom bilježi u svom glasilu taj događaj i svim graditeljima Zajednice i njenog Doma i ovom zgodom najsrdčajnije kaže: Sretno!

'61

Matica piše kako su u Pittsburghu svečano otpočeli radovi na novome Domu Hrvatske bratske zajednice. "Matica iseljenika Hrvatske, koja i sama podiže velebitni iseljenički dom u bijelom Zagrebu, sa zadovoljstvom bilježi u svom glasilu taj događaj i svim graditeljima Zajednice i njenog Doma i ovom zgodom najsrdčajnije kaže: Sretno!"

MATICA

CASOPIS HRVATSKE MATICE ISELJENIKA • ZAGREB • BROJ 5 • 1994

'94

Naslovnicu Matice krase nove novčanice i kovanice kuna i lipa koje su tada zamijenile privremenu hrvatsku valutu - hrvatski dinar. "Dugo očekivane nove hrvatske novčanice, kune i lipe, stavljene su u optjecaj za Dan državnosti 30. svibnja."

'76

Vjerni suradnik Hrvatske matice iseljenika Đuro Vidmarović napisao je reportažu o gradišćansko-hrvatskom selu Koljnofu koje se nalazi u Mađarskoj nedaleko od grada Šoprona. Svoj članak završava riječima: "Uza sve poteškoće, Koljnof je primjer kako treba čuvati nacionalnu kulturu i koliko se u tome može uspjati ako postoji dobra organizacija i razumijevanje državnih vlasti. Obogaćivanje kulturne baštine nacionalnih manjina znači i veliki doprinos kulturi većinskog naroda."

Medvedgrad na obroncima
Medvednice dominira nad Zagrebom

Stari kameni grad nad hrvatskom metropolom

Uz Medvedgrad se vežu mnoge legende i pučka vjerovanja. Najzanimljivije legende govore o zakopanom blagu te o Crnoj kraljici, zloj vladarici Medvedgrada

Napisala: **Srebrenka Šeravić**

Kada iz srca hrvatske metropole uputite pogled prema sjeveru, pažnja se zaustavlja na Medvednici, pitomoj i lijepoj planini koja se proteže od Podsuseda na zapadu pa sve do Kašine na istočnoj strani velegrada i koja je mnogobrojnim brežuljcima, vrhovima i tajnovitim šumama obgrlila svoj grad. Usred beskrajnoga tamnog zelenila posebno se izdvaja bijelo zdanje utvrde Medvedgrad smještene na brdu Mali Plazur, na jednom od južnih obronaka Medvednice. Izgrađen na nadmorskoj visini od 593 metra, Medvedgrad dominira okolicom i s njega se pruža veličanstveni pogled na grad Zagreb, na rijeku Savu i dalje, prema jugu, sve do Turopolja.

Prva istraživanja o postanku Medvedgrada datiraju iz sredine 19. stoljeća. Na temelju povijesnih činjenica o utvrđi piše Ivan Kukuljević Sakcinski u svome djelu *Događaji Medvedgrada*. Nakon nje-

Atraktivan pogled pruža se na Oltar domovine iz zraka

Kapelica sv.
Filipa i Jakova

ga povijest Medvedgrada istražuje Ivan Tkalčić, a u novije doba Nada Klarić u svojoj knjizi *Medvedgrad i njegovi gospodari* objavljuje suvremena istraživanja o ovome povijesnom zdanju.

GRAD IZ 13. STOLJEĆA

Različite su teorije o povijesti Medvedgrada. Ivan Kukuljević Sakcinski smatra da je grad zidan od 1249. do 1254. godine zbog opasnosti od najezde Tatara i to kao obrambena utvrda, dok se prema Nadi Klarić grad osniva prije upada Tatara, za vrijeme Kolomana, i to kao dvor a ne kao utvrda. Autorica ovu tezu pokrepljuje činjenicom da se u njemu, osim obrambenih kula, nalazi i crkvica i palača, te gospodarske zgrade, dakle mnogi

graditeljski elementi uobičajeni za život tadašnjeg dvora. Ova posljednja teza danas se smatra vjerojatnijom.

Medvedgrad je zbog svoga izvrsnoga obrambenog i dominantnog položaja, a i zbog neriješenih vlasničkih odnosa često tijekom svoje povijesti bio predmet sukoba, posebno crkvenih i svjetovnih vlasti. Promijenio je stotinjak vlasnika, od zagrebačkog biskupa Filipa sredinom

13. stoljeća, Bele IV., hrvatskih banova, grofova Celjskih, Gregorijanaca, Babonića, Erdödyja, Zrinskih pa sve do baruna Kulmera u prvoj polovici XX. stoljeća koji je bio i njegov posljednji vlasnik do završetka Drugoga svjetskog rata.

Uz Medvedgrad se vežu mnoge legende i pučka vjerovanja. Najzanimljivija legenda govori o zakopanom blagu koje je tijekom povijesti golicalo maštu mnogih pustolova. Pučke pripovijetke koje su se prenosile s koljena na koljeno govore o Crnoj kraljici, zloj vladarici Medvedgrada, vjerojatno Barbari Celjskoj, koja je sklopila savez s vragom riječima: "Pukni vrag, dam ti Medvedgrad i sebe!" Požalila je te riječi, ali više nije mogla natrag. Umrkla je u prokletstvu

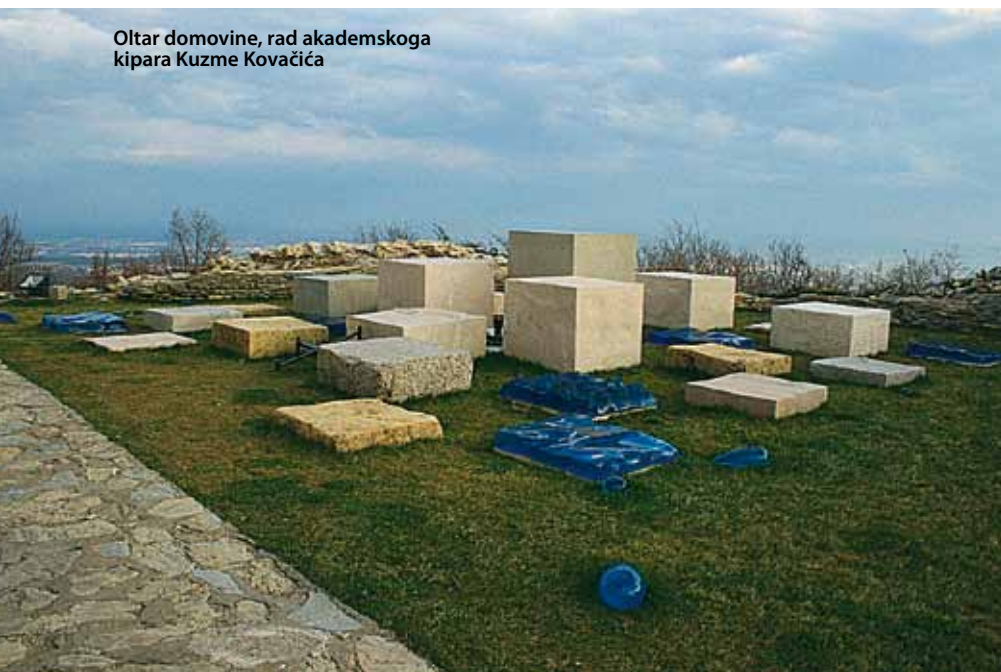
i nakon smrti postala zmijska kraljica. Njezine podanice, kažu priče, čuvaju njezino golemo bogatstvo. U neuspješnu potragu za tajnovitim medvedgradskim blagom Crne kraljice upuštali su se tijekom stoljeća mnogi, i siromašni seljaci iz podsljemenskih sela i građani Zagreba poput Jurja Jelačića kojega spominju i povijesni spisi, o čemu je pisao i Baltazar Krčelić još davne 1753. godine.

INSPIRACIJA MNOGIM SPISATELJIMA

Medvedgrad je bio inspiracija mnogim hrvatskim spisateljima, posebice velikanu hrvatske književnosti 19. stoljeća Augustu Šenoi, koji zaplet svog romana *Zlatarevo zlato* vezuje uz Medvedgrad i njegove vlasnike Gregorijance. U povijesni sukob medvedgradskog plemića Pavla Gregorijanca i tadašnjeg Gradeca Šenoa unosi romantičnu i tragičnu ljubavnu priču između njegova sina Stjepka i Dore Krupičeve, zlatareve kćeri.

Oblik Medvedgrada uvjetovan je neravnim terenom na kojem je sagrađen, brežuljkom, pa mu je tlocrt u obliku pomalo nepravilnog četverokuta. Opasuje ga dvostruki obrambeni zid, na južnome dijelu nalazi se dobro očuvana obrambena kula, zatim dvorište i nekadašnji stambeni dio s palačom na sjevernoj strani. U istočnom dijelu dominira osmerokutna kapelica sv. Filipa i Jakova ranogotičkoga stila, najstarija kapelica sagrađena u

Oltar domovine, rad akademskoga
kipara Kuzme Kovačića

Snimka Medvedgrada iz zraka (foto: Ivica Lajtner)

Uz Medvedgrad se vežu mnoge legende i pučka vjerovanja

dvorcima na našim prostorima. Otkrivena je krajem IX. stoljeća i s vremenom je u potpunosti restaurirana. U Medvedgradu su vidljive i ruševine nekadašnjih gospodarskih zgrada, bunar i ostaci stare obrambene kule. Snažan potres oštetio je grad 1590. godine, a i stoljeća nebrige pridonijela su njegovu djelomičnom propadanju.

OLTAR DOMOVINE – 30. SVIBNJA 1994.

Uspostavom Republike Hrvatske, na Medvedgradu se 1994. godine podiže spomenik svim hrvatskim junacima i palim braniteljima u Domovinske ratu: Oltar domovine. Ovaj spomenik je rad akademskoga kipara Kuzme Kovačića i smješten je ispred južnog bedema utvr-

de. Sastoji se od kamenih kocaka različite veličine pristiglih iz svih županija, te šest staklenih ploča koje tako posložene čine šahovnicu, hrvatski grb. Na kamenim kockama uklesani su motivi iz vremena kneza Branimira, veliki križ i stihovi *Lijepa naša domovino*. Između kocaka svoje mjesto su našle i staklene kapi, suze, njih dvadeset i devet koje simboliziraju tragičnu povijest hrvatskoga naroda. Oltar domovine svečano je otvorio na Dan državnosti 30. svibnja 1994. godine prvi hrvatski predsjednik dr. Franjo Tuđman, upalivši Vječni plamen. Predsjednik Franjo Tuđman posljednji put je posjetio Oltar domovine na Dan Svih svetih, 1. studenoga 1999. godine, a taj dolazak na povijesni Medvedgrad bio je njegov posljednji javni nastup. ■

ENG Medvedgrad is a medieval burg not far from Zagreb built in the 13th century. It is also home to the Altar of the Homeland, a monument to those who fell for Croatian freedom.

Završna točka: svi
sudionici Festivala
na pozornici

NEW YORK
2011

Djeca njeguju hrvatski jezik pjesmom

Na festivalskoj večeri početkom travnja, u prepunoj dvorani Umjetničke škole 'Frank Sinatra' u Astoriji, pod svjetlima pozornice djeca su otpjevala i otplesala 22 nove skladbe

Napisala: **Vanja Pavlovec**

I ove godine organizacijski odbor Hrvatskoga dječjeg festivala ostvario je uz svesrdnu potporu roditelja, volontera, sponzora i ponajprije djece sjajan uspjeh i organizirao izvrsnu festivalsku manifestaciju u New Yorku.

Festival je nastao idejom skupine hrvatskih glazbenih umjetnika u New Yorku koji su je i ostvarili, a njih krasi dugogodišnje profesionalno iskustvo. Ta ideja poduprta je i iz Hrvatske i tako je Festival krenuo. Želja i cilj je bio da se pjesmom i plesom okupljaju djeca i mladi koji bi pjevajući njegovali hrvatski jezik i kulturu i na taj način osnaživali svoj hrvatski korijen i tradiciju. Po odazivu djece i roditelja, broju volontera, visokoj razini izvedbe, Festival je postao najznačajnija manifestacija takve vrste ne samo među hrvatskim zajednicama u SAD-u, već i šire. Ta glazbena manifestacija postala je cijenjena kulturna institucija hrvatske zajednice, a oni je žele

Ivica Gašparić
autor pobjedničke
pjesme "Kuća stara" i
debitantica
Tiana Skoblar

održati i razvijati kako bi ostala u naslijeđe naraštajima koji dolaze. Pokazalo se tijekom godina da je Festival snažan motivirajući faktor za učenje hrvatskog jezika, povod za mnogobrojna okupljanja i druženja te da na njemu s ponosom pjevaju pjesme i razvijaju, uz američku, i pripadnost hrvatskoj baštini i kulturi.

SJAJNO I PROFESIONALNO ODRAĐEN POSAO

Pripreme za ovogodišnji festival započele su završetkom prošlogodišnjeg, no intenzivirale su se u posljednjih šest mje-

Proglašenje pobjednika bio je najzabudljiviji dio, a rezultati su sljedeći:

Prvu nagradu publike dobila je pjesma Ivica Gašparića "Kuća stara" koju je otpjevala debitantica Tiana Skoblar.

Drugu nagradu publike dobila je pjesma Nikše Krpetića "U dvoru kod barba Duje" u interpretaciji Katarine Jović.

Treću nagradu publike dobila je pjesma Andreja Baše i Vlaste Juretić "Daleki moj drugi dome" koju je otpjevala Kristiana Nogalo.

Kristiana Nogalo dobila je i **nagradu Hrvatsko gnijezdo** koju dodjeljuje Hrvatska matica iseljenika za najbolju interpretaciju pjesme sa sadržajem vezanim uz Hrvatsku.

Nagradu stručnog žirija osvojila je Vanesa Morin s pjesmom "Zvezdana noć" autora Ivica Frlete i Anamarie Fabijanić.

Koreografija za pjesmu "Prava ljubav" koreografkinje Valentine Žužić proglašena je najuspješnijom.

seci. Skladbe su pripremljene, a tekstove i glazbu napisali su autori u Hrvatskoj i u New Yorku. Održane su audicije kako za glazbene tako i za plesne nastupe, a one su okupile stotinjak djece. Na festivalskoj večeri početkom travnja, u prepunoj dvorani Umjetničke škole 'Frank Sinatra' u Astoriji, pod svjetlima pozornice djeca su otpjevala i otplesala 22 nove skladbe. Treba naglasiti da je ove godine nastupao i veliki broj novih mladih izvođača. Uzbuđenje se osjećalo u dvorani, ali i na pozornici, a svi mali pjevači i plesači ispraćeni su toplim pljeskom.

Voditelj programa bio je Robert Ferlin, a u revijalnom dijelu dok su se brojili glasovi publiku je zabavljao Mario Lipovšek Battifiaca. Direktorica Festivala Eleonora Turčinović, umjetnički direktor Andrej Baša, glazbeni direktor Ivica Gašparić i scenograf Paolo Burburan i ove su godine odradili profesionalno i sjajno svoj dio posla te s uspjehom zaključili 8. hrvatski dječji festival i započeli planirati sljedeći. ■

Nagrada
za najbolju
koreografiju

ENG Again this year the organising committee of the Croatian Children's Festival, with the wholehearted support of parents, volunteers, sponsors and, above all, the children, has succeeded brilliantly in organising an excellent festival in New York.

ISELJENIČKE VIJESTI

"Best of 97 Cup" u Obertshausenu

NJEMAČKA - Da nogomet ne pozna je granice i da na travnjaku svi govore istim jezikom, bez obzira na podrijetlo, vjeru ili nacionalnost, još jedanput je pokazao 2. međunarodni nogometni turnir za mlade "Best of 97 Cup", održan 24. travnja, kojeg su organizirali Hrvatski svjetski kongres Njemačke i FC Croatia Obertshausen. Turnir u srcu područja Rhein-Main okupio je 12 momčadi i nekoliko stotina posjetitelja. U finalnoj utakmici U14 momčad NK Osijeka

svladala je vršnjake splitskoga Hajduka rezultatom 1 : 0. Utakmicu je, za treće mjesto, u svoju korist odlučila selekcija hrvatskih igrača iz Njemačke pobijedivši SG Quelle Fürth s 1 : 0. Turnir u Obertshausenu otvoren je pozdravnim govorima organizatora i nekoliko uglednih gostiju, inicijatora i glavnoga organizatora Danijela Lucića, ujedno predsjednika RO za mladež i šport HSK Njemačke, generalnog konzula RH u Frankfurtu Josipa Špoljarića i

Ivice-Baresi Rakitića u ime FC Croatije Obertshausen. Otvaranju turnira nazočio je i Ernes Erko Kalač, predstavnik Njemačkoga olimpijskog saveza. HSK Njemačke uoči početka turnira "Best of 97 Cup" uručio je i integracijsku nagradu koju je ovaj put primio Nienborfer TSV, klub iz predgrađa Hamburga, u čijim redovima nastupaju mladi igrači podrijetlom iz velikog broja različitih zemalja. Posebni gost turnira u Obertshausenu bio je trener hrvatske U19 reprezentacije Ivica Grnja, inače trećeplasiranih s prošlogodišnjeg EP u Francuskoj. Nakon turnira i napora na nogometnom travnjaku mladi nogometaši iz Osijeka i Splita bili su gosti u Hrvatskoj katoličkoj misiji Offenbach, a svi zajedno na večeri Miljenka Prskala u Grosskrotzenburgu.

Pohvale zaslužuju, uz neumornog Lucića, vrijedni Petar Čosić iz HSK Njemačke te Organizacijski odbor s Ivanom Medvidović, Krešimirom Durmišem i drugima koji su, uz svesrdnu i nesebičnu pomoć članova FC Croatije Obertshausen, na noge postavili jedan od najznačajnijih integracijskih projekata Hrvata u Njemačkoj. (HSK)

Vrijeme pripreme:

90 min

Domaća govedska juha s rezancima

DOMAĆI REZANCI

Sastojci:

4 dcl glatkog brašna
3 jaja
½ žličice soli
1 - 2 žlice hladne vode

Priprema:

U plitku široku posudu staviti glatko brašno i na sredini napraviti mjesto za jaja, vodu i sol. Kuhačom miješati kružno od sredine prema van dok se smjesa ne poveže.

Prebaciti na dasku i nastaviti miješati rukama dok tijesto ne postane glatko i čvrsto (po potrebi dodavati brašna ili malo vode).

Podijeliti na dvije loptice i pustiti da pokrivene odstoje jer će se lakše razvaljati. Razvaljano tijesto pustiti da se malo posuši.

Rezati tijesto na trake širine 5 cm, složiti trake jednu na drugu i oštrom nožem izrezati rezance.

Posušiti rezance na stolnjaku i dodati u juhu, a višak spremiti u kutiju.

Nedjeljni obiteljski ručak u našim domovima teško se može zamisliti bez domaće juhe. Opojni miris koji se širi iz kuhinje svi pamtimo još iz djetinjstva i budi u nama ona najljepša sjećanja na tople i razigrane dane. Posebne prigode kao što su vjenčanja, krstítke, kirvaji i proštenja, razne godišnjice te crkveni blagdani, pravo su slavlje tek uz domaću juhu naših baka i mama. Vjerujemo da ćete se složiti s nama da dobru juhu ipak nije lako skuhati. Postoje određena pravila koja se moraju poštovati, a to je svakako dobar komad mesa, svježe korjenasto povrće i dugo i polako kuhanje, ne baš na kraju štednjaka kao nekada, ali svakako na niskoj temperaturi da se juha lagano kuha. Na kraju, tu su i domaći rezanci za koje se također treba pomučiti, no nagrada će vam biti zadovoljni osmjesi vaših najdražih ukućana. Držite se toga i nećete se pokajati što vam je trebalo više vremena nego za kuhanje u suvremenim loncima u kojima je odmah sve gotovo, ali upitan je okus!

Sastojci:

700 g govedine za juhu
2 l vode
200 g mrkve
100 g korijena peršina
100 g korijena celera
papar u zrnu
1 glavica luka
grančica peršina i celera
1 žličica Vegete
sol po želji
(list kupusa i kelja po želji)

Priprema:

Oprano meso staviti u mlaku vodu i čim voda zakipi dodati sol, očišćeno korjenasto povrće, papar u zrnu i luk prethodno popečen u tavici na odrezanim vrhovima. Dodati lišće peršina i celera. Poklopiti i kuhati.

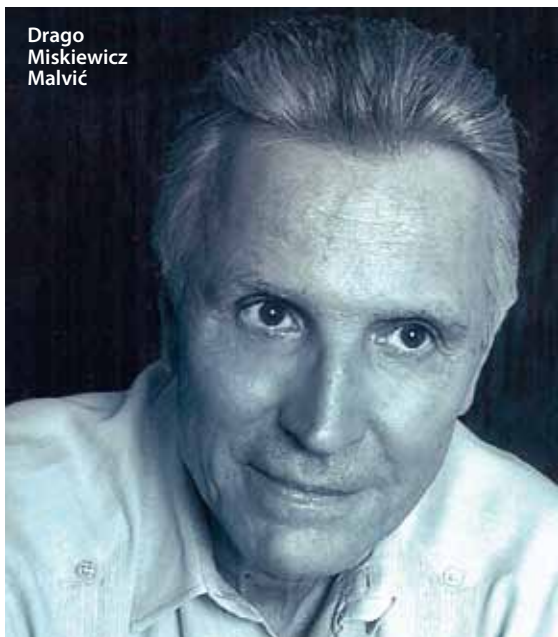
Kad juha ponovno zakipi, smanjiti temperaturu i lagano kuhati oko 2 sata.

Meso izvaditi, juhu procijediti i ukuhati domaće rezance.

Tajna domaće mesne juhe je u dugotrajnom kuhanju na laganoj vatri jer na taj način juha će dobiti puninu okusa i ostati bistra s privlačnom zlatanom bojom

Velike pohvale za novi roman

'Hotel Calimura' je lijep i skladan roman, počevši od vanjskog izgleda i dizajna knjige te njegove prekrasne i dirljive posvete koja budi tople emocije, do samog sadržaja romana. Roman je pisan osebujnim autorskim stilom koji se usredotočuje na nesigurnost čovjeka u suvremenome svijetu

Drago
Miskiewicz
Malvić

nog života u kojoj autor s humorom i ironijskim odmakom opisuje prizore iz neoliberalnog društva, prepoznatljivog na raznim meridijanima. Cijela romaneskna struktura prožeta je ozbiljnim razmišljanjima i dvojabama junaka modernoga doba. Spomenuti poznati pisac Sael Ibáñez napisao je predgovor romanu *Hotel Calimura*, koji je nedavno predstavljen publici u prostorijama Nacionalnoga književnog zavoda Andrés Bello u glavnome venezuelskome gradu Caracasu, javio je Hrvatskoj matici iseljenika počasni konzul Republike Hrvatske u Venezueli dr. Zdrav-

roman Drage Miskiewicza Malvića, ističući njegov briljantan stil.

Prezentacija romana bila je nedavno priređena i u Hrvatskome domu u Caracasu, gdje je uz našega počasnog konzula i uglednoga publicista dr. Zdravka Sančevića govorila Silva Leticija Heredijsa.

Iz govora dr. Silve Leticije Heredije u povodu prezentacije romana *Hotel Calimura*, koja je održana u Hrvatskom domu u Caracasu, vidljiv je srdačan prijem među čitateljstvom: "Drago, Venezuelac hrvatskog podrijetla, dijelio je sa mnom i još nekim kolegama književnu radionicu *Sine Nomine*, koju vodi poznati pisac Sael Ibáñez. Riječ je o osobi iznimnih ljudskih i umjetničkih osobina, odličnom i poticajnom kolegi u književnoj radionici. Drago je redovito vrlo maštovito kreirao fiktivne literarne svjetove, koji predstavljaju mitsko, ali i zbiljsko mjesto. To je mjesto istodobno imaginarno i realno, i buja u našem unutrašnjem stvaralačkom biću, dajući nam na autentičnoj umjetničkoj vjerodostojnosti. (...)

Priredili: **Darko Mažuranić i Vesna Kukavica**

Pisac Drago Miskiewicz Malvić rođen je godine 1942. u okolici Crikvenice u Hrvatskoj, a od 1951. živi u Venezueli, gdje je ovih dana objavio novi roman. Do sada je objavljivao kratke eseje u časopisima i sudjelovao u književnim radionicama Nacionalnoga književnog zavoda Andrés Bello (Casa Nacional de las Letras Andrés Bello) te u radionicama kreativnog pisanja uglednoga venezuelskog pisca Saela Ibáñeza. Čitateljstvo se već susrelo s Draginim zanimljivim kratkim pričama i pjesmama. Uz to, Drago je na španjolski jezik preveo djela pojedinih poznatih hrvatskih pjesnika.

PROZA IZ SUVREMENOGA ŽIVOTA

Nova knjiga Drage Miskiewicza Malvića pod naslovom *Hotel Calimura* izazvala je veliko medijsko zanimanje u Venezueli. Riječ je o prozi iz suvreme-

ko Sančević. Na prezentaciji je predsjednik toga Zavoda prof. Luis Alberto Crespo izrekao velike pohvale za novi

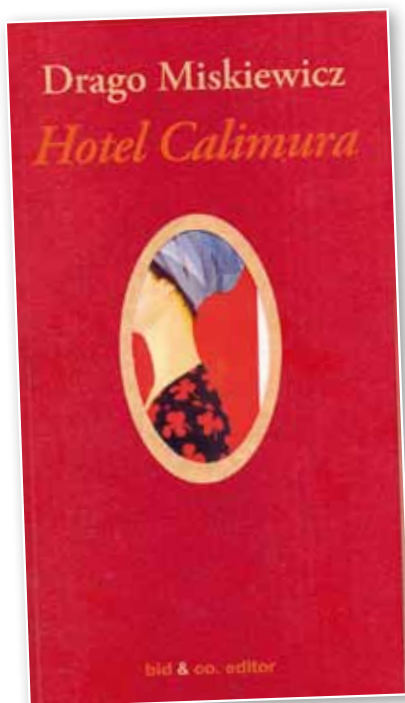
Hotel Calimura je lijep i skladan roman, počevši od vanjskog izgleda i dizajna knjige, te njegove prekrasne i dirljive posvete koja budi tople emocije, do samog sadržaja romana. Roman je pisan osebnim autorskim stilom, koji se usredotočuje na nesigurnost čovjeka u suvremeno svijetu.”

U VENEZUELI IMA OKO TRI TISUĆE HRVATA

Naš počasni konzul dr. Zdravko Sančević kaže da se danas može govoriti o oko 3.000 venezuelskih Hrvata, koji u većem broju žive u Caracasu, zatim u Maracaibu, Valenciji i još nekim manjim mjestima. Svi se poput Drage rado prisjećaju stare domovine Hrvatske i rado se odazivaju druženjima u Hrvatskome domu te posjećuju promocije knjiga i druge kulturne priredbe. Veći broj Hrvata pristigao je u Venezuelu nakon Drugoga svjetskog rata.

O društvenom okupljanju i stvaranju hrvatskih organizacija, po uzoru na druge naše iseljeničke kolonije diljem svijeta, i ovdje se počelo razmišljati i djelovati odmah nakon useljavanja u Venezuelu. Dolaskom misionara Tome Markovića za hrvatskog kapelana-dušobrižnika u Venezuelu krajem veljače 1948. dobivene su i prostorije u isusovačkom Colegiu San Ignacio u središtu Caracasa, odakle je Odbor uputio molbu Ministarstvu unutarnjih poslova Venezuele za odobrenje za osnivanje Društva Hrvata u Venezueli. Društvo Hrvata u Venezueli, Hrvatski dom, dušobrižništvo, kulturne i

nakladničke udruge venezuelskih Hrvata, sudeći prema riječima našega počasnog konzula i pisca Drage Miskiewicza Malvića, dali su velik prinos izvrsnim kulturnim vezama Venezuele i Hrvatske, osobito početkom 21. stoljeća. ■

Roman 'Hotel Calimura'

ENG ENG Writer Drago Miskiewicz Malvić was born in 1942 near Crikvenica in Croatia, and has lived in Venezuela since 1951 where he has recently published his latest novel.

Tekst: **Damir Ljubičić (CroExpress)**

Kada su prije tri godine članovi i rukovoditelji priredili veliku 'Feštu' u povodu 40. obljetnice osnivanja Hrvatskog kluba O'Connor iz Canberre, priželjkivali su da ovo veliko druženje Hrvata s područja australskoga glavnoga grada preraste u tradicionalno. Nedavno su svi nazočni imali priliku uvjeriti se da je 'Fešta' to i postala.

Prije nego što opišemo događaje na ovogodišnjoj 'Fešti' moramo podsjetiti kako je Hrvatski klub "O'Connor" prije nešto više od tri godine zapao u teške dugove koji su zaprijetili zatvaranjem i gašenjem našega legendarnog kluba. No, unatoč naizgled bezizlaznoj situaciji mlada uprava odlučno je preuzela klub, razradila akcijski plan izlaska iz krize te konačno uspjela vratiti dug banci!

ZVIJEZDE DISCO VEČERI "MAJOR MINOR"

Trodnevne aktivnosti započele su s disco večeri za mnogobrojnu mladež. Nastup dvaju hrvatskih glazbenih sastava za mnoge od njih bio je nesvakidašnji doživljaj koji se nikako nije smio propustiti. Dvorana je bila puna mladeži koja je s oduševljenjem pozdravila nastup grupe "Metak" iz Sydneya koji su pripremili pravu poslasticu za sve one koji vole rock glazbu 80-ih i 90-ih godina.

Zvijezde disco večeri bili su svi-

Zavirite u prošlost sela, otkrijte stare običaje, pjesme i plesove, dopustite da Vas zadive drvene kapelice i čardaci...na putovanju "U potrazi za izgubljenim vremenima - Turopolje i Posavina"

Scrinium ◆

www.scrinium-tours.hr

Tom Džaja

'Fešta' u Canberri svake godine sve bolja

Trodnevne aktivnosti započele su s disco večeri za mnogobrojnu mladež. Nastup dvaju hrvatskih glazbenih sastava za mnoge od njih bio je nesvakidašnji doživljaj koji se nikako nije smio propustiti

'Fešta' u Canberri imala je vrlo bogat i raznolik program što dokazuju i ove fotografije

ma dobro znani melbournški glazbenici "Major Minor" koji su se hrvatskoj publici ACT-a predstavili drugi put. Robert, Micky, George, Stanko i Peter pripremili su dva seta najvećih hrvatskih budnica i legendarnih hitova iz svih razdoblja povijesti hrvatske popularne glazbe, a reakcija mladeži bila je neopisiva. Vesela atmosfera potrajala je do ranih jutarnjih sati kada je trebalo krenuti na počinak kako bi se 'napunile baterije' za subotnju nogometnu utakmicu i gala večeru.

Igrači Croatije Deakin i O'Connor Knightsa istrčali su na teren i odigrali izvrsnu nogometnu utakmicu kojom su započeli novu tradiciju "Hrvatske fešte" – "HNK HOPE kup" koji će se od sada održavati u čast prvoga hrvatskog tima koji se natjecao u ligi ACT-a. Nakon sporog uvoda u utakmicu koja se održavala na novopostavljenoj umjetnoj travi Australskoga nacionalnog sveučilišta, Croatia Deakin uspjela je pobijediti rezultatom 3 : 1.

Nakon proglašenja pobjednika i uručjenja kupa, svi su se vratili u Hrvatski klub gdje je u 19 sati započela rasprodana zabava.

Predsjednik kluba Ante Mrkonjić u uvodnom govoru je izrazio dobrodošlicu svim gostima te predao mikrofon potpredsjedniku Anti Nazoru koji

je ove večeri obnašao i dužnost voditelja programa.

ODLIČAN NASTUP FOLKLORAŠA

Lokalna folklorna grupa "HFS Croatia" izvela je atraktivne plesove Vrlike te 'Podravske svatove' koji su izmamili pljesak gostiju. Nakon njih, na plesni podij Hrvatskog kluba došli su plesači sydneyškog "CFE Vukovar" koji su svojim nastupom oduševili i one koji možda i nisu obožavatelji tradicijskih narodnih plesova. Splet plesova Bosanske Posavine i 'Primoštensko kolo' toliko su uvjerljivo izvedeni da su mnogi pomislili kako nazoče Đakovačkim vezovima ili kojoj

drugoj smotri folkloru u Lijepoj Našoj.

Nakon nastupa folklornih skupina, red je došao na "Major Minor" koji su za ovu večer pripremili nešto drukčiji set pjesama u kojem su se mogli pronaći posjetitelji svih naraštaja. Plesni podij polako se punio da bi na vrhuncu večeri atmosfera podsjećala na onu od petka na večer.

Nedjeljno popodne okupilo je tri naraštaja Hrvata koji su još jedanput uživali u bogatom ručku sastavljenom od pečenja s ražnja. Djeca su uživala skačući po 'jumping castleu', a odrasli su se 'oporavljali' od subotnje zabave u ugodnom "Karlo Beer Gardenu".

- Zahvaljujemo grupama "Metak" i "Major Minor", članovima "HFS Croatia" koji su uvijek spremni svojim plesovima uveličati klupske događaje, ansamblu "CFE Vukovar" i njihovoj rodbini te prijateljima koji su došli iz dalekog Sydneya i svojom nazočnošću našu 'Feštu' učinili posebnim događajem - rekao nam je blagajnik kluba Tom Džaja koji je zahvalio i svim vjernim sponzorima na nesebičnoj potpori. ■

ENG When the members and leadership of the O'Connor Croatian Club of Canberra organised a grand Fešta three years ago to mark their 40th anniversary, they hoped this gathering of Croatians in the Australian capital would go on to become a traditional event. Those on hand for the latest reincarnation can attest that this has been the case.

Magični realizam Smiljana Radica

“Moj djed je došao u Čile 1919. godine s Brača u Hrvatskoj. Vizija imigranta kreće se od osjećaja otuđenosti od okolnog svijeta do potrebe da se stvari gledaju s produktivnog stajališta... Na taj način ja još uvijek pokušavam sebe smatrati emigrantom”

Napisala: Vera Grimmer

Uvod u središnju izložbu jesenskoga venecijanskog Biennala, najvažnije arhitektonske smotre na svijetu, čini skulpturalni objekt arhitekta Smiljana Radica i njegove suradnice i supruge, kiparice Marcelle Correa. Već sama ta činjenica govori o sadašnjoj i budućoj poziciji toga čileanskog arhitekta hrvatskog podrijetla na svjetskoj arhitektonskoj sceni. Međunarodnu pažnju već su izazvali predstavnici mlade čileanske arhitekture: Mathias Klotz, Alejandro Aravena, duo Pezo & von Ellrichshausen i Smiljan Radic. Ovaj potomak doseljenika s otoka Brača rođen je u Santiagu 1965. godine gdje je 1989. završio studij arhitekture na Katoličkom sveučilištu, da bi studije nastavio na *Istituto Universitario di Architettura* u Veneciji. Godine 2000. dobio je nagradu za najboljega mladog arhitekta Čilea koju dodjeljuje čileanska udruga arhitekata. Slijede mnogobrojna predavanja i izložbe u Meksiku, Argentini, Španjolskoj, SAD-u, Norveškoj, Austriji i Hrvatskoj, a radove mu objavljuju najvažniji svjetski arhitektonski časopisi. Bio je gostujući profesor na teksaskom sveučilištu te na uglednom američkom *Harvard University*, a 2008. godine po-

Arhitekt
Smiljan Radic

stao je *Honorary Fellow of American Institute of Architecture*.

‘POMIJEŠATI STVARI I STVORITI NEŠTO NOVO’

Smiljan Radic više ne govori jezik svojih predaka, no čitav kompleks iseljeničke problematike predmet je njegova interesa: “Moj djed je došao u Čile 1919. godine s Brača u Hrvatskoj. Vizija imigranta kreće se od osjećaja otuđenosti od okolnog svijeta do potrebe da se stvari gledaju s produktivnog stajališta: izrađivanje

predmeta, situacije i sjećanja poprima novu dinamiku. Na taj način ja još uvijek pokušavam sebe smatrati emigrantom.” (Iz intervjua za časopis “Bomb”, br. 106, 2009.). U intervjuu za naš zagrebački časopis “Oris” Smiljan je rekao: “Oduševljava me način na koji su imigranti u posljednjih sto godina prisvajali okoliš u želji da stvore nešto za vlastite potrebe. Htjeli su biti dio društva i uspostaviti odnos sa svojim okolišem, no u isto vrijeme imali su memoriju, stare uspomene. Nisu mogli drukčije nego pomiješati stvari i stvoriti nešto novo.”

IZMEĐU OBRONAKA ANDI I TIHOG OCEANA

Radiceva arhitektura događa se u sklopu uskoga obalnog pojasa između obronaka Andi i Tihog oceana, a riječ je uglavnom o manjim objektima obiteljskih kuća. Arhitekt preuzima samo onoliko objekata koliko ih sam može potpuno kontrolirati. Važan mu je kvalitetan odnos s klijentom pri čemu pažljivo sluša klijentove želje i potrebe kako bi se postigla maksimalna uгода i zadovoljstvo stanovanjem. Ljudi mu se obraćaju jer mogu biti sigurni da će biti potpuno predan projektu, odnosno da će se realizacijom projekta njihova svakidašnjica na neočekivani način promijeniti.

Na primjeru kuće Pite mogu se vrlo

Kuća Pite pruža najjačudniji pogled s javne površine

Kuća CR

dobro uočiti Radiceve projektantske metode. Obitelj s odraslom djecom posjedovala je parcelu s krasnim vidicima na pučinu Tihog oceana na obronku iznad morske obale, gdje su željeli izgraditi kuću za odmor. Kako bi njegovi klijenti što više uživali u vrijednoj parceli, arhitekt je program razdjelio u dva dijela – glavnu kuću blizu prilazne ceste i depadansu za boravak djece ili gostiju na podnožju obronka. Među mnogo-

brojnim neočekivanim doživljajima koje kuća Pite pruža najzastudniji je pogled na nju s javne površine. Vidljiva je, naime, tek popločena krovna terasa na kojoj se izdižu kamene monoliti poput grčkih arheoloških ostataka. Zapravo su to

kamene skulpture Marcela Correa. Kako bi objasnio svoju ideju arhitekt je zaista klijentima pokazivao slike ostataka hramova u Delfima.

NEMATERIJALNA STRANA ARHITEKTURE

Tu je Smiljan Radic primijenio jedan od najvažnijih principa svoga rada – uvođenje elemenata iz posve drugog vremena i prostora u vlastito djelo. Isti princip primijenio je i u slavnom restoranu Mestizo u Santiagu. Kamene stijene – neka vrsta menhira – podupiru stropove tako da element iz prirode uporabljen u interijeru daje dojam boravka na otvorenom. Izvanjsko unijeti u unutrašnjost za Radica je tek prava

ljepota. U vlastitoj kući zidovi najviše etaže i krov izvedeni su u nekoj vrsti cerade tako da se sve mijene vremena, sve oluje i kiše mogu neposredno doživjeti.

Smiljan Radic nalazi nadahnuće u jednostavnim, ali i prolaznim pojavama – cirkuskom šatoru ili ugljenarskoj kolibi. Važna mu je nematerijalna strana arhitekture – miris, zvuk ili dodir. Rad Smiljana Radica nije moguće smjestiti u neki arhitektonski smjer ili čak trend. Riječ je o vrlo personalnom, pa i egzistencijalnom izričaju koji se ne otkriva na prvi pogled budući da takva vrsta poetike zahtijeva i empatiju promatrača. ■

ENG Chilean architect of Croatian extraction Smiljan Radic has won awards for his work from his professional peers and the public at large and is passing his knowledge on to young engineers across South and North America.

Godina 1941. u hrvatskoj povijesti

Nakon sloma kraljevske Jugoslavije u Travanjskom ratu 1941. uspostavljena je Nezavisna Država Hrvatska, proglašena 10. travnja. Partizanski ustanak u Hrvatskoj počeo je 22. lipnja u okolici Siska, tj. na dan napada Njemačke na Sovjetski Savez

Piše: **Željko Holjevac**

Poslije doseljenja u današnju domovinu Hrvati su osnovali prve kneževine, koje su u doba kralja Tomislava u 10. stoljeću sjedinjene u kraljevstvo na prostoru od Drave do Jadrana. Samostalno kraljevstvo 1102. ušlo je u državnu zajednicu s Ugarskom, a 1527. u sklop Habsburške Monarhije, ne računajući krajeve koje su prigrabili Osmanlije (Turska Hrvatska) i Mlečani (Dalmacija i Istra s većinom otoka) te samostalnu Dubrovačku Republiku. Poslije oslobođenja Slavonije i još nekih krajeva od Turaka 1699. i nestanka Mletačke Republike 1797. hrvatski teritorij okupljen je, u obliku današnje potkove, prvi put poslije srednjega vijeka u jednoj državi – Habsburškoj Monarhiji, preustrojenoj 1867. u Austro-Ugarsku, ali je ostao podijeljen na povijesne pokrajine: Dalmaciju, Hrvatsku i Slavoniju. Kad se Austro-Ugarska na kraju Prvoga svjetskog rata 1918. raspala, hrvatske zemlje ušle su Kraljevinu Srba, Hrvata i Slovenaca, preimenovanu 1929. u Kraljevinu Jugoslaviju, osim Istre koja je pripala Italiji.

USTAŠKI POKRET I NDH

Nakon sloma kraljevske Jugoslavije u Travanjskom ratu 1941. uspostavljena je Nezavisna Država Hrvatska (NDH). Proglašena je 10. travnja 1941.

Hrvatski narod o proglašenju NDH

sljedećim riječima: “Hrvatski narode! Božja providnost i volja našeg saveznika, te mukotrpa višestoljetna borba hrvatskog naroda i velika požrtvornost našeg poglavnika dr. Ante Pavelića, te ustaškog pokreta u zemlji i inozemstvu, odredili su da danas pred dan uskršnuća Božjeg sina uskršne i naša Nezavisna Drža-

va Hrvatska.” Ustaški pokret nastao je između dvaju svjetskih ratova kao emigrantska organizacija koja se pod talijanskom zaštitom borila za hrvatsku neovisnost. Svoje usluge talijanski fašisti naplatili su već 18. svibnja 1941. tako što su dobivenim Rimskim ugovorima pripojili dio Dalmacije i većinu otoka. Svu vlast u NDH preuzeli su ustaše s Pavelićem na čelu. Stranački život i parlamentarna djelatnost nisu bili dopušteni. Početkom 1942. sazvan je Hrvatski državni sabor, ali saborske zastupnike odabrao je sam Pavelić.

Nezavisna Država Hrvatska nije bila neovisna, budući da je njezin teritorij bio pod okupacijom njemačke i talijanske vojske, a ustaška vlast u svakom pogledu ovisila je o Hitleru i Mussoliniju. Ustaše su organizirali domobranske i druge vojne postrojbe, izdavali hrvatski novac – kunu, a

provodili su i druge mjere koje su imale naglašen nacionalni predznak. Uspostava NDH značila je afirmaciju hrvatske državnosti, koja je bila potisnuta u doba jugoslavenske monarhije, ali ona nije riješila hrvatsko pitanje niti je u njoj bilo slobode. Svoju politiku nacionalne i rasne isključivosti ustaše su provodili nasiljem i nesnošljivošću nad civilnim stanovništvom. Progonili su Srbe, Židove i Rome, a okrutni su bili i prema Hrvatima koji se nisu slagali s njihovom vladavinom. Po uzoru na njemačke naci-

Hrvatska zastava sa socijalističkim obilježjima

Zastava Nezavisne Države Hrvatske

NDH 1941. godine

ste osnivali su sabirne i radne logore, za-pravo logore smrti u kojima su počinili mnoge zločine. Najpoznatiji i najveći ustaški logor bio je u Jasenovcu.

Ustaški teror poslužio je kao povod za partizanski ustanak u okolici Siska i srpsku pobunu u Srbu i Drvaru, a razmahao se i četnički teror u Hrvatskoj i Bosni i Hercegovini, koja se također nalazila u sastavu NDH. Zagrebački nadbiskup Alojzije Stepinac podupirao je hrvatsku državnu samostalnost, ali je osuđivao ustašku politiku nasilja i rasne nesnošljivosti. Pokušaj spašavanja NDH potkraj rata povezivanjem nekih ustaških dužnosnika s vodstvom Hrvatske seljačke stranke i planiranjem sila pobjednica pod pretpostavkom savezničkog iskrcavanja na Jadranu nije uspio. Zapadni saveznici iskrcali su se u lipnju 1944. u Normandiji, a Pavelić je ostao vjeran Hitlerovoj Njemačkoj koja je izgubila rat. NDH je propala u svibnju 1945., mnogi pripadnici poraženih snaga nastradali su na Bleiburgu i "križnom putu", a Hrvatska je završila u drugoj Jugoslaviji u kojoj su na valu antifašističke borbe došli na vlast Titovi komunisti.

ANTIFAŠISTIČKI PARTIZANSKI POKRET

Partizanski ustanak u Hrvatskoj počeo je 22. lipnja 1941. u okolici Siska, tj. na dan napada Njemačke na Sovjetski Savez. Otprilike mjesec dana kasnije izbio je srpska pobuna u Srbu i Drvaru. Na čelo antifašističkoga partizanskog pokreta stavili su se komunisti, ali su u njemu

sudjelovali pripadnici svih slojeva hrvatskog društva i pripadnici svih naroda koji su živjeli u Hrvatskoj. Sisački odred bio je prva partizanska postrojba u Europi. Kasnije su se pojavile partizanske brigade i divizije, a područje NDH pretvorilo se u žarište partizanskog pokreta. Nakon što je potkraj 1942. u Bihaću osnovan AVNOJ (Antifašističko vijeće narodnog oslobođenja Jugoslavije), u lipnju 1943. osnovan je u Otočcu i na Plitvicama ZAV-

NOH (Zemaljsko antifašističko vijeće narodnog oslobođenja Hrvatske). Odmah poslije kapitulacije Italije u rujnu 1943. donesena je odluka o priključenju Istre, Rijeke, Zadra i ostalih okupiranih krajeva Hrvatskoj. Nakon što je na drugom zasjedanju AVNOJ-a u Jajcu 29. i 30. studenoga 1943. donesena odluka o izgradnji nove Jugoslavije kao savezne države, hrvatski partizani pod vodstvom Andrije Hebranga utemeljili su na trećem zasjedanju ZAVNOH-a u Topuskom 8.

NDH: Novčanica od 5.000 kuna

i 9. svibnja 1944. Federalnu Državu Hrvatsku, koja je ušla u sastav Demokratske Federativne Jugoslavije.

50 GODINA KASNIJE

Poslije sporazuma Tita i predsjednika kraljevske vlade Šubišića na Visu o zajedničkoj vladi, partizanske postrojbe iz Hrvatske i Bosne osvojile su i amnestirale pročetničku Srbiju, a pri oslobođenju Beograda u listopadu 1944. važnu ulogu odigrala je Crvena armija. Nakon što je u Beogradu početkom 1945. osnova-

Jasenovac

na Privremena vlada DFJ, u Splitu je sastavljena prva Narodna vlada Hrvatske, a ZAVNOH je prerastao u Narodni sabor Hrvatske. Federalna Država Hrvatska preimenovana je poslije rata u Narodnu (poslije Socijalističku) Republiku Hrvatsku, koja se nalazila u sastavu Federativne Narodne Republike

(poslije Socijalističke Federativne Republike) Jugoslavije.

Iako komunisti nisu trpjeli političke protivnike, a partizani također nisu prezali od zločina, hrvatski antifašizam osigurao je federalnu državnost Hrvatske u drugoj Jugoslaviji i afirmirao ideju slobode, koje nije bilo u NDH. Međutim, ta je sloboda poslije zaogrnutu polustoljetnim komunističkim jednonumljem pa se u socijalističkoj Jugoslaviji nije mogla razviti. Domovina i sloboda susrest će se tek početkom 1990-ih godina, kada će doći do raspada socijalističke Jugoslavije i stvaranja samostalne i neovisne Republike Hrvatske u Domovinskom ratu. Tada je i hrvatsko pitanje, toliko aktualno u 20. stoljeću, napokon riješeno na jedini mogući način - nasuprot desnom i lijevom totalitarizmu te povijesnim iskustvima iz 1941., utemeljenjem neovisne i demokratske nacionalne države. ■

ENG The Independent State of Croatia was established following the downfall of the Kingdom of Yugoslavia in the April war of 1941. The partisan uprising in Croatia began in June of that same year in the Sisak area.

Korijeni u Dalmatinskoj zagori, dom u Berlinu

“Posebno me zanima pisati o ljubavi, prirodi i dubokim osjećajima naše egzistencije”, odgovara Bodrožić i dodaje da s čitateljima u svojoj poeziji želi podijeliti “iskustva koja dolaze iz takvih dubina unutarnjih svjetova, a koja se samo u jeziku mogu pronaći”

Tekst: **Marina Martinović**

Prve godine svoga života danas 37-godišnja Marica Bodrožić provela je kod bake i djeda u selu Svibu u Dalmatinskoj zagori. Roditelji su joj u to vrijeme bili gastarbajteri u Njemačkoj pa tako i nije trebalo dugo da i Marica ode u tu tada stranu zemlju u kojoj se govorio jezik koji nije razumjela. No, došavši u Njemačku, već u osnovnoj školi brzo se rodila ljubav prema njemačkome jeziku. Poslije se odlučila pisati upravo na tom jeziku jer, kako ističe, i nema drugog izbora. To što piše na njemačkom, kaže, ne znači da ne voli svoje korijene i svoj prvi jezik, nego naglašava kako misli da “svaki pisac ima svoj određeni jezik i da na tom jeziku mora biti pisac, odnosno to može biti”. Za hrvatski jezik ističe da je to jako lijepi jezik i da se voli izražavati njime privatno, ali da nije spisateljica na tome jeziku.

Možda je upravo i zbog tog razloga, kako bi se održao kontakt s hrvatskim jezikom, odlučila postati i ostati aktivna u prevođenju. Marica Bodrožić, uz pisanje vlastitih knjiga, prevodi djela mladih autora s hrvatskoga govornog područja na njemački jer tako, ističe, ostaje u kontaktu s domovinom i onim područjem gdje su joj korijeni. Studirala je kulturnu antropologiju, psihoanalizu i slavistiku u Frankfurtu na Majni, ali je Berlin definitivno grad u kojem rado živi i u kojem se osjeća doma. “Ne bih mogla živjeti negdje drugdje jer mi se taj Berlin sviđa zbog kozmopolitskog života, zbog ljudi koji odlaze i dolaze, zbog svega što taj grad čini i mijenja”, objašnjava ona. Marica Bodrožić u njemačkome glavnom gradu danas živi i radi kao slobodna spisateljica.

Marica Bodrožić je trenutno vrlo popularna spisateljica u Njemačkoj

Dobitnica je mnogobrojnih nagrada, između ostalog i ovogodišnje (2011.) nagrade Kneževine Lihtenštajn za književnost (Liechtenstein-Preis). Njezine knjige njemački kritičari često pozitivno ocjenjuju. “Riječi ‘srce’ i ‘duša’ su temelji njezina literarnog rječnika”, piše u komentaru TV-programa za kulturu ‘3sat’.

I odista, iako u svoju poeziju, priče i eseje unosi svakidašnjicu bivše Jugoslavije, likove s tih područja i dalmatinski humor, nju ne zanimaju političke ili povijesne konotacije područja s kojega dolazi. “Više me zanima pisati o ljubavi, prirodi i dubokim osjećajima naše egzistencije. Mislim da je jako važno ispričati priče i time dodirnuti ljude”, odgovara Bodrožić i dodaje da s čitateljima u svojoj poeziji želi podijeliti “iskustva koja dolaze iz takvih dubina unutarnjih svjetova, a koja se samo u jeziku mogu pronaći”.

Prva njezina knjiga koja je privukla pozornost je zbirka priča “Tito ist tot” (Tito je mrtav), 2002. To je ujedno bilo i djelo u kojemu je Marica Bodrožić njemačkome čitateljstvu iz perspektive djeteta predstavila to vrijeme početkom osamdesetih i okruženje jednoga maloga dalmatinskog sela. Autobiografske note unosila je i u ostale knjige koje su uslijedile. U svojoj novoj knjizi “Das Gedächtnis der Libellen” (Sjećanje vretenaca) Marica Bodrožić bavi se onom tematikom koja joj čini najveće zadovoljstvo, a to je ljubav.

O trenutnoj popularnosti govori da je to ne zanima i da je čak živcira. “Ako bi se mene pitalo, u biti ne bih voljela pokazati ni lice, niti glas, samo bih voljela pisati i ostati doma da radim na svojim knjigama i da se ne pokazujem.” ■

ENG Berlin-based Croatian writer Marica Bodrožić, who writes in German, has received numerous awards, including the 2011 Liechtenstein-Preis awarded by the Principality of Lichtenstein.

Po hrvatsko državljanstvo putovali 1.300 kilometara

Tri sestre iz Port Lincolna i njihovo sedmero djece došli su u Generalni konzulat RH u Melbourneu kako bi podnijeli zahtjev za hrvatsko državljanstvo na koje imaju pravo po svom ocu Ivanu Ševelji, koji je u Australiju došao davne 1949. godine s otoka Šipana

Generalni konzul s veselim društvom iz Port Lincolna

Napisaao: **Antun Babić**

Uponedjeljak 18. travnja 2011. godine, nakon teškog vikenda zbog nepravdne osude hrvatskih generala, ozračje u Generalnom konzulatu Republike Hrvatske u Melbourneu bilo je ponovno živo i puno optimizma. Rano ujutro, nakon dugog puta od preko tisuću i tristo kilometara, u Generalni konzulat stiglo je veselo društvo iz Port Lincolna, koje su činile tri sestre hrvatskog podrijetla, Angela Sevel Thorley, Martina Nelligan i Suzan Millard i njihovo sedmero djece. Svi su došli, majke i djeca, predati zahtjev za hrvatsko državljanstvo, nakon što su pribavili sve potrebne dokumente.

Sve tri sestre i njihova djeca rođeni su u Port Lincolnu i mjestima u blizini Port Lincolna, a pravo na hrvatsko državljanstvo imaju po ocu tj. djedu Ivanu

Švelji, koji je u Australiju došao davne 1949. godine s otoka Šipana. Inače, Ivan Švelja podrijetlom je s otoka Hvara. Po zanimanju strojobravar, Ivan Švelja nije se, za razliku od ostalih Hrvata u Port Lincolnu, bavio ribarstvom, nego održavanjem i popravljanjem brodova i raznih ribarskih alata.

Pojedinačno ispunjavanje potrebnih obrazaca potrajalo je više od dva sata, ali to nije promijenilo silnu radost i uzbuđenje velike obitelji iz Port Lincolna što mogu konačno podnijeti zahtjev za hrvatsko državljanstvo. I majke i djeca silno su se veselili što će uskoro imati i hrvatsko državljanstvo.

Sve tri sestre bile su u posjetu Hrvatskoj, a najstarija od djece, Kate Nelligan, uskoro će prvi put vidjeti domovinu svo-

jeg djeda Ivana. Nakon obavljanja svih formalnosti, goste iz Portlanda u svojem uredu primio je generalni konzul Antun Babić i s njima se zadržao u kraćem razgovoru o obiteljskom stablu, razlozima za podnošenje zahtjeva za hrvatsko državljanstvo itd. Posebno je bio zanimljiv odgovor nekoliko djece kako ne isključuju mogućnost da će se možda jednog dana doseliti u domovinu svojeg djeda.

Tijekom razgovora dogovoreno je kako će im, nakon što stignu rješenja o primitku u hrvatsko državljanstvo, generalni konzul Babić osobno u Port Lincolnu uručiti ta rješenja. A majke su odgovorile kako će tom prigodom obitelj prirediti posebnu proslavu i veselje zbog primitka u hrvatsko državljanstvo. Možda bi primjer triju sestara i njihove djece u Port Lincolnu mogle slijediti i druge hrvatske obitelji koje žive u Melbourneu i okolici i ne trebaju putovati više od tisuću kilometara da bi došle do Generalnog konzulata?

U zaključku treba istaknuti da tamo gdje ima volje i ljubavi ne postoji prepreka da se ostvari ono što čovjek želi. Za djelatnike Generalnog konzulata u Melbourneu bio je to dan koji je još jedanput potvrdio postojanje nepresušne ljubavi i potencijala koji za Hrvatsku postoji među hrvatskim iseljenicima u Australiji. Tri sestre iz Port Lincolna i njihova djeca također su pokazali zašto su Hrvatska i hrvatski narod neuništivi. I u najtežim trenucima Hrvati ne padaju u očaj, nego s velikom vjerom u bolju budućnost nastavljaju voljeti i braniti svoje. ■

ENG Three sisters from Port Lincoln and their seven children visited the Croatian General Consulate in Melbourne to submit requests for Croatian citizenship, to which they are entitled by descent from their father Ivan Švelja, who came to Australia from the island of Šipan back in 1949.

Posušje, Grude, Ljubuški, Široki Brijeg...

Ono što veseli je činjenica da unatoč ratu i stradanjima, kao i iseljavanju, broj stanovnika županije od posljednjeg popisa 1991. godine (72.984) ipak raste

Grude (iz fotomonografije Hercegovina - zemlja svjetlosti)

ličkih župa), ova županija ima 81.523 stanovnika po čemu je osma županija Federacije BiH sa samo 3,5 posto od ukupnog broja stanovnika. Gustoća naseljenosti je 59,8 stanovnika na četvorni kilometar prema čemu je također osma među županijama (kantonima) Federacije BiH. Od ukupnog broja stanovnika Hrvata je čak 98,8 posto. Ono što veseli je činjenica da unatoč ratu i stradanjima, kao i iseljavanju, broj stanovnika od posljednjeg popisa 1991. godine (72.984) ipak raste. Porast je blizu devet posto, a to je i jamstvo gospodarskog i ukupnog prosperiteta ove županije. Ipak, gledajući osnovne elemente regionalnog razvoja i strukturu naseljenosti odnosno središta, očita je nelogičnost ove županije koja se ne nalazi u županiji zajedno s Mostarom, najvećim regionalnim sre-

Piše: **Zvonko Ranogajec**

Zapadnohercegovačka županija jedna je od deset županija u Federaciji BiH i županija s najvećim udjelom Hrvata u ukupnom broju stanovnika. Županija se nalazi u jugozapadnom dijelu Bosne i Hercegovine, a naziv je dobila prema povijesnoj regiji Hercegovini i to njezinu zapadnom dijelu u kome ova županija kompletno participira. Na istoku Zapadnohercegovačka županija graniči reljefnim pobrđima s desne obale rijeke Neretve s Hercegovačko-neretvanskom županijom. Na zapadu i jugu ova županija graniči s Republikom Hrvatskom i to crtom koja neprimodno

presijeca Imotsko i Vrgoračko polje u kršu, dok je na sjeveru granica ove županije na planini Zavelim (1.347 m n.v.) i Oštrec (1.304 m n.v.) i zapadnom dijelu Čvrstnice. To je i granica prema Hercegbosanskoj županiji. I ova je županija, kao i ostale, formirana 1996. godine nakon Daytonskog sporazuma kojim je završio rat u Bosni i Hercegovini.

KRŠEVITI KARAKTER PROSTORA

Prema površini od 1.362 četvorna kilometra ova županija je sedma među županijama Federacije BiH i zauzima 5,2 posto površine. Prema dostupnim podacima koji su temeljeni na relevantnim pretpostavkama (broj učenika upisanih u školu, matični uredi, podaci iz kato-

Široki Brijeg

U hercegovačkom kršu, na području općine Ljubuški nalaze se vodopadi Kravice

Trg Kralja Tomislava u Ljubuškom

dištem ovog dijela Federacije BiH odnosno Hercegovine, već je političko središte Široki Brijeg.

VRLJIKA, TIHALJINA, TREBIŽAT

Sjeverni dio županije veće je nadmorske visine u općini Posušje s oštrijom klimom i manje plodnim površinama. Toponim asocira na krševiti karakter prostora i nedostatak jačih nadzemnih tokova, a plodnije je područje oko Po-

suškog polja ili blata. Južnije se prelazi u jugoistočni dio Imotskog polja na području općine Grude, koji se naziva i Bekijsko polje. Tim najplodnijim dijelom Zapadnohercegovačke županije prolaze vodotoci nadzemnim i podzemnim tokom. Nakon što iz Hrvatske dođu Vrljika i Matica, one kraj Drinovaca poniru te ponovno izviru pod imenom Tihaljina. Na prostoru najjužnije općine Ljubuški Tihaljina dobiva naziv Trebižat koji se

kraj istoimenog naselja u općini Čitluk u Hercegovačko-neretvanskoj županiji ulijeva u Neretvu. Konačno, u općini Široki Brijeg protječe ponornica Lištica koja na istočnom rubu polja u kršu Mostarskog blata ponire i kasnije izvire kao Jasenica te se ulijeva u Neretvu. Za krševitu Hercegovinu do 300 metara n.v. koja se nalazi bliže susjednom Mediteranu i koja ima sredozemna klimatska obilježja koristi se naziv Humina, dok se

Ljubuški

Spomenik Fra Grgi Martiću u Posušju

Nekada su mještani na poljima kod Čitluka i Posušja uzgajali duhan

Hrvatsko kulturno-umjetničko društvo "Fra Petar Bakula", Posušje

krševita unutrašnjost veće nadmorske visine i s kontinentalnim klimatskim obilježjima naziva Rudina.

U vegetaciji prevladavaju zimzelene vrste na prostoru općina Gruda, Ljubuškog i Širokog Brijega, dok je do prošlog stoljeća značajna kultura bio i hercegovački duhan odnosno poznata sorta "škija". Danas je njegova proizvodnja zanemariva, no duhan je više stoljeća bio značajan izvor egzistencije, ali i uzrok sukoba raznih režima koji su vladali Hercegovinom. Danas su glavne komercijalne kulture vinova loza i to poznate sorte žilavka i blatina, kao i voćarstvo. Zbog sredozemne klime rane su sorte trešanja i višanja, kao i breskvi i marelica. U tržišnom smislu sve je veći značaj povrtlarstva vezanog uz navodnjavanje ili uzgoj u plastenicima, po čemu su obje hercegovačke županije najznačajnije u Bosni i Hercegovini. Zbog aromatičnih biljaka kadulje i vriska te šipka, značajna je proizvodnja meda i sve modernije poljearstvo.

Humačka ploča spada među najstarije spomenike pismenosti u BiH, a pisana je na hrvatskom jeziku starohrvatskom ćirilicom s uporabom pet slova na glagoljici

AKADEMIJA LIKOVNIH UMJETNOSTI

Županiju čine četiri općine: Posušje, Grude, Ljubuški i Široki Brijeg. Posušje je općinsko središte u sjevernom dijelu županije s preko 4.000 stanovnika, dok cijela općina ima 15.500 stanovnika. Park prirode Blidinje nalazi se dijelom u ovoj općini, kao i atraktivni kanjon Ričine. Grude južno od Posušja imaju 3.500 stanovnika, a cijela općina 14.000. Nekad je to bio duhanski kraj iz koga potječe veliki hrvatski pjesnik Antun Branko Šimić, a danas su značajni manji obrti i poljoprivreda. Ljubuški na lijevoj obali Trebižata, na krajnjem jugu Zapadnohercegovačke županije, ima oko 25.000 stanovnika, a samo središte oko 5.000. Blizu Ljubuškog nalazi se samostan Humac koji čuva Humsku ploču, stari dokument glagoljske pismenosti ovog naroda.

Glavno političko središte Zapadnohercegovačke županije je Široki Brijeg koji ima nešto više od 5.000 stanovnika i čitava općina oko 27.000, po čemu je najbrojnija općina u županiji. U gradu se nalazi sjedište županijske vlade i nekoliko ministarstava. Razvoj Širokog Brijega počinje gradnjom franjevačkog samostana 1846. godine kada počinje demografski, duhovni i gospodarski razvoj, čime se pusti prostor nakon turskih osvajanja Hercegovine ponovno naselja-

va. Za vrijeme komunističke vlasti od 1952. godine pa do dolaska demokracije naziv mjesta bio je po rijeci - Lištici. Obrazovanje i kultura vezani su uz franjevece, od franjevačke gimnazije preko galerije, glazbene škole pa do Akademije likovnih umjetnosti koja djeluje u sklopu Sveučilišta Mostar. U gradu je i sjedište poznate mesne industrije Lijanović. ■

Tihaljina, rijeka s pet imena, ulijeva se u Neretvu kao Trebižat

ENG Western Herzegovina County is one of ten counties in the Federation of Bosnia-Herzegovina, and the county with the highest percentage of Croats in the overall population. The county is situated in southwestern Bosnia-Herzegovina.

Veliki jubilej najznačajnije znanstvene i kulturne ustanove

Uloga Akademije je promicati najviše vrijednosti društva nadilazeći dnevnu ideologiju i pristranost, što joj osigurava mogućnost nezavisnog rada, rekao je predsjednik HAZU-a akademik Zvonko Kusić na svečanoj proslavi 150. godišnjice u HNK

Napisala: **Vesna Kukavica**

Hrvatskaakademijaznanosti i umjetnosti (HAZU) najznačajnija je znanstvena i kulturna ustanova u Hrvatskoj, čijim se rođendanom smatra 29. travnja 1861. U Zagrebu je toga dana prije 150 godina svestrani đakovačko-srijemski biskup Josip Juraj Strossmayer ondašnjem Hrvatskome saboru uputio zahtjev vezan uz osnivanje Akademije, uz prethodno uručenje zakladnoga lista na 50.000 forinti banu Josipu Šokčeviću. Sabor je na Strossmayerov prijedlog istoga dana izabrao odbor koji će izraditi statut Akademije, s jasnim određenjem njezine svrhe. No, zbog protivljenja bečkih političkih krugova, car Austro-Ugarske Franjo Josip tek je nakon pet godina odobrio pravila o Akademiji. Dana 4. ožujka 1866. ustanova je pokrenuta pod imenom Jugoslavenska akademija znanosti i umjetnosti jer se trebala baviti kulturom svih južnoslavenskih naroda. Uspostavom neovisne Republike Hrvatske u posljednjem desetljeću 20. stoljeća posebnim Zakonom o Akademiji Sabor ju je preimenovao 26. lipnja 1991. u Hrvatsku akademiju znanosti i umjetnosti, čime je zakonski potvrđena činjenica njezina cjelokupnoga kontinuiranoga dotadašnjeg djelovanja od Austro-Ugarske, preko prve i druge Jugoslavije do samostalne Republike Hrvatske, koja joj je rođendanski jubilej proslavila u Hrvatskome narodnom kazalištu u Zagrebu, u nazočnosti uglednika iz javnoga života 29. travnja 2011.

SVEČANA PROSLAVA U HNK

Uloga Akademije je promicati najviše vrijednosti društva nadilazeći dnevnu ideologiju i pristranost, što joj osigura-

Palača HAZU-a

va mogućnost nezavisnog rada, rekao je predsjednik HAZU-a akademik Zvonko Kusić na svečanoj proslavi 150. godišnjice u HNK, koja je održana pod visokim pokroviteljstvom Hrvatskoga sabora.

- Od Akademije i cijele znanstvene i sveučilišne zajednice u Hrvatskoj očekujemo da pridonese hrvatskome društvu kao društvu znanja - istaknuo je predsjednik Republike dr. Ivo Josipović koji je Akademiji predao Hrvatsku državnu nagradu za zasluge i postignuća u promicanju znanosti i gospodarstva u Republici Hrvatskoj.

HAZU, najstarija akademija na jugoistoku Europe, kojoj je glavna zadaća proučavanje jezika i kulture hrvatskoga naroda te promicanje svih grana znano-

sti, danas ima dvadesetak znanstvenoi-straživačkih i umjetničkih jedinica diljem Hrvatske s bogatom nakladničkom djelatnošću. Godišnje priređuje oko 40 znanstvenih skupova i simpozija, te 30-ak predavanja istaknutih inozemnih i domaćih znanstvenika i umjetnika.

Izdavačka djelatnost Akademije započeta je još u 19. stoljeću kada je 1867. godine objavljen prvi svezak znanstvenog časopisa *Rad*, najstarijega znanstvenog časopisa u Hrvatskoj kojemu je do ove jubilarne godine izašlo 508 svezaka. U stotinjak otvorenih nakladničkih nizova i časopisa do čitatelja godišnje stiže oko 100 Akademijinih naslova. Od osnutka do danas Akademija je objavila više od 4.600 svezaka knjiga, časopisa,

rječnika, likovnih monografija i izložbenih kataloga. Devedesetih godina 20. stoljeća Akademija je pokrenula jedinstven nakladnički projekt *Hrvatska i Europa: kultura, znanost i umjetnost*, koji u pet svezaka donosi sintezu svekolike hrvatske kulture, umjetnosti i znanosti te njihovu neodvojivu povezanost s istovjetnim europskim i svjetskim tijekovima. Projekt se nametnuo kao jedan od najvažnijih u povijesti HAZU-a, a svrha mu je svijetu, napose Europi, dati objektivni znanstveni uvid u hrvatsku povijest, znanost i kulturu. Pokretač i prvi glavni urednik edicije koja će, osim na hrvatskom, biti objavljena i na engleskom jeziku, bio je poznati muzikolog i kulturolog akademik Ivan Supićić, a danas ga uređuje akademik Mislav Ježić u partnerstvu sa Školskom knjigom.

MNOGOBROJNI UGLEDNICI IZ DIJASPORE

Akademija je u početku svojega postojanja imala 16 članova, a danas u osam razreda ima 138 redovitih članova te 91 suradnika. Akademija ima i 137 dopisnih članova među kojima su, uz inozemne članove, mnogobrojni ugledni hrvatski znanstvenici i umjetnici iz dijaspor, čiji je znanstveni prinos ugrađen u civilizacijske dosege na globalnoj razini – kao

što su Ivo Baća, Nenad Ban, Nikola Benčić, Nenad Bičanić, Joseph T. Bombelles, Predrag Cvitanović, Matko Čikeš, Mirjan Damaška, Ivan Damjanov, Danijel Denegri, László Forró, Vatroslav Grubišić, Milan Horvat, Hedviga Hricak, Zvonimir Janko, Nikola Jović, Mirjana Jović-Randić,

Milko Kelemen, Zvonimir Krajcer, Stjepan Krasić, Franjo Krmpotić, Krešimir Krnjević, Stanko Lasić, Branko Le-

skovar, Hrvoje Lorković, Stjepan Marčević, Josip Matešić, Egon Matijević, Luka Milas, Miroslav Radman, Paško Rakić, Karl Dragutin Rakoš, Milan Randić, Zdenko Rengel, Joseph Schlessinger, Ante Sekulić, Branko Souček, Marko Turina, Krešimir Veselić, Mladen Vranić i Stanimir Vuk-Pavlović.

Prvi Akademijin predsjednik bio je ugledni povjesničar Franjo Rački, a od 1. siječnja 2011. predsjednik je onkolog Zvonko Kusić. Redoviti je profesor onkologije i nuklearne medicine na Medicinskom fakultetu Sveučilišta u Zagrebu. Novi predsjednik, iznoseći svoj program djelovanja Akademije, ističe prijeko potrebne reforme. Vjerujemo da apsurdna poput onih vezanih uz neprihvatanje u Akademijino članstvo vrhunskih hrvatskih znanstvenika iz svijeta poput Ivana Đikića i Miroslava Radmana više neće biti.

Uza znanstveno-istraživačke jedinice, u Akademijinu sastavu je Strossmayerova galerija starih majstora koja posjeduje reprezentativnu umjetničku zbirku europskoga slikarstva od kraja 14. do početka 20. stoljeća (osnovana također biskupovom darovnicom davne 1884.), Kabinet grafike, Arhiv te iznimno vrijedna Knjižnica.

AKADEMIJA U DIGITALNOJ ERI

Akademijina Knjižnica je inicirala Digitalnu zbirku svekolike građe – koju možete pretraživati u vašim domovima odnosno gdje god dopire Internet. Riječ je

Violina
Guarnerija
del Gesua,
dar američke
milijunašice,
udovice
slavnoga
violinista Zlatka
Balokovića

Zbirka slika
Maksimilijana Vanke

o jedinstvenome digitalnom repozitoriju koji na jednome mrežnom mjestu predstavlja Akademijine znanstvene i umjetničke zbirke, knjižnu i arhivsku građu te im omogućuje slobodan mrežni pristup. Upraviteljica Knjižnice Vedrana Juričić rekla je da se portal Akademijine digitalizirane zbirke od prije godinu dana nalazi na mrežnim stranicama (<http://hazu.arhivpro.hr>), gdje se već može naći više od 220.000 različitih digitaliziranih dokumenata. Impresivna je funkcionalnost i perspektivnost razvoja toga najvećeg portala u Hrvatskoj, čije je pretraživanje nezaboravna avantura u stilu Googlea i to s mogućnošću da u tekstu označava traženi pojam uz pomoć *silverlight* tehnologije.

Zanimljivo je i to što se stari i rijetki primjerci Akademijinih izdanja te vrijedne knjige i časopisi koji su dio hrvatske baštine mogu povećavati i smanjivati prema želji korisnika.

Knjižnica HAZU-a djeluje pune 144 godine i predstavlja jednu od najbogatijih općeznanstvenih knjižnica u Hrvatskoj. Knjižnica posjeduje oko 400.000 svezaka građe, među kojom se ističe poseban odjel starih i rijetkih knjiga koje se čuvaju u trezoru. Među ostalim rariitetima tu se čuvaju i prva izdanja djela Hanibala Lucića, Marina Držića, Marka

Predsjednik RH Ivo Josipović uručuje predsjedniku HAZU-a Zvonku Kusiću, Hrvatsku državnu nagradu za zasluge i postignuća u promicanju znanosti i gospodarstva u RH

Marulića, Fausta Vrančića, Matije Vlačića Ilirika, Petra Zrinskog, Pavla Rittera Vitezovića, Ivana Lucića i dr. Ukratko, bogata Zbirka starih i rijetkih knjiga Akademijine knjižnice sadrži 4.700 svezaka, koji datiraju iz vremena s početka 16. stoljeća pa sve do sredine 19. stoljeća. Osobit raritet je prvo izdanje *Planina* Petra Zoranića iz 1569. godine, koje je za sada jedini poznati sačuvani primjerak. Uglavnom, Knjižnica se postupno pretvara u suvremeni informacijsko-referentni centar zadužen za posredovanje svih vrsta informacija o Akademiji i njezinim izdanjima. Knjižnica je članica Udruženja europskih znanstvenih knjižnica LIBER (Association of European Research Libraries - Ligue des Bibliothèques Européennes de Recherche).

Spomenimo i to da se tri značajne donacije čuvaju u Knjižnici kao posebne zbirke: Spomenička zbirka najvećega svjetskog povjesničara medicine i znanosti s pariške adrese Mirka Dražena Grmeka *Povijest znanosti slavenskih naroda*; Spomenička zbirka povjesničarke Nade Klaić i Zbirka gradišćanskohrvatske književne baštine. Gradišćanskohrvatske knjige dospjele su u Akademiju tijekom 2001. i 2002. zahvaljujući dopisnom članu prof. dr. Nikoli Benčiću, jednom od najboljih poznavatelja gradišćanskohrvatske literature svih vremena. Budući da ta zbirka, uz novije knjige, sa-

drži i niz starih i rijetkih naslova, objavljenih tijekom 19. i 20. stoljeća, donesena je odluka da se ona obradi i sačuva na okupu u posebnoj zbirci.

VRIJEDNE DONACIJE IZ INOZEMSTVA

Poput filologa Benčića i umjetnici svjetskoga glasa darivali su vrijedna djela Akademiji i hrvatskome narodu od njezina osnutka. Ovdje izdvajamo tek pojedine višemilijunske iseljeničke donacije slika, skulptura, vrijednih predmeta, knjiga te dragocjenosti raznih vrsta. Najveće takve donacije zabilježene su u drugoj polovici 20. stoljeća. Dragulj glazbene baštine iz radionice majstora Guarnerija del Gesua, tzv. kraljevska violina pristigla je u sef Hrvatske akademije znanosti i umjetnosti 1968. darovnicom američke milijunašice, udovice slavnoga violinista Zlatka Balokovića (1895. - 1965.), koji se u SAD odselio 1924. Stručnjaci su procijenili da je ta violina najbolje glazbalo koje je ikad majstor Guarneri napravio. Stoji uz bok violini iz talijanske Genove kojom se služio Paganini. Vrijednost joj se procjenjuje na osam milijuna eura.

Margaret Sttetin iz SAD-a poklonila je Akademiji 1964. zbirku slika svojega supruga Maksimilijana Vanke, velikana modernoga hrvatskog slikarstva, koji je najznačajnija djela naslikao u SAD-u, zajedno s kućom i atelijerom u Korčuli. ■

Arhiv HAZU-a

ENG The 150th anniversary of the Croatian Academy of Science and Arts was celebrated recently. Croatia's premier scientific and culture institution was founded on 29 April 1861.

Goli otok - između istine i zaborava

Jonjić, Dinko - *Goli na Golom otoku*, Naklada Trpimir, Zagreb, 2010, 448 str.

Monografija donosi autentično svjedočanstvo robijaša broj 8134-4 sa značajkama okrutne stvarnosti Dalmatinske zagore, čije se stanovništvo zbog represije masovno raselilo za slobodom i kruhom diljem Europe pedesetih godina 20. stoljeća

Napisala: **Vesna Kukavica**

Knjiga *Goli na Golom otoku* publicista i odvjetnika Dinka Jonjića je dokumentirana rekonstrukcija jednoga slučaja progona iz vremena komunističkih kaznionica, čije su strahote proživjeli nedužni maloljetni članovi Hrvatske revolucionarne mladeži iz Imotske krajine i Hercegovine, među kojima je bio i autor. Riječ je o zloglasnoj kaznionici na jadranskom otočju Golome smještenom u Velebitskom kanalu koji je bio od 1949. koncentracijski logor i zatvor za političke neistomišljenike u ondašnjoj Jugoslaviji. Od 1956. godine ondje je bio zatvor i kazneno-popravnici dom za maloljetnike koji je ukinut neposredno prije pada Berlinskoga zida, točnije 1988. godine. Procjenjuje se da je do sredine 1950-ih kroz logor prošlo od 17.000 do 32.000 političkih zatvorenika, dok broj ubijenih i umrlih do sada nije točno utvrđen. Podsjećamo da je Vijeće Europe, čija je članica i Republi-

ka Hrvatska, donijelo *Rezoluciju o osudi komunističkih zločina* još 2002. godine.

POTRESNA AUTOBIOGRAFSKA PRIČA

Uz potresnu autobiografsku priču robijaša broj 8134-4, imotskoga gimnazijalca Dinka Jonjića, čitatelju se prikazuje stradanje grupe srednjoškolaca s vjernom slikom društvenih i političkih neprilika sredine dvadesetoga stoljeća u našoj zemlji, koje su političkim zatvorenicima i nakon izdržane kazne stvarale trajnu stigmu socijalno odbačenih ljudi. Tako se monografija o imotskim i širokobriježkim učenicima koji su se usudili sanjati o slobodnoj Hrvatskoj, protiv ondašnjega velikosrpskog hegemonizma druge Jugoslavije i njezina totalitarnoga komunističkoga jednopartijskoga režima, sastoji od četiri dijela. U prvome dijelu knjige autor iznosi pojedinosti iz osobnoga života te značajke okrutne stvarnosti ondašnje Dalmatinske zagore, čije se stanovništvo zbog represije masovno raselilo za slobodom i

kruhom diljem Europe i svijeta.

U drugome dijelu monografije saznajemo kako su nastajale buntovne skupine srednjoškolaca među kojima je bio i slavni Bruno Bušić, uz potporu najhrabrijih nacionalno osviještenih profesora i roditelja, te kako se stvarao organizirani otpor među mladima od proljeća 1957. godine. Detaljno je opisana *Tajna organizacija hrvatske inteligencije* (TIHO) i *Hrvatska revolucionarna mladež* (HRM) koja je djelovala 1958./59. u Imotskome i Širokome Brijegu te njezin ogranak u Grubinama kraj Imotskoga. Saznajemo o njihovom otkrivanju i progonu. Nečovječno postupanje i okrutnost tajne jugoslavenske policije Udbe te bezdušnost sudbenih tijela od Hercegovine do Dalmacije tj. od Mostara, Makarske, Imotskoga, Splita, Trogira i Šibenika opisani su uz predložene opsežne dokumentacije. Autor posebno opisuje svoje uhićenje u zoru 30. svibnja 1959. u obiteljskoj kući u Grubinama kraj Imotskoga, ali i uhićenja svojih kolega među kojima je bila i njegova djevojka Darinka Čutuk

S predstavljanja knjige u Hrvatskom slovu

(s kojom će se nakon robijanja vjenčati 1964. godine), te Andrija Vučemil, Jure Knezović i Željko Crnogorac.

SRAMOTNI SUDSKI PROCES

U zatvoru Okružnoga suda u Mostaru u zloglasnoj Čelovini započinje mučenje poput onih iz Solženjicinovih knjiga. Nakon opisa trodnevne istrage u Mostaru, prikazan je nastavak četveromjesečne istražne drame u Makarskoj i Imotskom te dizanje optužnice i sramotni sudski proces pred vijećem Okružnog suda u Splitu od 18. do 22. rujna 1959. Progonu su bila izložena 44 mladića povezana s organizacijom *Hrvatska revolucionarna mladež* pretežno iz Hrvatske, dok ih je osam bilo iz Bosne i Hercegovine. Partijska tijela progona osnažena Udbom predložila su da se četvorici pripadnika organizacije TIHO kazni administrativno progonom u neko mjesto od mjesec dana do dvije godine, a trojica da se kazne ukorom, dok se za glavnih šestero maloljetnih pripadnika HRM-a i to Andriju Vučemila, Dinka Jonjića, Darinku Čutuk, Željka Crnogorca i Juru Knezovića (uključivši i službenicu Ivu Šabić) – spremala drastična kazna. U Splitu je 22. rujna 1959. toj šestorki gimnazijalaca izrečena kazna stroga zatvora u trajanju od tri i pol godine do osam godina zatvora. Te je kazne 14. travnja 1960. Vrhovni sud NR Hrvatske smanjio ili potvrdio: Vučemilu šest godina, Darinku Čutuk pet i pol godina, Jonjiću pet godina, Željku Crnogorcu četiri godine, Ivi Šabić tri godine te Juri Knezoviću tri i pol godine malodobničkoga zatvora. Pravomoćnost presude osuđeni gimnazijalci čekali su u zatvorima u Trogiru i Šibeniku, što je autor upečatljivo opisao, prikazujući nečovječne prilike komunističkih kaznionica. Čitatelj se posrami pred činjenicom da unatoč obilju dokumentacije nitko od *drugova* iz partijske vlasti SFRJ za te nečovječne postupke prema političkim zatvorenicima – nikada nije optužen.

U trećem dijelu knjige slijede još potresniji opisi mučenja tijekom autorova boravka na Golome otoku, gdje je iz Šibenika krajem svibnja 1960. prebačen

zajedno s Vučemilom, dok su osuđenice Čutuk i službenica Šabić prebačene u kaznionicu za žene u Požegi, a Knezović je odveden u malodobnički zatvor u Zenici.

Ukratko, najpotresnije stranice ove iznimne knjige su od 195. do 278. na kojima autor opisuje pakao maloljetničkoga kaznenog zatvora na Golome otoku. Tih Jonjićevih osamdesetak stranica ostavlja gorčinu svojevrsnoga hrvatskog *Arhipelaga Gulag* kakav je majstorski ispisao glasoviti Solženjicin, stvorivši uništavajuću optužbu sovjetskoga sustava za propast i smrt milijuna ljudi koja je slomila i posljednje komunističke apologete na Zapadu.

HRVATSKI ARHIPELAG GULAG

Autor Jonjić vješto opisuje teški život u golootočkoj izolaciji u *Odjelu 102*, nazivajući ga zatvorom u zatvoru. Subjektivnu patnju autor stavlja u drugi plan opisujući niz sudbina svojih supatnika

Dinko Jonjić u Imotskome 1957.

ljudskim pravima i pravima zatvorenika.

Četvrti dio knjige je prikaz izlaska pripadnika skupine HRM-a iz pakla, kako autor naziva uvjete života u komunističkim kaznionicama u kojima su izdržavali kazne. Nakon gotovo tri godine provedene u zatvoru, četvero osuđenih pušteni su iz zatvora krajem ožujka 1962., na temelju Zakona o amnestiji. No, Vučemil i Jonjić su i dalje ostali na Golome otoku dok nisu izdržali kaznu u potpunosti. Jonjić je otpušten iz kaznionice krajem svibnja 1964., a Vučemil godinu dana kasnije. Nakon dugih godina zatvorske razdvojenosti Jonjić se poslije izlaska vjenčava s kolegicom i supatnicom Darinkom Čutuk. Fascinantna je duhovna i intelektualna energija mladih supružnika Jonjića koji unatoč svim neudacima naknadno maturiraju te diplomiraju na fakultetima u Splitu 1970., te imaju mnogobrojnu djecu.

Na kraju knjige, uz kazalo osoba i rječnik manje poznatih pojmova, autor daje na 124 stranice više od sedamdeset dokumenata koji vjerodostojno prikazuju stradanja članova *Hrvatske revolucionarne mladeži*. ■

MINISTARSTVO UNUTRAŠNJIH POSLOVA N. R. Hrvatske

Kazneno Popravni Dom, Slavonske Požege
(Naziv kazneno-popravne ustanove)

Amnestija 5 IV 62

LIČNI LIST

Pravda u domaću Srbiju 4 197

ČUTUK DARINKA

Porodično, sestra i rođena ime

Ime prezime: Čutuk, Darinka	
Ime oca: Nikola	
Dijelovačka porodično ime majke: Zlata, r. Artuković	
Datum rođenja: 10. VI. 1940. godine	Mjesto, kategor, NR rođenja: Vojnice, Mostar, NR, BiH
Mjesto prebivališta prije osude: Isotaki, kotari	Mjesto prebivališta: Isotaki
Narodnost: Hrvatica	Državljanstvo: FSRH
Bratstvo stanje: neudata	Broj maloljetne djece: bez djece
Zanimanje: Dječak	Statika sprema: VII. raz. Gimnazije
Imeno stanje: bez ikovine	
Da li je i kada služio vojsku: ./.	

Vrijeme kazne: strogi zatvor	Vrijeme kazne: 5 godina i 6 mjeseci
Krivično djelo: član 117 st. 2 KZ-a	
Pravomoćna presuda (sust, datum, naziv i mjesto suda koji je presudio): Okružni sud u Splitu, 40-140/59-17, od 22. rujna 1959. Vrhovni sud NRH, Ks. 2441/59-3, od 14. IV. 1960.	
Datum dovođenja u dom: 31. V. 1960. godine	
Od kada se računa početak izdržavanja kazne (sust, dan, mjesec i godina): 26. V. 1959. god. u 9 sati	
Kada kazna ističe (sust, dan, mjesec i godina): 26. XI. 1964. u 9 sati	
Izjava u istonici kazne	

Jonjićeva djevojka, kasnije supruga, kaznu je izdržavala u Požegi

Imočana, Varaždinaca, Dervenčana, Zadrana... U toj kaznionici nisu vrijedile nikakve međunarodne konvencije o

ENG Dinko Jonjić's *Goli na Golom otoku (Naked on Goli Otok*)* is a book that offers a documented reconstruction of one case of persecution from the time of the infamous Communist prison on the island, whose horrors were experienced by members of the Croatian Revolutionary Youth hailing from the Dalmatia and Herzegovina regions. (*The title plays on the sense of the word "gol," meaning "bleak," "nude," "bare.")

Galeputz

Ne zna se je li Gale povukao kauciju, ali se znade da nije zaglavio u zatvoru, te da je poslije velike policijske racije na gipsere proširio poslove, zaposlio nove ljude i kupio novog mercedesa. Njemu je, zapravo, racija došla kao naručena jer je reducirala broj gipsera. Mnogi su dobili izgon, a "crnjaši" bez radnih dozvola nisu se usuđivali ni doći u Njemačku ako nemaju siguran posao. Gale je dobro znao da policija neće praviti jednu raciju iza druge, te je još jače prionuo na posao. S druge pak strane, mnogim su velikim firmama došli u pitanje rokovi izgradnje i veliki penali koje su morali plaćati, pa je Gale u tolikoj potražnji za gipserima znatno podigao cijenu po ugrađenom četvornom metru. Vidjevši sve to, neki su Glavičani počeli sumnjati da je racija u neku ruku i Galino djelo, ali se to nikad nije moglo dokazati. Počele su također kružiti priče da je njegov poslovni partner Jakob Radock zapravo Jakov Radoš, njegov stric koji je nestao u ratu. Glavičani su to pričali ne samo porad sličnosti imena i prezimena koje je nametalo asocijaciju, već i radi njegova poznavanja hrvatskoga jezika. Govorio je glavičkim dijalektom, štokavskom ikavicom. Doduše, štokavsku ikavicu govore i Slavonci, ali su Glavičani zapazili da Jakob nikada nije želio spomenuti ime mjesta u Slavoniji odakle potječe. Osim toga, Slavonci ne govore "tutekar". Znalo se da je to glavička i samo glavička riječ. U gradu se govorilo "tu". Jaruzani su govorili "tute", Dočani "tutekarce", a Glavičani "tutekar". I veoma su se često prepirali oko toga tko ispravnije govori. A Jakob je u nekoliko navrata kazao "tutekar". Jednom je kazao: "Mi smo radili tutekar", drugi put je rekao: "Morate tutekar dobro promisliti", a treći put je pitao: "Šta se tutekar smijete?" Zamjetno je bilo da se s pojavom takvih sumnja i poluglasnih nagađanja Jakob više nije pojavljivao među svojim radnicima. Sve je obavljao njegov partner Gale kojeg se ipak nije smjelo svašta pitati. Po-

sebice nakon racije otkada su mu poslovi krenuli, a on tražio gipsere da mu rade na crno. I dobro je plaćao jedno vrijeme. Proširio je Gale glas da mu treba još stotinjak radnika, a glas se čuo do Duvna odakle nagrnuše najhrabriji "crnjaši".

Galini su radnici prvi put osjetili da bi mogli ostati bez zarade kad je Gale jednoga dana krenuo od bauštela do bauštela i, umjesto da dijeli zaradu, počeo na sve vikati da su loše uradili posao, da arhitekti ne žele primiti ni jedan posao bez popravke i da je on već platio radnike za reparaturu. Drugog je tjedna obilazio veliko gradilište gdje je radila većina njegovih gipsera, te je odjednom viknuo: "Policija!" Taj je povik bio praćen zvukovima sirene policijskog automobila, što je svim Galinim gipserima bio dovoljan znak i razlog za bježanje.

Ne zna se je li uistinu policija pokušala s novom racijom ili je to bila Galina montaža, još jedan od njegovih trikova, što je smatrala većina gipsera. Jer nitko nije uhićen, a poslije se ustanovilo da nitko nije vidio policiju. A na policijsku je sirenu mogao i Gale zasvirati. Uglavnom, on više nije želio zaposliti svoje gipsere, tobože iz straha da ga ne uhititi policija, niti je pak želio platiti urađeni posao s obrazloženjem da ni njemu nije platio naručitelj poslova jer sve nije završeno, a i ono što je urađeno traži reparaturu i popravku. Gale je tvrdio kako je u tome mnogo izgubio, dok su Glavičani bili uvjereni da je u toj akciji Gale zaradio čitavu kauciju koju je uplatio u policijskoj raciji prije toga.

Bilo je i onih što su htjeli Galu tužiti, ali su odmah odustajali svjesni toga da optuživanjem Gale tuže i sami sebe pošto su radili ilegalno. Neki su bili spremni žrtvovati i svoj interes da bi se osvetili Gali, ali su se bojali da će, kao i uvijek, oni dobiti kaznu, a Gale se izvući. Znalo se da su njegove kolone gipsale kuću šefa policije za grad München. A Gale cijelo nije propustio priliku sprijateljiti se s tako uglednim i moćnim čovjekom.

Rodijak se Čipa nije osjećao prevarenim. Njega je Gale isplatio, svjestan Čipinih kvaliteta i činjenice da mu je uvijek pri ruci, pouzdan i sposoban uraditi za trojicu kada to treba.

Higijena lijeve noge

Kad je baba Manda nadolila vruće vode u lavor, djed se Kleco dugo skanjivao da zamoči lijevu nogu, koju je spremio za pranje tako što je zavrnuo nogavicu. Pridržavao je nogu s obje ruke dok je migajući prstima kružio iznad vode pokušavajući nesigurnim dodirima s vodom ustanoviti je li dovoljno topla. Katkad bi dodirnuo vrhom palca površinu, pa brzo povukao kao da će u žeravicu zagaziti. Nakon nekoliko takvih pokušaja, usudio se napokon zamočiti čitavi palac u vodu na čijoj su se površini širili koncentrični valići, pa je nakon dvije-tri sekunde trznuo nogu natrag.

- Ladna, viknu Kleco i ne gledajući prema babi.

Manda odmah priskoči sa šerpom iz koje se dimilo, te doli malo vode u lavor, a onda donese i stavi na stolicu pored lavora sapun i ručnik.

- Ajde, dide, što se toliko bojiš, reče Manda Kleci. Odjednom gurneš nogu u vodu i gotovo. Ajde, gurni!

- Vidi nje, obrecnuo se djed. Gurni, gurni... Ko će namirno gurati nogu u vodu pa se kvasit?! I vako mi je liva noga bolesna. Uvijek siče u njoj, a sad s njom u vodu!

- Šta se mora, mora, poče ga hrabriti Manda. Ti znaš da sutra dolazi Pere i da ćeš morat doktoru.

- Dobro, ali šta vali vakoj nozi, osim što su u njoj sikovi, priupita djed, a onda, vidjevši valjda da nije baš najčistija, gurnu je naglim trzajem u vodu, malo zasta, stisnu zube pa poče trljati nogu u vodi. Nakon nekoliko sekundi navikao se na temperaturu vode, pa je dosta dugo sapunao i masirao atrofirane mišiće, otkidao staru kožu ispod prstiju, pa je napokon izvadio nogu. I dok ju je brisao, opet se javi baba Manda.

- Kad si se već skvasio, moga bi oprati i drugu nogu.

- Kakvu drugu, dušo nečista? Znaš da

me ne boli desna, već samo liva noga. I neće mi doktor prigledat desnu, već livu nogu. Pored mene ne bi triba prigledat ni jednu, ali ko će se Peri otet. Nisam se kupa ima trijest godina, a ima li ga biljeg, zagrnu Kleco košulju ispod koje se ukaza starački bijeli ten trbuha.

- Pere ti samo dobro želi. Oće da te doktor izliči, doda baba.

- Šta će mene doktor ličit kad ja volim vako. Malo me bolucka i ja uživam u tome. Malko se tužim i znam da sam živ. To on mene vodi dokturu porad sebe.

- Nemoj izinjavat, poče ga smirivati Manda. Ako nevista i Pere vole da si čist i zdrav, šta je loše u tomu? I kad si se skvasio, moga bi otić u kupatilo, pa se vas okupat.

- Šta vas, svu te đavli jamili?, skoči djed. Onda me moreš i ubit. Vas pod vodu?! A ljudi se čuvaju da ne pokisnu. Od vode me i boli liva noga. Kad nas u vojski natralo priko ričine. Eno ti kupatilo, eto ti, pa se uduši u vodi ako ti je volja, a meni dodaj ručnik.

Dok je djed brisao lijevu nogu, već ga je prošla ljutnja, a vidjevši da mu noga sasvim dobro izgleda, opet se, ovaj put sasvim pitomo, obrati babi Mandi.

- Šta misliš, stara, oču li se sutra osramotit za nju?, pokaza djed na nogu koju je upravo namazao kremom, a ona se sjajila.

- Pa, vako mi se čini lipa i čusta. Ne znam. Ima malo modrica, malo lišajeva, ali Bože moj. Nisi momak.

- Ni meni se ne čini gadna, ali taman-ka da joj nešto manjka. Ka da joj nismo sve uradili što je tribalo?!

Kleco u bolnici

Kleco je klecao po bolničkoj čekaonici razmišljajući o svom prvom susretu s liječnikom nakon vojne vizite. Kopkalo ga je pitanje hoće li biti u redu s higijenom lijeve noge, hoće li udovoljiti želji unuka Pere da ga liječnik pregleda i da taj pregled završi bez posljedica po njega. Znao je da je Pere doveo njega u bolnicu poradi sela, radi toga da dokaže svima kako brine o svojim starcima, kako ih vodi i na liječnički pregled da bi duže živjeli. Znao je također kako bi Pere i Ana voljeli živjeti bez njega i njegove Mande, ali to nisu smjeli javno pokazati. A njemu nije bilo do pregleda i liječnika bez kojih je čitav vijek proživio. To što ga boli lijeva noga, smatrao je normalnim. Boli ga već godinama. Radije bi proživio mnogo veće bolove u nozi, nego se toliko brinuti za pregled. Jer, mučila ga je babina dvojba kako joj se čini da lijevoj nozi nešto fali, ali ne zna što. Upravo u tom trenutku prozove sestra Klecino ime i prezime. I taman što je djed otkrio vrata i tamo prepoznao unuka Peru koji je sjedio s liječnikom, netko ga zgrabi za ruku i snažno povuče natrag.

- Znaš li šta joj fali?!, zasikta baba Manda koja je povukla djeda, pa mu kriomice pokaza škare.

Prošlo je nekoliko trenutaka, možda i minuta, dok je Kleco došao sebi, pa povezao sve stvari.

- Nokte odrizat, udari se Kleco dlanom u čelo.

Manda i Kleco su brže-bolje napustili čekaonicu, te su kriomice iza bolničke zgrade odrezali nokte na Klecinoj

lijevoj nozi. Pritom je starica slavodobitno objasnila kako se u zadnjem trenutku sjetila nokata, te je s Čipom stigla u grad ne kazujući o čemu se radi. Djed je pohvalio Mandinu snalažljivost, radujući se da je tako u posljednji tren izbjegao sramotu, da, naime, pokaže unuku i liječniku nogu s tolikim noktima. Znao je da bi dobio od ukućana velike zamjerke, ali sad nije bio manji problem opravdati se za tako naglo i neočekivano bježanje s vrata liječničke ordinacije. Kleco i Manda se dogovoriše da će bijeg opravdati djedovom potrebom za mokrenjem, što su složno izjavili pri susretu s Perom u čekaonici.

- Sikovi u nozi, gospon dokture, veliki sikovi, govorio je djed Kleco skidajući cipelu i čarapu s lijeve noge.

- Otkada osjećate simptome, ravno-dušno upita liječnik i ne gledajući Klecu jer je bio zaposlen pisanjem recepta.

- Odavno, gospon dokture, govorio je Kleco milujući lijevu nogu na kojoj je zavrnuo nogavicu. A vako gledajući, čovik bi moga kazat da je zdrava, vidiš kako se bili. A ja volim držat do noge, volim uvijek oprat nogu. Baba kaže da to more doć od kvašenja noge, ali šta baba znade, je li, dokture. Daj ti meni oni maveni kolačića ka što si dava pokojnom Mateši i to će proć. Tako je i njega...

- Skini i drugu nogu, pa zavrni nogavicu, reče liječnik nakon što gurnu olovku i papir, pa pogleda djeda i njegovu lijevu nogu.

Ova naredba pokosi djeda Klecu, pa pošto dobi ponovljenu naredbu, nervozno priupita:

- Drugu nogu?

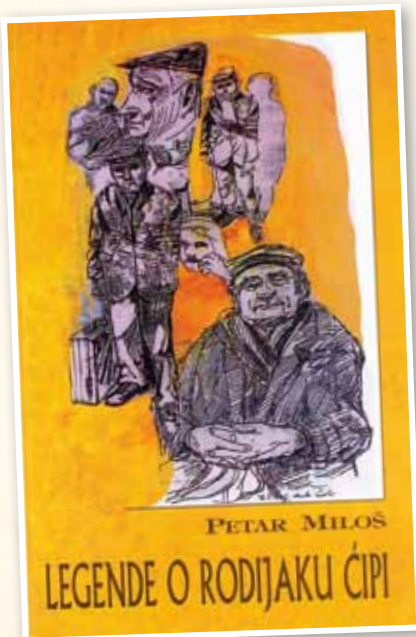
- Da, kazao sam da oslobodiš drugu nogu!

- Ali, gospon dokture, druga me ne boli. Liva me boli! Livu triba ličit.

- Djede, moram pogledati i desnu, da uspređim.

- Izdaja, izdaja!, viknu Kleco nakon nekoliko trenutaka tišine i zbunjenosti, te istrča iz ordinacije noseći u ruci štap, čarapu i cipelu.

- Izdaja, ponovi Kleco babi Mandi koja ga je čekala ispred vrata. Neko je izda da nisam oprao drugu nogu. A ti si jedina znala za to! ■

ULOGA POJEDINCA U PROMICANJU HRVATSKOGA JEZIKA I SVEKOLIKE HRVATSKE DOBROBITI

Današnje je hrvatsko društvo u velikoj mjeri prožeto malodušnošću koja se sve više usijeca u svijest pojedinca. Rezultat takvoga pasivnoga stava, ogleda se među inim i u položaju hrvatskoga jezika na slavističkim katedrama na većini europskih i izvan europskih sveučilišta. Dobro je poznato da na prste možemo nabrojiti sveučilišta na kojima se hrvatski jezik i književnost samostalno studira, izvan "zagrljaja svemoćne" serbokroatistike. Rjeđe međutim razmišljamo kako su ti samostalni hrvatski studiji u pravilu ustanovljeni zalaganjem, odlučnošću i poštivnošću pojedinaca, ili pak manjih skupina. Gdje se našao takav odlučan pojedinac ili skupina istinskih poštivatelja hrvatskoga jezika i kulture – tu danas imamo i samostalne kroatističke studije.

Hrvatskoj je javnosti nedovoljno poznato da među takva rijetka sveučilišta pripada i Sveučilište u Bukureštu u Rumunjskoj. Na tom sveučilištu od 1996. djeluje zaseban Odjel za hrvatski jezik, pri Fakultetu stranih jezika i književnosti. Za odvajanje od serbistike i osnutak samostalnoga studija kroatistike iznimno je zaslužan prof. dr. Dorin Gamulescu, ugledni rumunjski kroatist. Trogodišnji studij hrvatskoga jezika može se na Sveučilištu u Bukureštu upisati svake treće godine. Obično se upiše petnaestak studenata, što nije veliki broj, ali oni koji studiraju pokazuju veliku želju da što bolje nauče hrvatski jezik i vrlo veliko zanimanje za hrvatske prostore

Piše: **Sanja Vulić**

i hrvatske kulturne vrijednote. Upravo zbog toga istinskoga zanimanja za sve hrvatsko, vrlo sam se ugodno osjećala držeći gostujuća predavanja tim studentima u travnju ove godine. Bio je to naraštaj studenata koji ove akademske godine završava svoj trogodišnji kroatistički studij, tako da će iduće jeseni bukureštanski Odjel za hrvatski jezik imati studente prve godine.

Ovogodišnji studenti treće, završne godine već dobro znaju hrvatski jezik i poznaju hrvatsku književnost. Za njihovo znanje u znatnoj je mjeri zaslužna sadašnja lektorica hrvatskoga je-

zika mr. sc. Marija Lackić, te predavač Petar Hacegan. Oboje su rodom karaševski Hrvati iz rumunjskoga dijela Banata. Kao stipendisti Republike Hrvatske studirali su hrvatski jezik i književnost na Sveučilištu u Zagrebu. Nakon povratka u Rumunjsku, dragocjen je njihov doprinos poznavanju hrvatskoga jezika i kulture u toj zemlji. Usporedno s podučavanjem studenata kroatistike na bukureštanskom sveučilištu, oboje su podučavali ili podučavaju djecu u hrvatskim selima u Rumunjskoj. Njihov primjer dobro pokazuje koliko je važno mladima iz dijaspeore omogućiti studij u Hrvatskoj. Takvi mladi, nakon završetka studija i povratka u domicilnu državu, kao intelektualna elita često daju dragocjen doprinos promicanju hrvatskoga jezika i kulture, ne samo u hrvatskoj zajednici svoje države nego i u većinskom narodu. ■

MANJINSKE VIJESTI

SUSRET ŠKOLA "MATIJA GUBEC"

GORNJA STUBICA - Međunarodna suradnja između osnovnih škola iz Gornje Stubice i Tavankute koje nose ime Matije Gupca traje već nekoliko godina. Stoga su u Gornju Stubicu početkom travnja došli u uzvratni posjet učenici hrvatskih razreda iz Tavankute, maloga vojvođanskog mjesta u kojem žive bački Hrvati.

Uprilichen je lijepi program učenika obiju škola u kojem su pokazali običaje svoga kraja plesom, pjesmom i recitacijama. Zatim je u parku OŠ "Matija Gubec" zasađen jedan od potomaka (klon 1) poznate Gupčeve lipe koja se nalazi pokraj crkve sv. Jurja u Gornjoj Stubici. Osobita vrijednost ovih susreta je da učenici i nastavnici imaju priliku upoznati prirodne i kulturne ljepote ovoga područja te njegova društvena i povijesna obilježja, a Hrvatima iz Vojvodine daju i

dodatnu snagu i osjećaj povezanosti s matičnom domovinom. Gosti su posjetili Muzej seljačkih buna, spomenik Matiji Gupcu, Svetište Majke Božje Gorske u Loboru, Muzej neandertalaca u Krapini i dr. Bio je to dio širega programa u kojem sudjeluju i druge osnovne škole iz Hrvatske koje također nose isto ime, a nalaze se u Zagrebu, Jarmini, Cerniku, Piškorevcima i Magadenovcu. Prema

dogovoru ravnatelja, u parkovima svih škola bit će zasađen po jedan potomak Gupčeve lipe kao simbol zajedništva i suradnje navedenih škola. Uzgoj sadnica potomaka Gupčeve lipe je ideja Marije Krušelj iz Turističke zajednice Donja Stubica, a dr. Tibor Littvay iz Hrvatskoga šumarskog instituta u Jastrebarskom svojim je znanjem tu ideju ostvario uzgojivši sadnice koje će biti trajno jamstvo suradnje i prijateljstva. (Marija Hećimović)

SUDBINE I POGLEDI HRVATSKIH INTELEKTUALACA U EMIGRACIJI

Knjiga publicista i pisca Nikice Mihaljevića *Za vratima domovine. Sudbine i pogledi hrvatskih intelektualaca u emigraciji od 1945. do 1990.* (Naklada Pavičić) prikazuje sudbine pojedinih hrvatskih intelektualaca i obrađuje poglede, svjetonazorska usmjerenja i stajališta intelektualaca iz redova hrvatske političke emigracije o većini najvažnijih događaja koji su se dogodili u Hrvatskoj i tadašnjoj Jugoslaviji u razdoblju od 1945. do 1990., a imali su prijelomno značenje za sudbinu hrvatskih građana i Hrvatske. Autor je crpio građu pretežno iz vodećih emigrantskih časopisa i listova: *Hrvatska revija*, *Nova Hrvatska*, *Bilten Hrvatske demokratske i socijalne akcije*, *Na pragu sutrašnjice*, *Hrvatski glas* i dr. Kako bi što plastičnije prikazao pojedine događaje i vrijeme u kojem su se odigravali, usporedno je navodio stajališta, podatke i činjenice iz domovinske literature: novina, časopisa, knjiga i leksikografskih izdanja. Takvim postupkom iskazao je

emigrantskih pisaca, što je čini dragocjenim izvorom za upoznavanje današnjega čitatelja s političkim, kulturnim i znanstvenim radom hrvatskih izvandomovinskih pisaca. Ona je jedinstven, značajan i važan doprinos proučavanju hrvatske političke emigracije druge polovice XX.

visoku razinu objektivnosti, uzimajući neutralno stajalište i potrebnu distancu kako bi opisani događaji bili što vjerodostojnije prikazani.

Knjiga sadrži osam poglavlja, s mnogobrojnim potpoglavljima i tekstovima emigrantskih pisaca koji su navedeni u cjelini ili u veoma opširnim izvadcima.

Zbog opsežne građe autor se morao koncentrirati na nekoliko ključnih povijesnih tema i događaja, a to su, uz aktualnu problematiku hrvatske državnosti, hrvatsko proljeće, Deklaracija o hrvatskom jeziku iz 1967., studentska 1968. godina. Kuriozitet knjige je poglavlje o reakcijama hrvatskih emigranata na marksistički časopis *Praxis* i rasprave koje je on izazivao.

Knjiga Nikice Mihaljevića predstavlja svojevrsnu antologiju tekstova najznačajnijih hrvatskih

GODIŠNJAK ZAVODA ZA KULTURU VOJVOĐANSKIH HRVATA

Krajem travnja iz tiska je izašao drugi broj Godišnjaka za znanstvena istraživanja Zavoda za kulturu vojvođanskih Hrvata sa središtem u Subotici.

Godišnjak je podijeljen u osam cjelina i donosi 12 znanstvenih i stručnih radova iz područja društvenih i humanističkih znanosti koja su važna za očuvanje i razvoj nacionalne svijesti i identiteta Hrvata u Vojvodini.

Slijedom toga obuhvaćene su teme iz povijesti, jezikoslovlja, etnologije, demografije, sociologije, kulture, filozofije i dr. Tekstove potpisuje 17 autora iz Vojvodine i Hrvatske.

Neki od njih pripadaju skupini eminentnih znanstvenika koji

pišu o vojvođanskim Hrvatima, a to su: Franjo Emanuel Hoško, Jasna Čapo Žmegač i Milana Černelić, a pojavljuju se i respektabilni autori mlađega naraštaja Petar Vuković, Mario Bara, Dominik Deman i Drago Župarić-Iljić.

Zavod namjerava planski djelovati u području znanosti računajući na okupljanje oko programskih aktivnosti onih znanstvenika koji su i do sada u svojem znanstvenom ili istraživačkom radu jasno pokazali interes za pitanje Hrvata u Vojvodini.

Očekuje se i njihovo uključivanje u nova istraživanja povijesti, ali i sadašnjosti Hrvata u Vojvodini te postupno radno povezivanje u realizaciji tih istraživanja. (Marija Hećimović)

Novi album Hladnog piva

Odnedavno je u prodaji novi album poznate punk rock skupine Hladnog piva. Četiri godine nakon izlaska posljednjeg albuma Mile Kekin i dečki iz popularnoga zagrebačkog sastava pripremili su nove hitove uz vodstvo producenta Edija Cukerića. Novi album najavio je singl Ezoterija, predstavljen u čak šest država, a koji imamo prilike čuti često na radiopostajama. Svijet glamura sadrži ukupno 12 pjesama od kojih izdvajamo samo neke koje će već samim nazivima osvojiti publiku - *Kirbaj i kotlovina*, *Ima da te lajkam*, *Evo mene na ručku* te naslovna pjesma *Svijet glamura*.

Josip Hatze, Adel i Mara

Opera "Adel i Mara" Josipa Hatzea, u režiji Dore Ruždjak-Podolski, odnedavno je na repertoaru splitskog HNK. Po svojim tvorcima, Adel i Mara u punom smislu riječi je splitsko djelo. Naime, nastala je prema spjevu Luke Botića "Bijedna Mara", a glazbu joj je na libreto Branka Radice napisao Josip Hatze. Pa ipak, čast prvih izvedbi pripala je Ljubljani (1932.) i Zagrebu (1933.), dok je u Splitu izvedena tek nakon Drugoga svjetskog rata i na repertoaru je nema već gotovo dva desetljeća.

Londonski koncert njemačke Hrvatice Diane Brekalo

Diana Brekalo, pijanistica hrvatskog podrijetla iz Njemačke koja iznimno brzo osvaja svjetsku umjetničku scenu, održala je 11. travnja koncert s Londonskim kraljevskim filharmonijskim orkestrom u Cadogan Hallu, što je inače nedostižan san mnogim priznatim glazbenicima. Diana Brekalo svojom je briljantnom, virtuoznom izvedbom i odličnom koordinacijom s orkestrom, te sigurnošću i istovremeno ležernošću pokazala svoju suverenost i potpunu glazbenu zrelost, što karakterizira velike umjetnike svjetske glazbene scene.

Koncert se održao pod okriljem Veleposlanstva RH u Londonu. Ovo je velik i značajan trenutak u karijeri Diane Brekalo i ujedno veliko priznanje za ovu mladu pijanisticu.

Mrvica, Šulić i Hauser održali koncert za Japan

Svaki od njih vrhunski je glazbenik, a kad se na jednome mjestu nađu poznati pijanist Maksim Mrvica te virtuosi na violončelu Stjepan Hauser i Luka Šulić, sigurno je da sve okupljene očekuje prava glazbena poslastica. Tako je bilo i nedavno u prepunoj zagrebačkoj Koncertnoj dvorani "Vatroslav Lisinski" gdje je održan humanitarni koncert za Japan. Na koncertu su se uz Yoshija Tamuru, japanskog veleposlanika u Hrvatskoj i njegovu suprugu, zatekli mnogobrojni drugi uglednici.

Održan Uskrs fest 2011.

Malo popa, malo rocka, pa čak i rep idu uz duhovne skladbe. To je pokazalo 20 izvođača koji su nastupili na 30. jubilar-nom Uskrs festu koji je održan 1. svibnja u KD "Vatroslav Lisinski".

Umjetnički direktor Festivala Slavko Nedić oduševljen je postignutim: "Festival je to koji pokušava slijediti kvalitetne festivalske trendove. Objavljujemo studijske snimke izvođača, cijeli je koncert izravno prenošen na HRT-u plus i 15 radiopostaja. Posebno smo ponosni što u posljednje tri godine imamo i orkestar koji prati izvođače." Manje je poznato da se svake godine objavi 15 albuma s duhovnom glazbom, a na svaki Uskrs fest prijavi se tri puta više izvođača nego što ih može nastupiti.

Boris promovirao "Via ljubav"

Boris Novković održao je u zagrebačkom klubu Shamballi ekskluzivnu promociju novog albuma "Via ljubav". Borisovom pozivu na promociju odazvali su se prijatelji i kolege glazbenici, športaši, glumci i političari, a mnogobrojnim obožavateljima zagrebački pjevač poklonio je dvosatni koncert uz pratnju sastava "Noćna straža". - Uvijek se trudim biti pristojan jer volim takve ljude. Ali, koristim priliku u pjesmama progovoriti o nekim društvenim događajima te biti iskren. Na novom albumu nešto više nego do sada referiram se na sve što se oko nas događa - kaže Boris.

HRTOP 10

zabavna

- 1 Jole**
Bagrem bijeli
Hit Records
- 2 Jelena Rozga & Željko Samardžić**
Ima nade
Hit Records & Tonika
- 3 Jasmin Stavros**
Žene
Hit Records
- 4 Mate Bulić**
Neretva
Hit Records
- 5 Leo**
Bolji nego ja
Hit Records
- 6 Sandi Cenov**
Zbog jedne Lane
Hit Records
- 7 Neda Ukraden**
Da se nađemo na pola puta
Hit Records
- 8 Jelena Rozga & klapa Iskon**
Ostavit ću svijlo
Tonika & Hit Records
- 9 Vedrana Vukojević**
Zabranjeno
Nema
- 10 Zlatko Pejaković**
Siromah sam, nije me sramota
Hit Records

pop&rock

- 1 Gibonni**
Toleranca
Dallas
- 2 Toše Proeski**
Još uvijek sanjam da smo zajedno
Hit Records
- 3 Tony Cetinski**
Dobra ti noć bivša ljubavi
Hit Records
- 4 Nina Badrić**
Znam te ja
Hit Records
- 5 Teška industrija**
Dolje južno
Hit Records
- 6 Maja Vučić**
Bit će ti žao
Menart
- 7 Franka Batelić**
Na tvojim rukama
Hit Records
- 8 Feminnem**
Lako je sve
Croatia Records/Campus
- 9 Luka Belani**
Guarded by Angels
Aquarius Records
- 10 T.B.F.**
Fantastična (unplugged)
Menart

Izložba uskrsnih pisanica na Kaptolu

U povodu Uskrsa Turistička zajednica grada Zagreba posjetiteljima i građanima Zagreba i ove godine je poklonila prigodnu izložbu uskrsnih pisanica, koja se mogla razgledati do 2. svibnja na Kaptolu ispred katedrale. Pisanice su došle iz Kloštra Podravskog (Udruga kloštranska paleta), Đurđevca, Molva, Hlebina (Udruga hlebinskih slikara i kipara) te Podravkine udruge naivnih umjetnika. Svako jaje napravljeno je od pleksiglasa, visoko 2,05 metara, široko 1,5 metar i zajedno s postoljem teško 120 kilograma.

'Pripa san se, a kako i ne bi'

Ribar Dinko Martedić s otoka Molata u svojoj mreži je našao veliku kitopsinu (morski pas – planktonaš), tešku nekoliko tona. Životinja je uginula jer se zapetljala u mrežu. "Pripa san se iako je uginula, a kako i ne bi kada su joj ralje šire od metra, a rep još i više. Nadljudskim naporima smo je izvukli. Na kraju san izgubija 1.500 kuna, koliko mi je mriža vridna, ali smo nas trojica, koji smo ga izvukli, dobro i ostali smo živi", rekao je 77-godišnji Dinko Martedić.

Hrvatska ima najbolje pse tragače

Na Svjetskom prvenstvu pasa tragača za 2011. godinu hrvatska reprezentacija osvojila je prvo mjesto, čime su naši psi tragači dobili titulu najboljih na svijetu, priopćeno je iz Hrvatskoga kinološkog saveza. Prvaci svijeta, na prvenstvu koje je od 14. do 17. travnja održano u Virovitici, postali su njemački ovčari Cello von Haus Mileševac, Fajt'T Palmaleinehof i Gurga Rex D'N Deudrienger i njihovi treneri Dubravko Stipanić, Kruno Valušek i Zvonko Klen.

21. Marulićevi dani

Dodjelom nagrade Ministarstva kulture "Marin Držić" za najbolji dramski tekst na hrvatskome jeziku u 2010. godini, koja je uručena Zlatku Svibenu za dramu "Odsjev magle", na pozornici splitskoga Hrvatskoga narodnog kazališta (HNK) počeli su 21. Marulićevi dani - festival hrvatske drame i autorskog kazališta. Zagrebačko kazalište mladih izvelo je prvu natjecateljsku predstavu "Ovo bi mogla biti moja ulica", autorski projekt Anice Tomić i Jelene Kovačević.

Autohtoni hrvatski suveniri

Više od 250 izlagača iz cijele Hrvatske okupilo se u izložbenom prostoru velikog šatora na opatijskoj Slatini kako bi prezentirali svoje uratke u sklopu osme izložbe proizvođača suvenira "Kvarner Expo 11", čiji je cilj iznjedriti izvorne, autohtone suvenire koji bi bili tržišno prihvatljivi. – Nakon osam godina rada i truda, ovaj sajam uspjeli smo dovesti u grupu specijaliziranih i time osigurati budućnost. Riječ je o izložbi niza umjetnina, kreacija koje su djela umjetnika, obrtnika i poduzetnika – rekao je Josip Dedić, predsjednik Udruženja obrtnika Opatrije na otvorenju na kojemu su bili mnogobrojni gospodarstvenici, političari i turistički djelatnici.

Premинуo glumac Ivica Vidović

U Zagrebu je nakon teške bolesti, u 72. godini preminuo glumac Ivica Vidović. U svojoj karijeri odigrao je nebrojene uloge, no gledatelji ga možda najviše pamte po liku Servantesa iz televizijske serije 'Našega malog mista'. Rođen 10. svibnja 1939. godine u Beogradu, Vidović je 1963. godine diplomirao na Kazališnoj akademiji u Zagrebu. Prvi angažman mu je u zagrebačkom HNK, a kasnije je nastupao i u Gvelli, HNK u Splitu i drugim kazališnim kućama. Značajne filmske uloge ostvario je u i mnogobrojnim filmovima, među kojima se ističu 'Idu dani' F. Hadžića, 'Kužiš stari moj' te 'Ritam zločina' i 'Čovjek koji je volio sprovode', kao i u filmu 'Servantes iz maloga mista' u kojemu je ponovno utjelovio legendarni lik Tončija zvanog Servantes. Mlađima je poznat po ulozi u humorističnoj televizijskoj seriji 'Naša mala klinika'.

Velika obljetnica zagrebačkih 'modrih'

Svečana obljetnica slavila se na datum kada je prije 100 godina u jednoj pivnici na Cvjetnom trgu u Zagrebu osnovan Prvi hrvatski građanski športski klub. Građanski je živio do 4. lipnja 1945. kada je komunistička vlast raspustila sve hrvatske klubove

Završetak
svečanosti bio je
veliki vatromet

Tekst: **Uredništvo (izvor Hina)** Snimke: **Hina**

U zagrebačkome Hrvatskome narodnom kazalištu 26. travnja svečanom akademijom proslavljen je stoti rođendan Građanskoga nogometnog kluba Dinamo. Uz mnogobrojne igrače, trenere i dužnosnike svih naraštaja 'modrih', na svečanosti su bili i predsjednik Hrvatskog sabora Luka Bebić, potpredsjednik Vlade i ministar vanjskih poslova i europskih integracija Gordan Jandroković, ministar znanosti, obrazovanja i športa Radovan Fuchs, potpredsjednik Hrvatskog sabora Vladimir Šeks, izaslanik predsjednika RH Predrag Matić Fred te gradonačelnik Zagreba Milan Bandić. Proslavi su nazočili i čelnici Hrvatskoga nogometnog saveza predsjednik Vlatko Marković i glavni tajnik Zorislav Srebrić, kao i izbornik hrvatske vrste Slaven Bilić.

Svečana obljetnica slavila se na datum kada je prije 100 godina u jednoj pivnici na Cvjetnom trgu u Zagrebu osnovan Prvi hrvatski građanski športski klub. Građanski je živio do 4. lipnja 1945. kada je komunistička vlast raspustila sve hrvatske klubove. Umjesto Građanskog utemeljeno je tada Fiskulturno društvo Dinamo, a pet godina kasnije osamostaljuje se njegov nogometni klub. Godine 1991. klub mijenja naziv

u HAŠK Građanski, 1993. u Croatia, a u veljači 2000. vraćen je naziv Dinamo. Na nedavnoj skupštini kluba zastupnici su promijenili prefiks u Građanski nogometni klub Dinamo jer u statutu postoji odredba da je Dinamo sljedbenik Građanskog, a tada je i dogovoren datum održavanja proslave.

SVETA MISA U ZAGREBAČKOJ KATEDRALI

Program je započeo još u devet sati prigodnom svetom misom u zagrebačkoj katedrali koju je predvodio pomoćni biskup zagrebački Mijo Gorski, dok je svečana akademija u HNK započela u 20 sati. Rođendanska proslava, koju je

režirao Krešimir Dolenčić, bila je sastavljena od glazbe, plesa i prigodnih govora, a prikazan je i dokumentarni film o sto godina povijesti kluba koji je režirao Jadranko Pongrac. U zabavnom dijelu programa sudjelovali su Klinci s Ribnjaka, Drago Diklić, Gabi Novak, Tomislav Mužek, Baruni, Connect, Nina Badrić i Jacques Houdek, te KUD Frankopan.

Prvi se za govornicom pojavio predsjednik kluba Mirko Barišić koji se osvrnuo na prošlost kluba istaknuvši kako su 'modri' često bili pod velikim pritiskom politike i žrtve nasilja, dodavši kako je Dinamo uvijek bio hrvatska nogometna institucija i hrvatski simbol. Predsjednik Sabora Luka Bebić naglasio je kako

U zagrebačkom Hrvatskom narodnom kazalištu večeras je svečanom akademijom proslavljen stoti rođendan Građanskog nogometnog kluba Dinamo

Najvatreniji dinamo navijači Bad blue boysi bojkotirali su proslavu

je Dinamo u prošlosti morao za koplje biti bolji od drugih kako bi bio prvi, te čestitao svim naraštajima igrača koji su ponosno i časno nosili dres i promovirali slavu Zagreba i hrvatskog nogometa. Potpredsjednik Vlade Jandroković istaknuo je kako se navijanjem za Dinamo iskazivalo nacionalno opredjeljenje, no kako od neovisnosti Hrvatske to više nije političko stajalište, već pitanje športskog afiniteta i lokal-patriotizma. Gradonačelnik Bandić je izjavio kako je Zagreb grad bogate športske tradicije, a Dinamo više od samog nogometa. Bandić je u svom govoru poželio i dvije velike želje - vratiti navijače na tribine i novi moderni stadion.

Dinamova proslava završila je izlaskom nekoliko naraštaja kluba na pozornicu. Prvi su se pojavili kadeti i juniori, pa seniorski sastav, zatim naraštaj iz '82 predvođen Zlatkom Kranjčarom, Markom Mlinarićem i trenerom Miroslavom Blaževićem, a kao vrhunac i članovi naraštaja '67 koji je u Zagreb donio jedini europski trofej, Kup velesajamskih gradova predvođen Zambatom i Lamzom.

TROFEJI GNK DINAMO:

Prvenstvo Kraljevine Jugoslavije: 5 (1923., 1926., 1928., 1937., 1940.)

Prvenstvo NDH: 1 (1943.)

Prvenstvo SFRJ: 4 (1948., 1954., 1958., 1982.)

Prvenstvo Hrvatske: 13 (1993., 1996., 1997., 1998., 1999., 2000., 2003., 2006., 2007., 2008., 2009., 2010., 2011.)

Kupovi: 20

Kup Jugoslavije: 9 (1925., 1940., 1951., 1960., 1963., 1965., 1969., 1980., 1983.)

Hrvatski nogometni kup: 11 (1941., 1994., 1996., 1997., 1998., 2001., 2002., 2004., 2007., 2008., 2009.)

Kup velesajamskih gradova: 1 (1967.)

BEZ NAVIJAČKE EUFORIJE ZBOG BOJKOTA 'BOYS'

Za razliku od nedavne proslave stotog rođendana Hajduka, koji je burno proslavila cijela Dalmacija, Dinamo se odlučio na minimalistički pristup i 'recesijsku varijantu'. Možda i zato što u javnosti još uvijek traju rasprave o datumu Dinamova rođenja. Za jedne su 'modri' sljedbenik Građanskog, dok je za druge Dinamo osnovan 1945. godine i danas bi proslavio 66. rođendan. Zanimljivo, Dinamo je 1998. godine pod imenom Croatia proslavio 95. obljetnicu osnutka prisvojivši povijest Građanskog i HAŠK-a, a zatim je 2001. godine proslavio 90. obljetnicu. Četiri godine kasnije klub iz Maksimirske ulice br. 128 svečano je obilježio 60 godina od osnivanja Dinama. Navijačke euforije nije bilo i zato što većina najvatrenijih Dinamovih navijača, Bad Blue Boysa, i dalje bojkotira klub zbog neslaganja s politikom Zdravka Mamića. ■

Od Građanskog do GNK Dinamo

Prvi hrvatski športski klub Građanski Zagreb (1. HŠK Građanski Zagreb) osnovan je 26. travnja 1911. Klub se koristio igralištima na Tuškancu, na Martinovki i na Kanalu, sve do 1926. kada je izgradio vlastito igralište na Koturaškoj cesti koje je otvorio Stjepan Radić. Građanski je pet puta bio prvak Kraljevine Jugoslavije i jedanput prvak Hrvatske. Klub je živio do 1945. kad su raspušteni svi hrvatski klubovi.

Dinamo je utemeljen 9. lipnja 1945. Novom klubu pristupili su gotovo svi najbolji igrači Građanskog (Wölfl, Lešnik, Kokotović, Jazbinšek, Cimermančić...), kao i trener Martin Bukovy. Dugo je Dinamo bio jedini klub na ovim prostorima koji je osvojio jedan od europskih kupova - Kup velesajamskih gradova 1967. nakon pobjede u finalu nad Leeds Unitedom. Na putu do finala 'modri' su izbacili Eintracht, Juventus, Dinamo Bukurešt, Dunfermline i Spartak Brno. Dinamo je finalist istog natjecanja bio i 1963. kada je izgubio od Valencije. Godine 1991.

Dinamo mijenja ime u HAŠK Građanski, a 1993. u Croatia. Hrvatski predsjednik Franjo Tuđman tim je imenom želio ujediniti sve struje, no dogodilo se posve suprotno, a imenu su se najžešće protivili Bad Blue Boysi. Ime Dinamo je vraćeno 2000. godine.

Grafit u zagrebačkoj Peščenici - NK Dinamo pobjednik Kupa velesajamskih gradova 1967.

ENG A gala commemoration at the Croatian National Theatre in Zagreb on 26 April celebrated the one-hundredth birthday of the Civic Football Club Dinamo.

HRVATSKA TREĆA SVJETSKA JEDRILIČARSKA NACIJA

Prema službenim ljestvicama, Hrvatska je treća svjetska jedriličarska nacija. To je moguće s prvim mjestom u klasi Finn i drugim u klasi 470, čime je hrvatsko jedrenje na trećem mjestu od 15 zemalja koje imaju predstavnike među prva tri u nekoj od olimpijskih klasa. Bolji su samo Britanci i Australci. Samo šest nacija ima više od jednog jedriličara u najbolja tri. Nakon regate Svjetskoga kupa u francuskom Hyeresu objavljene su nove svjetske ljestvice olimpijskih klasa. Već oko dvije godine Ivan Kljaković Gašpić najbolji je "finaš" svijeta. "Ne znam koji je rekord, znam da je prije mene Danac Jonas Hoegh Christensen također bio oko dvije godine vodeći na svijetu. Cilj je ostati broj jedan do Olimpijskih igara, dakle cijeli ciklus, mislim da će to netko teško potući", rekao je Ivan Kljaković Gašpić.

OBITELJSKO NASELJE

INVEST
ZADAR

**"Ekstra ponuda
- 5 stanova"**

povoljne cijene do 31.05.2011.

Dobra prometna povezanost,
blizina zračne luke

Osigurana kreditna linija

**SPLITSKA
BANKA**

SOCIETE GENERALE GROUP

Invest Zadar d.o.o.
Velikopoljska 9H,
Zagreb

Tel. 01/631 4054

Mob. 099/227 11 22

E-mail: strmecki@invest-zadar.hr

**NOVI ZAGREB –
VELIKO POLJE**

**ETAŽIRANO I
USELJIVO**

**PRODAJA
I NAJAM STANOVA**

DINAMO JE PRVAK HRVATSKE

Modri su u 26. kolu na Maksimiru pogotkom Badelja svladali Osijek i teoretski osigurali naslov. Ovo je Dinamu šesti uzastopni naslov prvaka i 13. otkako se igra HNL. Kao i proteklih godina, Dinamo je naslov proslavio bez navijača. Na Maksimir je došlo samo dvije tisuće gledatelja koji su željeli svjedočiti novom uspjehu momčadi Vahida Halilhodžića. "Da mi je netko rekao da ćemo ovako uvjerljivo osvojiti prvenstvo, ne bih vjerovao. Ovaj naslov je najljepši poklon za 100. rođendan. Hvala svima koji su dali svoj doprinos tome", rekao je Halilhodžić i nastavio: "Žao mi je što nema više publike na tribinama. Dinamo je najpopularniji klub i ova ekipa je zaslužila da je ljudi dođu pogledati."

ZANINOVIĆ ZLATNA

Hrvatske reprezentativke u taekwondou ostvarile su sjajne rezultate na Svjetskom prvenstvu u taekwondou, koje je održano u južnokorejskom gradu Gyeongjuu. Ana Zanino-

vić osvojila je zlatnu medalju, a do naslova u kategoriji do 53 kg mlada Splićanka došla je nakon što je u polufinalu pobijedila domaću predstavnicu Hye Young Lee s 13 : 3, da bi u finalu s 14 : 8 nadjačala Marokanku Lamyje Bekkali. Marina Sumić osvojila je srebrnu medalju u kategoriji do 62 kilograma. Sumić je do finala stigla nakon što joj je Kanađanka Karine Sergerie predala polufinalni meč bez borbe, da bi u finalu naša reprezentativka izgubila od Tajlandanke Rangsaiye Nisaisom sa 1-3.

AMERIČKA HRVATICA LISA STUBLIĆ POBJEDNICA MARATONA

Hrvatska maratonka Lisa Christina Stublić (27) pobjednica je maratona u austrijskom Linzu. Hrvatska trkačica iz Connecticuta pobijedila je istrčavši novi rekord staze, ali i novi hrvatski rekord, 2:30,45. Lisa je popravila osobni rekord postavljen u Berlinu prošle godine za čak tri minute. Drugo mjesto osvojila je Ruskinja Tatjana Vilisova (2:40:41), dok je treća bila Slovenka Neza Mravlje (2:43,49). Lisa Christina Stublić živjela je u New Yorku, gdje je diplomirala glazbenu teoriju na uglednom sveučilištu Columbij, nakon čega se 2008. godine preselila u domovinu svog oca, inače rođenog u okolici Sisaka. Prošle godine u Berlinu je oborila hrvatski rekord Tijane Pavičić star 21 godinu. S rezultatom 2:33,42 ispunila je olimpijsku normu i u Londonu iduće godine trčat će olimpijski maraton.

Veselite se i ljetujte s nama u Novome Vinodolskom!

18. – 29. srpnja 2011.

Hrvatska matica iseljenika i ove godine organizira Malu školu hrvatskoga jezika i kulture u Novome Vinodolskom, pri-morskom ljetovalištu bogate kulturne prošlosti, namijenje-nu djeci i mladima od 9 do 16 godina. Temeljni cilj ovoga ljetovanja je da djeca i mladi koji žive izvan Hrvatske, u za-jedništvu sa svojim vršnjacima iz različitih mjesta u Hrvat-skoj, unaprijede svoje znanje hrvatskog jezika te upoznaju kulturnu i prirodnu baštinu kraja u kojemu borave.

Program škole ostvaruje se raznim igraonicama-radionica-ma (jezična, kulturološka, novinarska, lutkarska, dramska) te nizom športskih, rekreativnih i zabavnih sadržaja. I još je tu puno, puno veselja i radosnih trenutaka u zdravom, bez-brižnom i sigurnom okolišu pod nadzorom iskusnih i pouz-danih učitelja i voditelja.

SVEUČILIŠNA ŠKOLA HRVATSKOGA JEZIKA I KULTURE U ZAGREBU

Sveučilište u Zagrebu i Hrvatska matica iseljenika

25. lipnja – 22. srpnja 2011.

Škola je namijenjena mladeži hrvatskoga podrijetla i svim drugim studentima koji žele upoznati Hrvatsku, steći ili proširiti svoje znanje o njoj, naučiti ili usavršiti hrvatski jezik. Akademski program obuhvaća 110 školskih sati nastave, 95 sati obvezatne nastave i 15 sati dodatne nastave (jedan školski sat traje 45 minuta). Jezična nastava sastoji se od odvojenih gramatičkih i lektorskih sati. Znanje hrvatskoga jezika dijeli se na tri razine: početnu, srednju i naprednu. Ostvaruje se 8 ECTS bodova.

Program iz hrvatske kulture i povijesti sastavni je dio Ško-le koji organizira Hrvatska matica iseljenika. Program po-drazumijeva:

- akademska i terenska predavanja o hrvatskoj kulturi i povijesti;
- stručno vođene posjete različitim muzejima, galerijama, umjetničkim izložbama, kazališnim predstavama i kon-certima, kulturnim i znanstvenim institucijama te susre-te s poznatim hrvatskim umjetnicima;
- studentske izlete u Hrvatsko zagorje i Plitvička jezera.

Polaznici koji polože ispite dobivaju diplomu Sveučilišta u Zagrebu i svjedodžbu s upisanim ocjenama.

Za sve detaljnije upute i informacije, možete se javiti:

Ladi Kanajet Šimić, prof., voditeljici
HRVATSKE MATICE ISELJENIKA
Trg S. Radića 3, 10 000 Zagreb, Hrvatska
tel: 385 1 61 15 116, fax: 385 1 61 11 522
e-mail: lada@matis.hr

SUDJELUJTE U MATIČINIM PROJEKTIMA 2011.

LJETNA ŠKOLA HRVATSKOGA FOLKLORA

Hrvatska matica iseljenika poziva ljubitelje hrvatskoga folklora, plesa-če i svirače, na tradicionalnu LJETNU ŠKOLU HRVATSKOGA FOL-KLORA koja će se od 17. do 28. kolovoza 2011. održati u hotelu "Bi-ograd" u Biogradu na moru.

Ovoga ljeta podučavat će se folklorni plesovi, pjesme, narodne noš-nje i glazbala HRVATSKOGA PANONSKOG PODRUČJA. Voditelj je prof. Andrija Ivančan.

Nudimo tri grupe predavanja:

1. FOLKLORNI PLES
2. SVIRANJE TAMBURA
3. SVIRANJE HRVATSKIH TRADICIJSKIH GLAZBALA.

Smještaj: U hotelu "Biograd", cijena punog pansiona po danu i osobi (s uključenom boravišnom pristojbom) iznosi 232,00 kn u dvokrevet-nim i trokrevetnim sobama, a 292,00 kn u jednokrevetnim sobama.

Školarina: 80 eura po osobi.

Prijave: Potrebno je popuniti prijavni listić i najkasnije ga do 15. lip-nja 2011. godine poslati u Hrvatsku maticu iseljenika.

RADIONICA NARODNIH NOŠNJI "HRVATSKA ETNORIZNICA"

Hrvatska matica iseljenika poziva na sudjelovanje u devetoj Hrvat-skoj etnoriznici, radionici za izradu hrvatskih narodnih nošnji koja će se od 25. srpnja do 4. kolovoza 2011. održavati u Klesarskoj školi u Pučišćima na otoku Braču.

Ovaj program je namijenjen osobama koje su zainteresirane za hr-vatske narodne nošnje, njihovu izradu, održavanje i primjenu u fol-klornim društvima, osobama koje žele same izrađivati narodne noš-nje ili jednostavno uživaju u ručnome radu i žele proširiti svoje znanje. Podučavat će se tkanje, krojenje, šivanje, sve vrste vezova, aplikacija i ukrašavanja, rekonstrukcija te izrada i održavanje narodnih nošnji. Također, planiraju se i posebni sadržaji: izrada paške i lepglavske čipke, izrada čipke tehnikom čunčanja, zlatovez, te poduka u neca-nju. Voditelj radionice i autor programa je prof. Josip Forjan.

Radionica je organizirana u dvije radne grupe:

- POČETNA
- NAPREDNA.

Smještaj: U Klesarskoj školi, Pučišća, otok Brač. Cijena punog pan-siona po osobi dnevno iznosi 230 kn plus boravišna pristojba.

Školarina: 80 eura po osobi.

Prijave: Potrebno je popuniti prijavni listić i najkasnije do 15. lipnja 2011. godine poslati u Hrvatsku maticu iseljenika.

Prijavne listiće i sve dodatne informacije možete zatražiti na adresi:

Hrvatska matica iseljenika
(prof. Srebrenka Šeravić, voditeljica Odjela za kulturu)
Trg Stjepana Radića 3, 10 000 Zagreb, Hrvatska
Tel. 01/61 15 116, fax. 01/6111 522
www.matis.hr e-mail: folklor@matis.hr